

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Clemens VIII concessit bibliothecario S. R. E. monasterium S. Mariae de Venticano.

§ 1. Alias felicitatis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, officio sanctae Romanae Ecclesiae bibliothecarii, quod bonae memoriae Caesar tituli sanctorum Nerei et Achillei presbyter cardinalis Baronius nuncupatus S. R. E. bibliothecarius, tunc in humanis agens, obtinebat, de aliquo subventionis auxilio providere volens, motu eius proprio, monasterium, abbatiam nuncupatum, sanctae Mariae de Venticano sancti Benedicti vel alterius Ordinis Beneventanae dioecesis, illiusque commendam tunc per obitum quondam Jacobi de Leo defuncti cessante, adhuc eo, quo ante commendam ipsam vacabat, modo vacans, cum annexis iuribus et pertinentiis suis, praedicto officio (ita quod liceret dicto Caesari cardinali et pro tempore existenti S. R. E. bibliothecario pro eius commodiori maintenance, ac onerum dicti officii supportatione, corporalem, realem et actualem possessionem monasterii et annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum, per se, vel alium, seu alios, eius ac dictae bibliothecae nominibus propria auctoritate libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, necnon monasterii et annexorum huiusmodi fructus, redditus et proventus, iuraque, obventiones et emolumenta percipere, ac in suos et dictae bibliothecae usus, utilitatem et necessitates convertere, cuiusvis licentiam desuper minime requisitam), apostolicam auctoritate perpetuo univit, annexuit et incorporavit, prout in litteris apostolicis desuper confectis, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, plenius continetur¹.

¹ Praedictam Clementis VIII Constitutionem in Bullario esse non puto (R. T.).

§ 2. Cum autem officium praedictum per obitum dicti Caesaris cardinalis, qui hodie seu nuper apud Sedem Apostolicam debitum naturae persolvit, vacaverit et vacet ad praesens; nos sumptibus et expensis, qui quotidie in dicta bibliotheca fieri solent, aliquam ratione consulere cupientes, ac dicti monasterii fructuum, reddituum et proventuum verum annum valorem, secundum commune aestimationem, aliarumque unionum dictae bibliothecae forsitan hactenus factarum tenores praesentibus etiam pro expressis habentes, motu simili, ac ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula monasterii et annexorum huiusmodi fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta in quibusvis rebus consistentia et undecumque provenientia (praevia illorum separatione et dismembratione a dicto officio) praefatae bibliothecae ac illius usibus, sumptibus et expensis (non autem illius bibliothecario) destinata et applicata esse et censi decernimus et declaramus, prout, quatenus opus sit, motu et auctoritate paribus ex nunc tenore praesentium applicamus et approbamus: ita quod futuri S. R. E. bibliothecarii, in perceptione fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum huiusmodi, nisi ad commodum et utilitatem bibliothecae ac expensarum huiusmodi sese quoquo modo ingerere non possint nec valeant, sed ipsi tantummodo nudi administratores fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum ac aliorum honorum dicti monasterii sint et esse censeantur.

§ 3. Decernentes praesentes litteras etiam ex eo quod dictum officium legitime careat defensore, et quicumque in praemissis interesse habentes vel habere praetendentes illis non consenserint, et ad ea vocati, et causae, propter quas emanarint,

Clausulae.

Paulus illud mittit bibliothecae Vaticanae.

verificatae, seu iustificatae non fuerint, aut ex quocumque alio capite vel causa quantumvis legitima et iuridica, de subreptionis vel obreptionis vitio notari, impugnari, retractari, annullari, invalidari, seu in ius aut controversiam vocari, ad viam et terminos iuris reduci, aut adversus illas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari vel concedi nullatenus umquam posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definitum debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Inhibentes pro tempore existenti bibliothecario praedicto, ne in perceptione fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum praedictorum ac aliorum iurium dicti monasterii in alios quam usus praedictos se immiscere audeat seu quoquo modo praesumat.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac nostris de non tollendo iure quaesito, et unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in causis a iure permissis, fieri prohibentis¹ aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasterii ac bibliothecae huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis ac dicto bibliothecario, aliisque superioribus et personis,

¹ Edit. Main. habet prohibente R. T.

sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu pari et consistorialiter ac aliis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse motu simili derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut pecuniae omnes, ex dicto monasterio quomodolibet provenientes, penes depositarium Camerae nostrae Apostolicae deponantur, et inde non removeantur, nisi ad effectum illas in usus, sumptus, expensas et necessitates dictae bibliothecae, non autem illius bibliothecarii, realiter et cum effectu convertantur, iuxta tamen mandata ab eodem bibliothecario seu ab eo deputando subscribenda.

Fructus dicti monasterii penes depositarium Camerae Apostolicae deponendi.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 iulii MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 1 iulii 1607, pontif. an. III.

LXXX.

Nuncio Apostolico Hispaniarum committitur visitatio hospitalis regii Burgensis¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Venerabili fratri Decio archiepiscopo Damasceno nostro et apostolicae Sedis in regnis Hispaniarum nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Commissio de qua in rubrica.

§ 1. Cum, sicut accepimus, hospitale regium prope et extra muros Burgensis existens, nobisque et Apostolicae Sedi immediate subiectum, quod¹ a personis ecclesiasticis solum a Sede Apostolica deputatis visitatum fuerit; nos per praesentes fraternitati tuae committimus et mandamus, quatenus, si ita esse compereris, in executione visitationis, vigore alterius cuiusvis, quam nostrae et eiusdem Sedis commissionis, factae, supersederi auctoritate nostra mandet, donec a nobis aliter fuerit ordinatum; interim vero ad executionem litterarum nostrarum in hac forma Brevis de mense septembris anni proxime praeteriti mdcvi expeditarum², per quas dilecto filio nostro Ioanni Garziae presbytero cardinali Milino nuncupato tunc in istis regnis nostro et dictae Sedis nuncio, ut aliquam personam in dignitate ecclesiastica constitutam, doctrinam, prudentiam, integritate et experientiam praestantem, eius arbitrio eligendam, in eiusdem hospitalis visitatorem deputare valeret, facultatem concessimus, utque eiusmodi deputationem faceret, commisimus et mandavimus, ipsique visitatori, sic deputando, hospitale praedictum modo et forma tunc expressis visitandi et reformandi facultatem concessimus, prout in eisdem litteris plenius continetur, procedi cures et facias. Nos enim tibi earundem nostrarum litterarum, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus,

¹ Particulam quod redundare facile senties (R. T.).

² Quas vide supra ad pag. 365 h. vol. (R. T.).

executionem plenariam, perinde ac si eadem litterae tibi ipsi directae fuissent, curandi et faciendi, simili auctoritate tenore praesentium, omnimodam tribuimus facultatem et auctoritatem.

§ 2. Non obstantibus praemissis, ac omnibus illis, quae in eisdem litteris volumus non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xiv iulii mdcvii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 14 iulii 1607, pontif. an. iii.

LXXXI.

Poenae spirituales contra ecclesiasticos primae dignitatis regni Siciliae boves, vaccas vitulosque mactantes¹.

Paulus Papa V,

ad futuram rei memoriam.

§ 1. Alias, ex causis tunc expressis, ac supplicationibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, qui etiam Siciliae ultra Pharus rex existit, nomine nobis porrectis inclinati, per nostras in simili forma Brevis sub data xxiii martii proxime praeteriti expeditas litteras², omnibus et quibuscumque personis ecclesiasticis tam saecularibus quam regularibus, etiamsi saeculares tam patriarchali, episcopali aut quavis alia dignitate vel excellentia, regulares vero personae huiusmodi cuiusvis Ordinis, etiam quantumvis exempti et privilegiati, nec non Militiarum, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, existerent, in virtute sanctae obedientiae ac sub indi-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Constitutione LXIX huiusmodi mactationem prohibuerat Paulus, quam vide supra pag. 385.

gnationis nostrae necnon mille scutorum quoad saeculares, quo vero ad regulares personas huiusmodi quorumcumque officiorum ac dignitatum, etiam generalium, quae obtinent, privationis ac incapacitatis ad illa et alia similia vel dissimilia imposterum obtinenda, quo autem ad fratres hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani huiusmodi, aliorum mille scutorum, et in subsidium quoad eos qui non habent in aere, ex illi a toto regno Siciliae ultra Pharus praedicto poenis per contravenientes incurrendis districte prohibuimus et inhibuimus, ne ipsi aut eorum aliqui de caetero quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio boves, vaccas, vitulos aut animalia huiusmodi agrorum culturae inservientia mactare seu mactari facere, vel alias mactantibus auxilium vel favorem occulte vel publice, directe vel indirecte, dare auderent seu praesumerent, ac venerabilibus fratribus archiepiscopis Panormitano et Messanensi mandavimus, ut ipsi, vel quilibet eorum, per se, vel alium, seu alios in dignitate ecclesiastica constitutos easdem litteras et in eis contenta quaecumque publicari et sub praedictis et aliis sibi benevisis poenis per quoscumque antistites, praelatos, tam saeculares quam regulares, capitula, clericos, fratres, milites et personas quaslibet, quantumvis exemptas, omnibus iuris et facti remediis, invocato etiam brachio saeculari, omni mora, dilatione et exceptione remotis, facerent, praeciperent et mandarent inviolabiliter observari: contradictores quoslibet et rebelles per praedictas, seu alias eis benevisas, etiam corporis afflictivas, citra tamen sanguinis, poenas ac censuras ecclesiasticas, auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, prout in praedictis litteris (quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus) plenius continetur.

§ 2. Quas quidem litteras nostras inviolabiliter, ut par est, observari cupientes, eisdem ibi expressis causis adducti, ac supplicationibus eiusdem Philippi regis nomine iterum nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnibus et singulis personis ecclesiasticis in dicto regno Siciliae ultra Pharus existentibus (patriarchis, archiepiscopis et episcopis exceptis) boum, vaccarum, vitulorum et aliorum animalium supradictorum mactationem sub excommunicationis poena; patriarchis vero archiepiscopis et episcopis sub poena suspensionis ab ingressu ecclesiae ad beneplacitum nostrum ipso facto incurrendis (ultra alias poenas in dictis nostris litteris contentas) tenore praesentium interdiximus et prohibemus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae in praedictis litteris volumus non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxi augusti mdcvii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 21 augusti 1607, pontif. an. iii.

LXXXII.

Declaratio et confirmatio privilegii fore pro Regularibus intra claustra degentibus¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Religiosorum sub suavi religionis iugo Altissimo famulantium quieti prospicere cupientes, quae illam quoquo modo per-

¹ De Regularibus extra claustra delinquentibus puniendis, Clemens VIII edidit Constit. cxviii, Suscepti muneris ratio (in h. n. edit. cxiv, tom. x pag. 249).

Poenas addit spirituales contra ecclesiasticos, etc., ut in rubrica.

Derogatio contrariis.

Exordium.

turbare posse videntur, opportunâ nostrâ declaratione e medio tollere, ac aliâs de super opportune providere curamus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

Ordinarii quidam prætendebant religiosos coram se convenire.

§ 1. Cum itaque, nomine dilecti filii Basilius Angussolæ procuratoris generalis Ordinis fratrum Carmelitarum, in congregatione venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium Tridentini Concilii interpretum expositum fuerit, in Hispaniarum regnis quosdam Ordinarios locorum contendere religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinariis conveniri debere in causis civilibus cap. *Volentes, de privilegiis in 6* comprehensis, propter illius innovationem a Concilio Tridentino factam, sess. VII, cap. XIV, quo præfatos religiosos, eorum privilegiis abrogatis, defendunt comprehendi: præterea eosdem locorum Ordinarios pariter contendere eosdem religiosos intra claustra degentes in primâ instantiâ coram ipsis conveniri debere ex decreto eiusdem Concilii Tridentini sess. XXIV, cap. XX de *Reformatione*;

Sacra Congregatio super interpretatione Concilii Tridentini contrarium decrevit.

§ 2. Cumque ab eodem Basilio procuratore generali in eadem congregatione supplicatum fuerit, ut super utraq; responsa darent, ab eadem vero congregatione fuerit responsum: neque constitutione in generali Concilio Lugdunensi editâ, quæ incipit *Volentes*, neque decreto Concilii Tridentini cap. XIV, sess. VII comprehendi regulares, ideoque eos, iuxta eorum privilegia, coram suis superioribus vel conservatoribus esse conveniendos; necnon decretum eiusdem Concilii Tridentini dicto cap. XX, sess. XXIV ad regulares non pertinere, nec eorum conservatorias imminuere, nec quoad primam illam instantiam aliquid novi inducere; ipseque Basilius procurator generalis no-

1 Ex cap. *Volentes de privilegiis in 6*, et ex cap. XX, sess. 24, Concilii Tridentini.

bis humiliter supplicari fecerit, ut, pro sui Ordinis quiete, supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinariis servari debere apostolicâ auctoritate præcipere dignaremur:

§ 3. Nos, illius huiusmodi supplicationibus inclinati, omnibus et singulis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ per præsentis districtè præcipiendo mandamus, ne fratres et religiosos dicti Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare, inquietare quoquo modo audeant vel præsumant: irritum nihilominus et inane decernentes quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Paulus id approbat.

§ 4. Quocirca dilectis filiis causarum curiæ Camerae Apostolicæ generali auditori et nostro et Apostolicæ Sedis in regnis Hispaniarum nuncio per præsentis committimus et mandamus, quatenus ipsi vel alter eorum præsentis litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum religiosorum eorumve superiorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos eorundem præmissorum effectu pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari: contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Et ita servari mandat.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII prædecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dictis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad

Quibuscumque non obstantibus.

iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Fides exemplorum bullæ.

§ 6. Volumus autem ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiasticâ constitutæ munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ eisdem præsentibus haberetur, si originaliter forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIV augusti MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 24 augusti 1607, pontif. an. XIII.

LXXXIII.

*Declaratur congregationem cardinalium super fontibus ac S. R. E. camerarium vel alios quoscumque aliquam aquæ virginis quantitatem nemini absque speciali mandato pontificio concedere posse*¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prohibitionis causæ.

§ 1. Quoniam multiplici concessione, quæ fieri consuevit personis privatis, aquæ virginis illius primarium Trivii nuncupatum et alios publicos almae Urbis nostræ fontes valde imminui comperitum est; nos, eorundem fontium conservationi ad Urbis ornatum et publicam commoditatem prospicere volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostrâ, deque apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus et ordinamus ne de caetero quisquam, quavis auctoritate et facultate

Prohibito.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

fungatur, nec etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinales super fontibus deputati, aut eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ camerarius, quamcumque dictæ Aquæ Virginis partem seu quantitatem quantumvis exiguam, sine speciali mandato per chyrographum manu nostrâ subscriptum illis dato, cuique quovis titulo dare vel concedere possint; irritum nihilominus et inane decernentes quicquid secus super his a quoquam illorum, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem cardinali camerario aut quibusvis aliis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die XVIII septembris MDCVI, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 18 septembris 1607, pontif. anno III.

LXXXIV.

*Contra Canonicos regulares Congregationis sancti Salvatoris, Ordinis sancti Augustini, dignitates et officia ipsius Ordinis acquisitis extra Religionem favoribus ambientes, eorumque complices et fautores, necnon superiores ad eosdem in electionibus favores attendentes*¹.

1 Congregationem istam probavit Gregor. XII ut supra in sua Constit. in *Excitat.* tom. III pag. 651.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam

Ambitus Regularium improbat.

Quoniam nemo debet sibi assumere honorem¹, nisi vocatus a Deo tamquam Aaron, et a regularis vitae instituto valde alienum est, ut Religiosi mendicatis, saecularium praesertim personarum, studiis ad dignitatum gradus sibi aditum patefacere contendant, unde magna in Ecclesiâ Dei mala provenire solent; nos, pro muneris nostri debito, huic malo, quantum in nobis est, opportunum remedium adhibendum censuimus.

Canonici regulares S. Salvatoris, ad obtinendas dignitates Ordinis, favores personarum extra Religionem requirere debent.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, quidam in Congregatione Canonorum Regularium sancti Salvatoris, Ordinis sancti Augustini, dignitatum et officiorum in dictâ Religione ambitione ducti, pro iis consequendis, ecclesiasticorum et saecularium principum aut aliarum personarum studia requirant, et a sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus aliisque praelatis commendatitias litteras, aliosque favores et gratias procurent, quibus adiuti gradus et dignitates in eadem Religione consequi valeant:

Hunc ergo ambitum Pontifex illis sub gravibus poenis interdicit.

§ 2. Propterea nos, dictae Religionis officia et dignitates pro meritis cuiusque absque ambitu conferri cupientes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, omnes et singulos Canonicos regulares dictae Congregationis et Ordinis, cuiuscumque status, gradus, conditionis, praecminentiae, qualitalis et dignitatis existentes, qui de caetero pro praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus et aliis officiis Congregationis et Ordinis praedictorum consequendis, ad principum et praelatorum ac aliarum quarumcumque personarum, tam ecclesiasticarum quam

saecularium, de gremio dictae Congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore et quacumque saeculari dignitate et excellentiâ, etiam imperiali, regali et ducali fulgentium favores recurrerint, aut aliâs viis illicitis ad huiusmodi praelaturas, gradus, honores dignitates, administrationes et alia officia obtinenda aspiraverint, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere quesiverint, ac iis obtentis usi fuerint, illorumque complices et fautores, ad quascumque praelaturas, dignitates, officia, gradus, honores, administrationes et munera in ipsâ Congregatione obtinenda, perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis per eos praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus et officiis huiusmodi eo ipso privamus, et sic privatos voce tam activâ quam passivâ carere decernimus et declaramus.

§ 3. Atque in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenâ, omnibus dictorum Congregationis et Ordinis superioribus, praelatis, canonicis, quocumque titulo nuncupatis, etiam priori generali, praesentibus et futuris, praecipimus districteque mandamus, ne quempiam ullo tempore, precibus, litteris, vel favoribus adducti, vel aliâs ad instantiam, seu requisitionem, vel contemplationem principum, etiam imperatoris, regum, ducum et rerumpublicarum vel praelatorum, etiam S. R. E. cardinalium, aut aliarum quarumcumque personarum, tam saecularium quam ecclesiasticarum, extra dictum gremium existentium, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia dictae Congregationis promovere vel poenas aliquas remittere audeant vel praesumant.

§ 4. Decernentes electiones et promotiones ad monasteria seu prioratus vel officia dictorum Congregationis et Ordinis

Superioribusque in electionibus huiusmodi favores attendere, vel poenas aliquas remittere prohibet sub poena inobedientiae et excommunicationis.

Electiones et promotiones ad monasteria seu prioratus vel officia dictorum Congregationis et Ordinis.

¹ Similem de hac re Constitutionem habes supra pag. 136 n. r.)

contra praesentium dispositionem, quod absit, quodcumque faciendas et pro tempore obtentas, nullas prorsus, invalidasque fore et esse, nullisque viribus subsistere;

Contra venientes eo ipso poenas hic enunciatas incurrisse declarat.

§ 5. Ac omnes et singulos in praemissis delinquentes, nullâ aliâ monitione praecedente, et absque processu desuper habendo, sententias et poenas praemissas irremissibiliter eo ipso incurrere;

Ambitum ex sola instantia et precibus etiam oretenus porrectis probari decernit.

§ 6. Et ad illos sententias et poenas praemissas damnabiliter incurrisse legitime probandum, solas praemissarum personarum instantias, preces et favores, etiam oretenus porrectas, plenam, indubiam et sufficientem in iudicio et extra fidem facere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri;

Et ita et non aliter iudicari praecipit.

§ 7. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contrarius omnibus derogat.

§ 8. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac Congregationis et Ordinis praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si praedictis Canonicis regularibus vel quibusvis

aliis, communiter vel divisim, ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 9. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes dictae Congregationis sancti Salvatoris Ordinis sancti Augustini Canonicos Regulares facilius deveniat, volumus illas etiam in capitulis generalibus ac congregationibus, diaetis nuncupatis, lectas sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae fuissent, illarumque exemplis etiam impressis, manu prioris generalis ipsius Congregationis subscriptis et eius sigillo munitis, eandem prorsus fidem haberi¹, quae praesentibus haberetur, si eadem exhiberentur.

Datum Romae apud S. Marcum, die xxii septembris mdcvii, anno iii.

Dat. die 22 septembris 1607, pontif. an. iii.

LXXXV.

Prorogatio et extensio temporis ad exigendum subsidium decem et octo millionum ab ecclesiasticis regnorum Castellae regi catholico persolvendorum².

Charissimo in Christo filio nostro
Philippo Hispaniarum regi catholico
Paulus Papa V.

Charissime in Christo filii noster, salutem
et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis tua maiestas nuper fecit, quod, cum felicis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster olim accepisset eidem maiestati tuae regna

Hanc Constitutionem etiam in Capitulis et diaetis publicari mandavit.

Clemens VIII subsidium de quo in rubrica intra sexcentum ab ecclesiasticis quoque praebere permittit.

¹ Edit. Main. legit habere (n. r.).
² Ex Regest. in Secret. Brev.

Castellae in comitiis tunc habitis (ut sumptus necessarios bellorum, quae clarae memoriae Philippus genitor tuus contra hostes catholicae fidei gessit, et tua maiestas gerit, aliquo subsidio opportune suppeditarent) quaedam superadditionalia servitia nuncupata, quae¹ in totum ad summam decem et octo millionum nummorum aureorum ascenderent, ad sexennium duratura super vino et oleo praestare prompte obtulisse; propterea idem Clemens ut faciliorem redderet praedictorum servitiorum in causam religionis praestationem, ecclesiasticas etiam personas illa subire voluit; ac motu eius proprio, ac ex certa scientia ac matura deliberatione omnes et singulas ecclesiasticas personas, tam saeculares quam cuiusvis etiam exempti Ordinis regulares, in eisdem regnis commorantes, ad contribuendum, prout laici, in dictis servitiis, et ad solvendum gabellam seu sisam² super vino et oleo in praedictis regnis colligendis et consumendis imponendam, seu forsitan impositam, durante dicto sexennio, et non ultra, teneri mandavit, prout in eius in simili forma Brevis expeditis litteris sub datum die xxiii ianuarii mdcx plenius continetur: et deinde quod, accepto etiam ab eodem Clemente, in comitiis seu curiis eorumdem regnorum tunc proxime habitis, ne nimium populi gravarentur praestatione gabellae seu sisae super vino et oleo tantum, ad carnes etiam in eisdem regnis vendendas (ita tamen ut summa decem et octo millionum nummorum aureorum nullo modo cresceret) extendere decrevisse, idcirco Clemens praedictus, ut facilius etiam esset ecclesiasticorum onus, simili motu proprio ac ex certa scientia ac matura deliberatione, praedictos omnes

et singulos ecclesiasticos ad solvendam gabellam seu sisam super carne etiam, ita tamen ut nec summa praedicta, nec tempus sexennii augetur, aequae ac laicos obligatos esse voluit et statuit, declarando tamen (ne aliqua iurisdictio laicis in ecclesiasticos, seu compellendi facultas concessa censeretur) quod suae intentionis fuerat et erat quod exactores non possent per se ipsos aut alios saeculares ministros sed Ordinariorum auctoritate dictos ecclesiasticos compellere et eosdem coram eis convenire: quibus idcirco mandaverat ut contra praedictos ecclesiasticos recusantes solvere ad quamcumque simplicem eorumdem exactorum requisitionem exequutive, omni appellatione remota, auctoritate sua procederent et compellerent, prout in aliis eiusdem Clementis litteris in simili forma Brevis expeditis sub datum die xi augusti mdciii, plenius continetur; et rursus quod, illi exposito nomine maiestatis tuae, quatenus in ultimo dictis comitiis seu curiis declaratum fuerat, ut in dicta gabella seu sisa vini et olei contribuere deberent non solum ementes et vendentes, sed illi etiam qui illa perciperent ex propriis terrenis aut ex afflictibus, aut emerent in uvis, aut olivis, seu ex decimis, aut dono vel aliis quovis alio reddito acciperent, haberent et consumerent in propriis domibus, et pro suo et familiarum suarum usibus, et non solum de vino, sed etiam de musto, aquato et aceto intelligeretur; et ulterius, quod eadem gabella usque ad integram exactionem dictae summae decem et octo millionum nummorum aureorum durare deberet; et quod, cum dictae declarationes in eiusdem Clementis litteris praedictis expressae non fuissent, tua maiestas ad tollendum omnem dubitandi occasionem per praedictum Clementem eadem declarari cupiebat, ac etiam tempus sexennii extendi et prorogari;

Remuentes vero ab Ordinariis locorum dumtaxat posse compelli.

¹ Hanc vocem quae nos addimus (R. T.).

² Sisa, Siza, Sisia impositio est et praestatio tributi. Vide sis Ducange super relatas voces (R. T.).

Alias etiam declarationes apposuit et ad aliud triennium prorogavit.

idem Clemens tuis supplicationibus inclinatus decrevit et declaravit ecclesiasticas personas praedictas ad solvendum gabellam seu sisam iusta declarationem praedictam (quoad rerum species, non autem quoad eas, quae pro eorum propriis usibus consumerent) ad instar laicorum in omnibus et per omnia quoad reliqua tenerentur, tempus vero sexennii ad triennium a fine ipsius sexennii computandum (quo tantum durante, si praedicta summa decem et octo millionum nummorum aureorum congesta non foret, adhuc gabellas seu sisas huiusmodi persolvere similiter tenerentur: sed si ante lapsum dicti triennii huiusmodi summa congesta foret, ab huiusmodi solutione liberi essent eo ipso absque alia declaratione) extendit et prorogavit; voluitque et decrevit, quemadmodum in aliis suis litteris declaraverat, quod¹ exactores praedicti non per se ipsos aut alios ministros saeculares, sed per locorum Ordinarios recusantes ecclesiasticos compellerent, et coram eis convenirent, similem eisdem Ordinariis procedendi facultatem tribuendo, quam in aliis praedictis litteris tribuerat, et quod alias disposuit, prout in eiusdem Clementis aliis litteris in huiusmodi forma Brevis expeditis sub die xvii decembris mdciv plenius pariter continetur².

Philippus triennii terminum petiit prorogari.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praedicta summa decem et octo millionum nummorum aureorum ex dictis gabellis seu sisas nondum confecta fuerit, nec dicti triennii spatio eam confici posse spes sit; propterea maiestas tua, a nobis dictum triennii tempus prorogari et extendi desiderat.

Paulus prorogavit ad aliud triennium.

§ 3. Nos igitur votis tuis annuere, et ad praedictae summae subsidium integre maiestati tuae praestandum ecclesiasticos

¹ Vel partic. quod, vel praeced. ut redundat.
² Hanc Clementis VIII Constit. habes supra pag. 154 h. tomi; sed aliae duae desunt (R. T.).

praedictos pro rata contribuere (ut id quod in Domino iustissimam ob causam agere coeperunt, per eundem Dominum perficiant) volentes¹, supplicationibus maiestatis tuae nomine nobis humiliter porrectis inclinati, praedictum triennii tempus in dictis Clementis litteris concessum et prorogatum, nec non easdem litteras desuper expeditas (quarum omnium veriores tenores praesentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, una cum omnibus in iis contentis declarationibus, clausulis et decretis) ad aliud triennium, a fine dicti triennii computandum (ita tamen, ut si ante finem triennii huiusmodi summa decem et octo millionum nummorum aureorum per solutionem dictarum gabellarum seu sisarum ab ecclesiasticis, ut praefertur, et a laicis faciendam² confecta fuerit, ecclesiastici ab huiusmodi solutione liberi sint et immunes, et praesens prorogatio expiret ipso facto, absque alia declaratione), auctoritate apostolica, tenore praesentium, extendimus et prorogamus, utque huiusmodi triennio durante ecclesiastici praedicti in dictis regnis commorantes (ad instar laicorum et quatenus illi dictas gabellas seu sisas solvant) ad eandem solutionem omnino et iuxta formam et tenorem praedictarum Clementis praedecessoris litterarum teneantur, decernimus et declaramus.

§ 4. Non obstantibus praemissis et omnibus illis, quae dictus Clemens praedecessor in eisdem litteris suis voluit non obstare.

§ 5. Volumus autem, et harum tenore decernimus, ut exactores gabellarum seu sisarum praedictarum non per se ipsos, nec per alios ministros, iudices, magistratus aut quoscumque alios officiales

¹ Hanc vocem volentes nos deesse censuimus (R. T.).

² Male edit. Main. habet facienda (R. T.).

Derogat contrariis.

Ecclesiasticos autem coram Ordinariis tantum vult conveniri.

laicos, sed per locorum Ordinarios, ecclesiasticos praedictos solvere recusantes compellere et coram illis tantum causa¹ et occasione praemissorum convenire possint, quibus Ordinariis harum serie committimus et mandamus ut contra ecclesiasticos eosdem ad omnem simplicem dictorum exactorum requisitionem, quamque appellatione remota, ad executionem contentorum in litteris huiusmodi auctoritate nostra procedant.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die 11 octobris MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 2 octobris 1607, pontif. an. III.

LXXXVI.

Confraternitatis Doctrinae Christianae erectio in archiconfraternitatem in basilica sancti Petri principis Apostolorum de Urbe, cum indulgentiarum privilegiorumque elargitione².

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Ex credito nobis pastoralis officii munere piis locis, quae maiora in dies in spiritualibus et temporalibus ad Dei gloriam et animarum salutem incrementa suscipiunt, ulteriora subsidia et ampliora concedimus privilegia, ne quidquam illarum rerum praetermittamus quae ad christianam propagandam religionem conducere videntur.

Concilium Tridentinum et Pontifices Iussu. § 1. Ob has causas considerantes nos iure optimo a sacro Tridentino Concilio

1 Male edit. Main. legit causas (R. T.).

2 De instituendis his Confraternitatibus, habes Constit. cxiv Pii V Ex debito (in h. n. edit. ccviii, tom. vii pag. 945). De forma autem aggregandi alias Confraternitates, attende Constit. cccclxii Clementis VIII Quaecumque, ut supra pag. 138 huius tomi.

et summis Pontificibus praedecessoribus nostris statutum, et iam multis¹ ab hinc annis maximo Ecclesiae Dei commodo observatum fuisse, ut pueri singulis dominicis et aliis festivis diebus fidei rudimenta, obedientiam erga Deum et parentes, aliasque christianas virtutes ab iis, ad quos spectat, edocerentur, ut hac ratione, qui ad mundi voluptates sequendas natura proni sunt, christianam pietate eruditi, de virtute in virtutem proficientes, tales evaderent, qui ad populi christiani mores reformandos et catholicae fidei incrementum idonei efficerentur ministri;

§ 2. Atque hoc consilio cum nonnulli prohibitatis viri zelo charitatis accensi pro divini cultus augmento in hac alma Urbe nostram caeterarum matre et magistram, Tridentino Concilio publicato, in quibusdam ecclesiis pueros et adultos quoscumque summam pietate ac diligentiam doctrinam christianam docere coepissent, hoc pium opus praestante Domino, exiguo temporis spatio, adeo incrementa suscepisse, ut Congregatio sub Doctrinae Christianae nomine iam pridem instituta fuerit, ex quibus licet aliqui tantum in communi vivant cum suo praeposito in ecclesia sanctae Agathae regionis transtyberinae, in unum tamen omnes sub uno protectore conveniunt, atque uno praeside huic saluberrimo operi singulis festivis diebus sedulam incubuerunt et incumbunt diligentiam;

§ 3. Nos, pro nostro pastoralis officii munere, hoc pium christianaeque reipublicae necessarium opus, ex quo hactenus uberrimi fructus provenerunt ac multo uberiores posthac proventuros speramus, ex animo amplectentes, illudque in dies augeri magis ac magis cupientes, Congregationem praedictam in Urbe institutam necnon singulas illius personas et ecclesias (nempe sancti Martini regionis Are-

1 Edit. Main. habet multos... annis (R. T.).

runt institutionem confraternitatis doctrinae christianae.

In Urbe instituta nedom fuit congregatio laicorum sed etiam clericorum.

Hic modo Pontifex dictam Confraternitatem erigit in Archiconfraternitatem in basilica sancti Petri de Urbe.

nulae, sanctae Agathae regionis Transtyberinae) eidem Congregationi apostolica auctoritate concessas sub nostra et Sedis Apostolicae protectione suscipientes, motu proprio et ex certa scientia, ac de apostolica potestatis plenitudine, in celeberrima basilica Principis Apostolorum de Urbe Congregationem Doctrinae Christianae huiusmodi in archiconfraternitatem apostolicam auctoritate, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus;

Eiusque protectorem deputat suum vicarium.

§ 4. Illiusque sic erectae et institutae perpetuum administratorem et protectorem dilectum filium nostrum Hieronymum tituli sancti Blasii presbyterum cardinalem Pamphilium nuncupatum, ac pro tempore existentem in Urbe et eius districtu Romani Pontificis vicarium, harum serie constituimus et deputamus;

Eidem archiconfraternitati facultatem alias confraternitates aggregandi et indulgentias communicandi concedit.

§ 5. Ac ipsius archiconfraternitatis confratribus pro tempore existentibus aggregandi dictae archiconfraternitati alias quasvis eiusdem doctrinae christianae in qualibet mundi parte canonice erectas et institutas ac instituendas confraternitates, illisque privilegia, indulta, favores, exemptiones, gratias et indulgentias infrascriptas sibi per nos concessas, ac pro tempore a Sede Apostolica concedendas, communicandi;

Statuta condendi.

§ 6. Nec non de administratoris et protectoris praedicti consensu quaecumque statuta felix regimen et gubernium dictae archiconfraternitatis concernentia (licita tamen et honesta, ac sacris canonibus et decretis concilii praedicti constitutionibusque apostolicis minime contraria) condendi, illaque sic condita pro rerum et temporum qualitate, in toto vel parte, ac toties quoties opus fuerit, immutandi, et in eorum locum alia de novo edendi, licentiam, facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Indulgentiam plenariam concedit.

§ 7. Ut autem devotio christifidelium ad dictum opus exercendum in dies ma-

gis augeatur, de Omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, qui pro ministris operariis et confratribus dictam archiconfraternitatem ingredientur, die primo illorum ingressus, seu eo die quo dictae archiconfraternitati adscripti fuerint, plenariam;

fratribus in die ingressus elargitur.

§ 8. Nec non eisdem sic descriptis, qui, vere poenitentes et confessi, sanctissimum Eucharistiae sacramentum in festo, quod ab ipsa archiconfraternitate et aliis confraternitatibus aggregatis seu aggregandis pro earum praecipuo et principali respective eligitur, sumpserint, etiam plenariam;

Et in festo praecipuo confraternitatis.

§ 9. Quique vere poenitentes et confessi dictum sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, aut, id facere non valentes, animo contrito nomen Iesu saltem corde in mortis articulo invoverint, similiter plenariam omnium peccatorum suorum remissionem et indulgentiam, dicta auctoritate, earumdem tenore praesentium, concedimus;

Ac in articulo mortis.

§ 10. Praeterea eisdem confratribus qui vere poenitentes et confessi semel quolibet mense sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, septem annos et totidem quadragenas;

Alias indulgentias confratribus quolibet mense communicatis concedit.

§ 11. Quique in causa fuerint, ut pueri, famuli aut quaevis aliae personae ad discendam doctrinam christianam eant, ducentos dies;

Inducentibus alios ad discendam doctrinam.

§ 12. Qui vero diebus stationum Urbis hanc doctrinam in ecclesiis docuerint, ac etiam illi qui ad eandem discendam accesserint, easdem indulgentias consequantur, quas consequerentur et consequi possent, si ecclesias stationum personaliter visitarent;

Discipulis et docentibus doctrinam in diebus stationum Urbis.

§ 13. Easdem etiam indulgentias visi-

visitatoribus

scholarum doctores dictae archiconfraternitatis, qui ex commisso sibi officio visitabunt illas scholas, quas in illo die visitare poterunt, consequantur;

§ 14. Insuper eisdem confratribus, qui diebus feriatis hanc doctrinam christianam aut publice aut privatim explanaverint, centum dies;

§ 15. Nec non omnibus singulis et praceptoribus, qui diebus festivis discipulos suos ad doctrinam christianam duxerint eosque illam docuerint, septem annos;

§ 16. Quique diebus feriatis in propriis scholis eandem doctrinam explicaverint, centum dies;

§ 17. Sacerdoti etiam dictae archiconfraternitatis, qui in ecclesia seu oratorio illius confraternitatis verbum Dei praedicaverit, aut collationes fecerit, licet illo die non intervenerit in aliquâ scholâ docendi causâ, septem annos;

§ 18. Omnibus autem et singulis patribus et matribus familias, qui in suis domibus liberis, famulis et familiaribus utriusque sexus doctrinam christianam explanaverint, qualibet vice id fecerint, centum dies;

§ 19. Item confratribus, qui per civitatem, viros, mulieres aut pueros ad eandem doctrinam christianam ducendi causâ, circumierint, septem annos;

§ 20. Eisdem autem confratribus, qui extra civitatem ad illam docendam per castella et villas exierint, decem annos;

§ 21. Item eisdem confratribus, qui disputationibus, quae in scholis dictae archiconfraternitatis fieri solent, interfuerint, ducentos dies;

§ 22. Omnibus item et singulis christifidelibus, qui per mediam horam doctrinam aut docendi aut discendi gratiâ studuerint, centum dies;

§ 23. Eisdem etiam confratribus, qui infirmos dictae archiconfraternitatis visitaverint, quoties id fecerint, ducentos dies;

§ 24. Quoties verum sanctissimum Eucharistiae sacramentum, dum ad infirmos defertur, comitali fuerint, septem annos;

§ 25. Eisdemque confratribus, qui corpora confratrum et consororum defunctorum ac defunctorum ad sepulturam associaverint, aut exequiis, anniversariis officiisve, quae pro eis celebrantur, pro eorum animabus preces fundentes interfuerint, tres annos;

§ 26. Ac quoties divinis officiis et congregationibus publicis vel secretis dictae archiconfraternitatis intervenerint, ducentos dies;

§ 27. Eandemque indulgentiam consequantur quaecumque processionibus a locorum Ordinariis sub vexillo dictae archiconfraternitatis praescribendis interfuerint;

§ 28. Item omnibus et singulis utriusque sexus et cuiuslibet aetatis christifidelibus ad doctrinam christianam discendam in dictis scholis convenire solitis, qui peccata sua quolibet beatæ Mariæ Virginis, aut alio festo a superioribus dictae congregationis determinando, confessi fuerint, tres annos; iis vero qui ad communicandum habiles sunt, si dictum Eucharistiae sacramentum devote sumpserint, quinque annos;

§ 29. Praeterea quolibet die dicta aggregatio in quavis civitate vel terrâ publicabitur, omnibus et singulis utriusque sexus confratribus dictae confraternitatis vere poenitentibus, confessis ac communicatis, septem annos et totidem quadragenas de eis iniunctis seu aliâs quomodolibet debitis poenitentis misericorditer in Domino concedimus et relaxamus.

§ 30. Nostrae propterea intentionis esse declaramus, quod indulgentiae, gratiae et indulta praedicta intelligantur ac sint concessa, cuivis¹ confraternitati canonice erectae seu erigendae in qualibet

1 Male edit. Main. legit *quavis* (R. T.).

Eucharistiam comitantibus.

Corpora eorumdem defunctorum associantibus aut exequiis praesentibus.

Congregationibus vel divinis officiis archiconfraternitatis assistentibus.

Processionibusque per Ordinarios praescribendis.

Discipulis doctrinam et communicatis in die festo deputando singulis mensibus.

Confratribus communicatis die quo aggregatio in qualibet terra publicatur.

Declaratio quod etiam confraternitates aggregandae his fruuntur indulgentiis.

Orbis parte, statim ac praedictae archiconfraternitati, iuxta constitutionem felicis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri, fuerit aggregata, nec absque aggregatione huiusmodi gratiarum et indulgentiarum praedictarum particeps ullo modo esse possit.

§ 31. Declarantes nihilominus quod, cum una confraternitas dictae doctrinae christianae unius civitatis aggregata fuerit, intelligantur et sint omnino aggregatae reliquae omnes utriusque sexus ab Ordinario loci erectae et erigendae, eorumdemque indulgentiarum et gratiarum praedictarum particeps sint.

§ 32. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 33. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo dictae archiconfraternitatis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris, die vi octobris mdcvii, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 6 octobris 1607, pontif. an. III.

LXXXVII.

Confirmatur transactio quaedam inita inter commissarios Papae et magni ducis Hebrurige super confinibus et aquis urbium Civitatis Plebis et Clusii¹.

Paulus Papa V.
ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem ea quae ad litium et discordiarum materias praecidendas, ac mutuam pacem et charitatem firmandam, mandato praesertim suo,

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

providere concordata et stabilita sunt, rata, grata et firma habere, ac decernere prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque, ut controversiis, quae continuo inter dilectos filios communitates et homines civitatum Plebis et Clusii occasione confinium et aquarum exoriuntur, aliquando tandem de communi consensu finis imponeretur, deputati fuerunt¹ hinc inde tam a nobis quam a dilecto filio nobili viro Ferdinando Hebruriae sibi subiectae magno duce certi commissarii, qui post accessum unâ cum peritis ad loca differentiae, habitis simul pluribus tractatibus et re bene discussâ, omnia nobis diligenter renunciarunt. Quorum relatione auditâ et re mature consideratâ, nos ex iisdem commissariis a nobis deputatis duos, magistrum videlicet Verospium in utraq; signaturâ nostrâ referendarium et audientiae litterarum contradictarum auditorem nec non Mutium Matthaeium nobilem Romanum, iterum deputavimus, et dictus Ferdinandus magnus dux pro parte suâ deputavit Ioanem de Nicolinis nobilem Florentinum et suum apud nos et Sedem Apostolicam oratorem, dilectos filios, qui, iuxta facultates per nostras in formâ Brevis litteras ac instrumentum procurae respective concessas, ad infrascriptam concordiam et transactionem per publicum desuper celebratum instrumentum devenerunt huiusmodi sub tenore, videlicet: Praesenti publico instrumento cunctis pateat evidenter et sit notum, quod anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo septimo, indictione quintâ, die vero decimâ septembris, pontificatus sanctissimi in Christo Patris et D. N. D. Pauli divinâ providentiâ Papae V, anno tertio. Cum nunquam fuerit satis provisum controversiis, quae continuo inter Plebanos

1 Melius legerebatur *fuerint*; sed adhuc syntaxis inabsoluta manet (R. T.).

Commissarii PP. et M. ducis Hebruriae transactionem inveniunt super confinibus et aquis urbium civitatis Plebis et Clusii.

Tenor transactionis refertur.

et Clusinos, occasione confinium et aquarum exoriantur, ut illis aliquando de communi consensu finis imponeretur, deputati nuper fuerunt hinc inde, tam a sanctissimo D. N. quam a serenissimo magno Hetruriae duce, commissarii, qui post accessum ad loca differentiae, habito simul pluries tractatu et re bene discussa, redierunt suis principibus quae gesta fuerunt renunciantes: unde postea sanctissimus D. N. iterum deputavit perillustrem et reverendissimum dominum Fabricium Verospium utriusque signaturae referendarium et audientiae litterarum contradictarum auditorem, nec non perillustrem dominum Mutium Matthaesium nobilem Romanum, sicuti pariter serenissimus magnus Hetruriae dux pro parte sua eligit illustrissimum dominum Ioannem de Nicolinis nobilem Florentinum et suum apud sanctissimum D. N. oratorem, qui deputati, iuxta suas facultates, per litteras apostolicas in forma Brevis necnon instrumentum procurae respective concessas, in nostrorum notariorum in solidum rogatorum et testium infrascriptorum praesentia, ad infrascriptam transactionem devenerunt¹:

1. Che dalli Pievaiuoli ed ecclesiastici si faccia nel padule verso città della Pieve un argine grosso in pianta palmi 30, in cima palmi 10, ed alto quanto giudicheranno li periti di ambe le parti, che basti a riparare che le acque della Chiana crescenti dell'inverno non lo cavalchino, e si faccia con sua banchina larga palmi 12, e detto argine sarà distante da quello che hanno li Chiusini dalla parte verso Chiusi braccia 150, e così si mantenga, acciò in quel mezzo di detti argini la Chiana abbia il suo corso, e si cominci dal

chiaro della Pieve, con seguitarsi sempre con la suddetta distanza sino al fine dell'argine Gianfilizzo verso le Torri.

2. Da questo termine in su verso le Torri si vada continuando con la medesima linea, quanto si potrà, dove sia terra da farlo, e sempre così distante dall'acqua della Chiana dell'estate, che vi si possano ritenere le acque dell'inverno, che non lo cavalchino, e si arrivi sino al poggio del Papa o al rio della Valle de' Sassi, con attestarlo quivi al sito alto, ma dal detto rio in su verso le Torri si lasci come di presente.

3. Che li Pievaiuoli sieno obbligati a mantenere detto argine stabile, nè variarlo in modo alcuno in pregiudizio dei Chiusini, nè tollerare che sia danneggiato, ma castigare li dannatori e risarcire tutte le rotture e danni che in qualunque modo succedessero.

4. Che oltre questo, in caso di danno, di rotture o abbassamento di detto argine, non rimediandovi li Pievaiuoli subito che succedono, così d'inverno come d'estate, competa alli Chiusini libera facoltà di risarcirlo e rialzarlo a spese degli obbligati, fattane però prima intimazione al governatore ad alli priori della Pieve con semplice lettera missiva, ed in luogo de' priori al lor cancelliere, acciò possan mandar a vedere per loro interesse.

5. Che li Chiusini per il mantenimento del corso dell'acqua della Chiana nel corso che ha di presente seguitino di perfezionare con ingrossamento ed alzamento al pari di quello della Pieve l'argine che hanno di presente, e con allungarlo verso il chiarore della Pieve, e debbano mantenerlo.

6. Che in oltre debbano continuar l'alia cominciata fino al monte grossa et alta come sarà il resto dell'argine.

¹ Infra § 5 et deinceps legitur chiarore (u. l.).

¹ Seq. transactionem edimus prout est in edit. Rom., si aliquis error obrepserit, nobis non imputetur (u. l.).

7. Che tanto li Pievaiuoli quanto li Chiusini e ciascuna delle parti, infra il loro argine e le terre, possa fare un fosso per scolo di dette terre capace di detto scolo.

8. Che li Chiusini sieno obbligati mantenere e risarcire il suddetto loro argine come li Pievaiuoli, e non lo facendo, abbiano li Pievaiuoli la medesima facoltà circa questo argine delli Chiusini che di sopra si riserba alli Chiusini circa quelli delli Pievaiuoli.

9. Che il confine delli Pievaiuoli si intenda sempre fino all'acqua, tanto dentro li due argini, quanto di fuori, ogni volta che la Chiana pigliasse altro corso; ma allora sarà in potere delli Chiusini di fare ritirare indietro li Pievaiuoli, con rinchiudere di nuovo detta Chiana fra li due argini.

10. Che dalla detta alia in su verso le Torri, giacchè la Chiana va quasi accanto al monte de' Chiusini, non sieno obbligati li Chiusini a farvi argine.

11. Che tutto il paese con l'acqua, argini ed ogni altra cosa verso la città della Pieve, dall'acqua della Chiana, si intenda di dominio, proprietà, giurisdizione e territorio delli Pievaiuoli.

12. Che l'acqua della Chiana sopra il chiarore della Pieve verso le Torri con li suoi effetti, iurisdizione, territorio, dominio, proprietà, pesche, porti, gabelle ed altro, si conservi, come di presente, alli Chiusini, con facoltà libera ed assoluta di mantenere corrente detta acqua, nettare l'alveo, levar ogni impedimento e fare tutto quello sarà opportuno per mantenerla corrente anche lungo la banchina dell'argine de' Pievaiuoli, li quali, sotto pretesto di loro territorio fino all'acqua, non possano fare innovazione, ma il tutto si aspetti alla facoltà delli Chiusini, li quali inoltre debbano alzare, ingrossare, fortificare e mantenere il loro

argine, come di sopra, accomodarli la banchina, e possano perciò, valersi del terreno dell'alveo fra l'uno e l'altro argine tante volte quante bisognerà.

13. Che il chiarore della Pieve si mantenga con le sue pesche ed altro, come al presente, sotto il dominio, proprietà, iurisdizione e territorio de' Pievaiuoli, ed in evento di disseccazione, l'acqua che passerà per quello sarà nel medesimo modo de' Pievaiuoli, di maniera che li Chiusini non possano per alcun tempo venire con il suo confine se non sino all'acqua.

14. Che infra il chiarore della Pieve ed il canale sopra Buterone con arrivare fino a detto canale, con tagliare cannuccie, sterpi, vetticchie ed altro, che vi sia fino alla pelle della terra, senza però scavamento di essa, si faccia dalli Pievaiuoli un'apertura di larghezza di braccia 80 e si mantenga di ogni tempo alla detta pelle della terra, e sia in facoltà alli Chiusini, volendo, intervenire, quando si farà di tempo in tempo detta apertura.

15. Che, mancando li Pievaiuoli di avere ogn'anno per tutto il mese di agosto tagliato, come sopra, per il mantenimento di detta apertura, sia in facoltà libera de' Chiusini, senza se li possa dare impedimento alcuno (scritto che ne averanno nel principio di settembre al governatore ed alli priori della Pieve, con bastare che la lettera de' priori sia presentata al loro cancelliere, ed aspettato per quindici giorni acciò il governatore e li priori ne possano dar notizia alli loro superiori a Roma) il supplire e fare lavorare per li Pievaiuoli a spese di detti Pievaiuoli senza però scavamento.

16. Che la Tressa con il Moiano ed altre acque de' Pievaiuoli, che in quella si trovano al presente, si abbia a pigliare dalli Pievaiuoli verso la Pieve, e separata dall'acqua della Chiana, in maniera che

li periti sopra-detti giudichino non possa nuocere all'argine de' Pievaiuoli, si conduca dalli medesimi ad entrare nel chiarore della Pieve, lontano per 50 braccia dalla bocca suddetta della Chiana, e per il medesimo chiarore, di mano in mano che si disseccasse, si vada conducendo all'apertura sopraddetta arginata dalla parte di verso la Chiana, acciò non gli impedisca il suo corso ed esito per l'apertura, ed alli Chiusini, a cautela loro, in questo caso di disseccazione, di mano in mano che succedesse, competa facoltà di metter mano a detto lavoro e proseguirlo in luogo delli Pievaiuoli, ogni volta che l'averanno fatto sapere a quelli che s'è detto nel precedente capitolo, ed in spazio di un mese non vi sarà preso un provvedimento.

17. Che a tutti li lavori sopraddetti si metta mano dalle parti quanto prima, e di tutto si faccia stromento publico con le clausole solite ed opportune, con approvazione di Sua Santità per parte della Pieve, e di sua Altezza per parte di Chiusi.

Et pro maiori transactionis et concordiae praedictarum ac praesentis¹ instrumenti subsistentiā, praedicti reverendissimus dominus Verospius et dominus Matthaeus ex parte Suae Sanctitatis, necnon dictus illustrissimus dominus Ioannes ex parte serenissimi magni ducis, respective deputati, promiserunt et quilibet ipsorum promisit, quod iidem sanctissimus et serenissimus huiusmodi instrumentum ac omnia in eo contenta valide ratificabunt.

Demum transactionem, compositionem et concordiam huiusmodi, praesensque instrumentum ac omnia et singula in eo contenta, praedicti domini deputati promiserunt, et, mutuā ac solemnī stipulatione hinc inde interveniente, con-

venerunt perpetuo et inviolabiliter attendere et observare, ac attendi et observari facere per communitates et subditos praedictos¹ respective et alios quoscumque, ut supra, et in aliquo non contravenire, dicere vel facere² per se, se vel alium, seu alios, in iudicio vel extra, de iure vel de facto, aliquā ratione vel causā, praetextu, vel quaesito colore, sub poenis in dictis capitulis contentis. Pro quibus omnibus et singulis observandis, obligaverunt, et quilibet ipsorum obligavit se se dictis nominibus, prout in dictis capitulis continetur; renunciantes, etc.; iuraveruntque, videlicet praedictus reverendissimus dominus Verospius tacto pectore, more praelatorum, et dicti domini deputati scripturis sacrosanctis ad sancta Dei Evangelia, respective; super quibus omnibus et singulis praemissis petendum fuit a me notario publico infrascripto, ut unum vel plura, publicum seu publica conficerem instrumentum et instrumenta.

Actum Romae in palatio illustrissimi et reverendissimi domini Francisci Mariae cardinalis de Monte nuncupati et in camera audientiae suae illustrissimae, dicto etiam ipso illustrissimo domino cardinale assistente, praesentibus ibidem illustrissimo domino Ioanne Baptista Incoronato nobili Romano et magnifico et excellenti domino Petro Gerio quondam Rocchi de Aretio U. I. D. et domino Ioanne Baptista Pertinario de Doyadula, Britonoriensis dioecesis, et reverendo domino Adriano Ciamberlino quondam Evangelistae de Cingulo, Auximanensis dioecesis, testibus ad praemissa vocatis, habitis specialiter, atque rogatis, etc.

Et quia ego Hieronymus Scanardus Camerae Apostolicae notarius, unā cum do-

¹ Ibid. legitur per dictos (R. T.).

² Idest: non contra venire, nec contra dicere vel contra facere (R. T.).

¹ Edit. Main. legit praesenti (R. T.).

mino Bartholomeo Dino cancellario consulatus Florentinorum Urbis, de suprascripta transactione et concordia rogatus fui, ideo praesens instrumentum subscripsi, signavi et publicavi in fidem requisitus. Loco † signi.

Huiusmodi
transactio rata
habetur a M. He-
truriae duce.

§ 2. Cum itaque iidem deputati promiserint, quod dictum instrumentum tam a nobis quam a dicto Ferdinando magno duce ratum habebitur, et dictus Ferdinandus magnus dux, sicut accepimus, ex parte sua concordiam et transactionem praedictas, ac dictum instrumentum cum omnibus in eo contentis ratificaverit: cumque nos pariter cupiamus concordiam et transactionem huiusmodi inviolabiliter perpetuo observari;

Confirmatur
etiam a Ponti-
fice.

§ 3. Idcirco motu proprio, non ad aliquius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione et ex certa scientia nostris, concordiam praedictam, ac praesertim instrumentum, ac omnia et singula in illo contenta, sicut provide et mandato nostro facta sunt, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus, et rata et grata habemus, et perpetuo confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti etiam substantiales defectus, si qui in eisdem intertulerint, supplemus.

Clausulae pro
observantia et
firmitate.

§ 4. Decernente concordiam praedictam et instrumentum praesertim huiusmodi, ac omnia et singula in illo contenta, perpetuo valida, rata et firma esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere et inviolabiliter observari debere; sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid se-

cus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unā, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis, auctoritate praesentium, ad iudicium non trahatur aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die XIX octobris MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 19 octobris 1607, pontif. an. III.

LXXXVIII.

Congregationi Clericorum Regularium Somaschae, aliis sancti Maioli, quaecumque gratiae et privilegia Ordinibus Mendicantium concessa et concedenda communicantur et de novo conceduntur, quatenus sint in usu, non revocata, nec sacris canonibus aut Concilio Tridentino contraria¹.

¹ Istam Congregationem approbavit Pius V, in sua Constit. ex, *Iniunctum*, in h. n. edit. cxxx tom. VII pag. 729.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ex quo divina Maiestas ad pastorale fastigium nos quamquam immeritos evexit, illud, quantum in nobis semper fuit, superno auxilio freti, agere conati sumus ut piorum hominum Congregationes, quae ad divini cultus augmentum et animarum salutem institutae sunt, et in observatione institutorum suorum pie et religiose persistunt, magis quotidie in huiusmodi suo pio proposito confirmentur.

Communicatio vel concessio omnium gratiarum et privilegiorum cuiusmodi ex Ordinibus Mendicantibus concessorum aut concedendorum.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, dilectorum filiorum Congregationis et Clericorum Regularium Somaschae, aliàs sancti Maioli nuncupatorum, fortiores quotidie vires, adiuvante Domino, in militantis Ecclesiae castris appareant, ut clerici Congregationis huiusmodi eo ferventius adhuc pugnare studeant, quo maioribus se viderint spiritualibus gratiis fore munitos, ipsos et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis etc. censentes, praeter alia quaecumque privilegia et gratias iisdem Congregationi et Clericis haecenus quomodolibet concessa, omnia et singula privilegia, praerogativas, concessionem, favores, facultates, declarationes, immunitates, exemptiones, libertates, caeterasque gratias, praeeminentias et indulta, cuiusvis generis existentia, spiritualia et temporalia, qualicumque illa sint (excepta tamen exemptione a iurisdictione Ordinariorum) quibusvis Mendicantium Ordinum congregationibus, eorumque professoribus, ac eorum monasteriis, ecclesiis, domibus et regularibus locis, nec non dilectis filiis eorundem Religionum et congregationum generalibus, praepositis, superioribus, praelatis et capitulis, tam generalibus quam provincialibus, fratribus, novitiis,

1 Edit Main. et Cherub. habent prae (R. T.).

conversis, donatis, ac quibusvis eorum et earum personis, in quibuscumque mundi partibus existentibus, et illorum intuitu, etiam per viam communicationis vel extensionis, aut aliàs quomodolibet, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu per nos et successores nostros, aut alios auctoritatem habentes, concessa sunt et concedentur, ac quibus singulae Congregationes praedictae, eorumque monasteria, ecclesiae, domus et loca, ac superiores, fratres et personae huiusmodi de iure, usu, consuetudine vel privilegio aut concessione apostolica, vel alià quavis auctoritate, in genere vel in specie, ac tam coniunctim quam divisim, aut aliàs quomodolibet, utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt vel poterunt quomodolibet in futurum, quarum concessionum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac si de verbo ad verbum insererentur, etiamsi talia sint et forent, quae specialem et individua requirerent mentionem, seu particularem insertionem (quatenus sint in usu, et non sint revocata, neque sub ullis revocationibus comprehensa, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis non adversentur), ad eandem Congregationem Somascham, seu sancti Maioli, ac singulos illius conventus, illorumque superiores, praepositos, praelatos et quascumque personas, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo extendimus, illaque eis communicamus, et de novo concedimus, et suffragari volumus et declaramus.

§ 2. Non obstantibus tam felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unà et in concilio generali edita de duabus dietis (dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesen-

1 Vel legend. harum... habentes, vel quarum... habemus (R. T.).

Alia limitatio eiusdem communicationis.

Derogatio quorumcumque contrariorum.

tium ad iudicium non trahatur), quam aliis quibuscumque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, tam de iudicibus delegatis et conservatoribus, quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, necnon quibusvis privilegiis et indultis apostolicis, quibusvis saecularibus vel regularibus militiis, communitatibus, universitatibus, capitulis, castris, villis, terris, et quibusvis cathedralibus et metropolitanis, vel collegiatis, aut aliis ecclesiis, capitulis, conventibus, monasteriis, hospitalibus et aliis piis locis, etiam motu et scientià similibus, concessis², et de non trahendis eorum subditis vel personis (ipsarum ecclesiarum, civitatum, universitatum, castrorum, villarum et locorum respective) extra eas, aut coram illis³ iudicibus et personis, quam⁴ etiam vigore quarumcumque litterarum apostolicarum, aut aliàs quibusvis modis, et qualitercumque ac quibusvis verborum formis et tenoribus; de quibus⁵ etiam plena et expressa, specialis, specifica et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, specia-

1 Scilicet: *quam de personis*. etc. (R. T.).

2 Hanc vocem *concessis* addidimus, quia necessaria videbatur, nec postea amplius occurrit (R. T.).

3 Puto quod forsitan legendum foret *aliis* pro *illis* (R. T.).

4 Hac particula *quam* videretur huc furtive irrepsisse et contra contextus rationem; nam sermo est *de non trahendis subditis... extra sua loca et ad alios iudices, etiam vigore*, etc. (R. T.).

5 Orationem hic esse defectivam unusquisque intelligit. Videretur ex more solito legendum esse: *quibus, etiamsi de ipsis plena et expressa... mentio... habenda foret... derogamus* (R. T.).

liter et expresse derogamus: seu si aliis quibus, communiter aut divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 3. Caeterum volumus et dicta auctoritate decernimus, quod earundem praesentium transumptis, etiam manu alicuius notarii subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae aut manu praepositi generalis et sigillo eiusdem Congregationis Somaschae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et alibi, ubi opus fuerit, quae adhiberetur eisdem praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die ix novembris MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 9 novembris 1607, pontif. anno III.

LXXXIX.

Ampliatio iurisdictionis S. R. E. cardinalium Congregationis boni regiminis communitatum Status Ecclesiastici etiam mediate S. R. E. subiectarum, quoad cognitionem causarum easdem tangentium, non tamen quoad poenas maleficiorum¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cupientes constitutionem, a felicitis recordationis Clemente Papa VIII, praedecessore nostro, super bono regimine

1 Forsan hic deest vox *impressis* (R. T.).

2 Istam Congregationem instituit Clemens VIII in Const. xxix *Pro commissa*; in h. n. edit. xxxi tom. IX pag. 594.

Transumptum fides.

Causa huius constitutionis.

et administratione reddituum communiatum et universitatum ditionis temporalis Ecclesiasticae editam, debitae executioni pro earundem communiatum et universitatum utilitate demandari, ac de singulari fide, prudentia et integritate dilectorum filiorum nostrorum Mariani Ss. Marcellini et Petri de Camerino, Octavii sanctae Sabinae Bandini, Dominici sancti Honuphrii, Tusci, Dominici Gymnasii, Innocentii sancti Thomae in Parione titulorum presbyterorum, Bubali, et Bartholomaei sanctae Mariae in Porticu diaconi de Caesis nuncupatorum S. R. E. cardinalium, plurimum in Domino confisi, eisdem cardinalibus, quos pro executione dictae constitutionis harum serie deputamus,

Iurisdiclio cardinalis in causis quarumcumque communiatum etiam mediate S. R. E. subiectarum.

§ 2. Omnes et quascumque causas tam civiles quam criminales et mixtas ad communitates et universitates quascumque Status nostri Ecclesiastici nobis mediate vel immediate subiectas tam active quam passive pertinentes, per se vel alios ab eis subdelegandos, audiendi, discutiendi, examinandi, terminandi, ac omnia alia et singula in eadem constitutione contenta executioni demandandi;

Praelatosque congregationi adiungendi et secretarium deputandi.

§ 3. Ac pro faciliiori negotiorum huiusmodi expeditione aliquos praelatos, aut alias personas iuris prudentia praeditas, a nobis approbandas, in eorum consultores adhibendi, nec non aliquem ex illis, aut alium idoneum eis benevisum, in eorum congregationis secretarium deputandi, et causas quascumque reassumendi et avocandi; nec non quibuscumque iudicibus, et aliis personis, etiam sub censuris et poenis inhibendi, et quoscumque citandi etiam per edictum publicum, constituto de non tuto accessu, caeteraque omnia et singula in praemissis et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna faciendi, gerendi, ordinandi et exequendi (ita ut occasione causarum cri-

minialium censuram ecclesiasticam, aut irregularitatis notam, dummodo sententiam sanguinis per se ipsos non ferant, minime incurrant) plenam, liberam et amplam auctoritatem, facultatem et potestatem concedimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac omnibus illis, quae dictus Clemens praedecessor in eadem constitutione voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem, ut ea, quae a maiori parte eorum resoluta fuerint, plenam obtineant firmitatem, et plenariae executioni demandari debeant.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die iv iunii MDCV, pontificatus nostri anno i¹.

Dat. die 4 iunii 1605, pontif. an. i.

Sequitur declaratio dictae constitutionis.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Iam pridem cupientes constitutionem a felici recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro super bono regimine Status Ecclesiae editam executioni demandari, dilectis filiis nostris S. R. E. cardinalibus pro eiusdem constitutionis executione a nobis deputatis omnes et quascumque causas tam civiles quam criminales et mixtas, ad communitates et

1 Bulla praecedens in edit. Main. cum duplici data subscripta reperitur, nempe in textu sub die iv iunii MDCV, pontif. an. i, et ad marg. sub die iv iunii MDCVII, pontif. an. ii (vel potius legendum esset ii); quae mendosa ambiguitas edit. Main. nobis quoque causa erroris fuit; nam vere data fuit, ut patet ex seq. declaratione, die iv iunii an. MDCV, ideoque debuisset poni sub num. ii ad pag. 106. Errore postea detecto, eam censuimus hoc loco retinendam esse, iuxta datam sequentis declarationis (R. T.).

Derogatio contrariorum.

Maior pars totam congregationem representat.

Relatio constitutionis praecedentis.

universitates quascumque Status Ecclesiastici, nobis mediate vel immediate subiectas, tam active quam passive pertinentes per se vel alios ab eis subdelegandos, audiendi, discutiendi, examinandi, expediendi et terminandi, ac omnia alia et singula in eadem constitutione contenta executioni demandandi, easdemque causas quascumque reassumendi et avocandi, quibuscumque iudicibus inhibendi, et alias, prout in nostris litteris in huiusmodi forma Brevis desuper expeditis sub die iv iunii MDCV, pontificatus nostri anno i, plenius continetur.

Causa huius declarationis.

§ 1. Quia vero ob generalitatem verborum praedictarum litterarum nostrarum facile videri alicui posset, ea nos commisisse, quae nostrae intentionis committere minime fuit; idcirco ad tollendas huiusmodi difficultates, praedictarum litterarum tenorem¹ praesentibus pro sufficienter expresso et ad verbum inserto habentes:

Declaratio.

§ 2. Motu proprio, et ex certa scientia maturaque deliberatione nostra, vigore praesentium declaramus, intentionis nostrae fuisse, eisdem cardinalibus eas solummodo, et non alias, causas civiles, criminales et mixtas, tam active quam passive ad communitates et universitates Status nostri Ecclesiastici mediate vel immediate subiectas pertinentes, per se vel alios, ut praemittitur, subdelegandos², audiendi, discutiendi, examinandi, expediendi et terminandi, reassumendi et avocandi, quae ad redditus et proventus (non tamen poenarum malefactorum) ad illas quomodolibet spectantes, et qui³ in fu-

¹ Erronee edit. Main. legit *tenore* (R. T.).

² Impertinenter, ut videtur, edit. Main. repetit hic vocem *pertinentes* (R. T.).

³ Edit. Main. et Cherub. legunt *quae*, sed, meo quidem iudicio, contra rationem contextus, nam particula relativa non ad causas refertur sed ad redditus (R. T.).

turum spectabunt, aut rationem seu computorum redditiones, etiam ratione administrationis annonae, seu abundantiae, et pecuniarum ac rerum illius seu illi destinatarum civitatum, terrarum et locorum eiusdem Status Ecclesiastici, sive ad quoruncumque bonorum administrationes praedictarum communiatum et universitatum, quomodocumque et qualitercumque pertinent et pertinebunt, facultatem tribuere; ita ut eas tantum, et non alias causas, iidem cardinales per se vel alios subdelegandos audire, discutere, examinare, expedire et terminare, reassumere et avocare a quibuscumque iudicibus, necnon iisdem inhibere, et omnia et singula in eis contenta, omnibusque aliis et singulis in praedictis litteris nostris facultatibus illis concessis, in praemissis et circa ea, uti possent et valerent, ac possint et valeant.

§ 3. Irritum decernentes et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus praemissis, necnon quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xx novembris MDCVII, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 20 novembris 1607, pontif. an. iii.

XC.

Cavetur quominus ecclesiastici principatus Cathaloniae et comitatus Rossilionis et Ceritaniae utantur archibusis ad votam nuncupatis, eosque penes se detineant¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Clausula sublati, etc.

Derogatio contrariorum.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Philippi regis
petitio.

§ 1. Charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nomine nobis nuper expositum fuit, ipsum Philippum regem (cupientem atrocissimis delictis, quae¹ in principatu Cathaloniae et comitatibus Rossilionis et Ceritaniae ob delationem tormentorum bellicorum, quae *archibusia ad rotam* dicuntur, obviare, et huiusmodi armorum genus ex principatu et comitatibus huiusmodi penitus tollere) quoddam proclama seu edictum edi et publicari curasse, pro quo quoad² bonum publicum et quietem in dictis principatu et comitatibus conservanda, et ad evitanda inconvenientia et occasionem delinquendi, in offensam Dei et proximi, inde provenire solita, praedictorum archibusiorum, non solum usus, sed etiam detentio domi aut in aliis locis, palam aut clam, ac artificibus illa ulterius fabricandi aut iam fabricata aptandi facultas sub poenis gravissimis expresse prohibetur. Cum autem, sicut in eadem expositione subiunctum fuit, parum prodesset praemissa arma laicis prohibuisse, si fas esset clericis et personis ecclesiasticis illa detinere vel fabricare, et ideo ipse Philippus rex cupiat ipsis etiam clericis et personis ecclesiasticis eorumdem armorum usum, detentionem et fabricationem apostolicam auctoritate prohiberi;

Prohibitio de
qua in rubrica.

§ 2. Nos attendentes, talia arma, quae laicis minime convenire visa sunt, ab ecclesiasticis tanto magis reiicienda et abhorrenda esse, quanto ipsos ecclesiasticos vitae ac morum exemplo laicos magis praecellere decet, ac propterea eiusdem Philippi regis honestis votis, ac iustis nobis super hoc porrectis precibus an-

¹ Vel istud quae omittit oportet, vel postea illi suum verbum subiungendum est, ex. g., *patrantur* vel *committuntur* (R. T.).

² Melius legeretur simpliciter *ad* (R. T.).

nuentes, omnibus et quibuscumque ecclesiasticis et clericis, etiam in sacris, et presbyteratus ordinibus constitutis, tam saecularibus quam cuiusvis Ordinis et Militiarum ac hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani regularibus, et quantumvis exemptis ac nobis et Apostolicae Sedi subiectis ac sub nostra et beati Petri protectione immediate receptis, et quocumque privilegio suffultis, et quacumque dignitate, auctoritate et praeeminentia fulgentibus, earumque familiaribus, servientibus et ministris in dictis principatu et comitatu consistentibus, praesentibus et futuris, ne simili archibusiorum ad rotam genere quovis modo uti, aut illa publice vel occulte detinere, vel fabricare vel fabricari facere quoquo modo audeant vel praesumant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum prohibemus.

§ 3. Ac venerabili fratri nostro episcopo Gerundensi nunc et pro tempore existenti committimus et mandamus, ut contra personas ecclesiasticas praedictas, etiam quoad exemptas tamquam noster et Apostolicae Sedis delegatus, quae huiusmodi archibusia gestaverint, detinuerint, aut quoquo modo habuerint vel fabricaverint, aut fabricari fecerint per poenas gravissimas iuxta proclamatis et edicti regis contra laicos publicati formam, citra tamen poenam ultimi supplicii, per se, vel alium, tam per viam accusationis vel denunciationis vel simplicis querelae, quam ex mero officio, inquirat et procedat, ac in eas poenas praedictas exequatur, ac executioni debitae demandari curet et faciat, auxilium etiam brachii saecularis ad id, si opus fuerit, invocando, super quibus omnibus et singulis ipsi episcopo plenam, hberam et omnimodam facultatem et auctoritatem concedimus per praesentes.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus

Episcopo Gerundensi data facultas procedendi contra inobedientes.

Obstantibus derogat.

et ordinationibus apostolicis ac in conciliis etiam generalibus editis, et quorumcumque Ordinum et Militiarum et dicti hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani privilegiis, indultis et litteris apostolicis, specialibus vel generalibus, quorumcumque tenorum existant (per praesentibus non expressis, vel totaliter non insertis effectus earum valeant quomodolibet impediri¹) ac aliis eorumdem principatus et comitatus statutis et consuetudinibus in contrarium quomodolibet facientibus. Quae omnia nolumus cuique adversus praemissa in aliquo suffragari.

Transumptis
danda fides.

§ 5. Ut autem praesentes litterae facilius ad notitiam perducantur, volumus ut earum exempla, etiam impressa, manu notarii publici subscripta, et sigillo praelati ecclesiastici obsignata, eandem prorsus in iudicio et extra illud fidem faciant, quam ipsae praesentes facerent, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xxviii novembris MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 28 novembris 1607, pontif. an. III.

XCI.

Facultas archiepiscopo Pragensi visitandi monasteria et conventus utriusque sexus regni Bohemiae².

Venerabili fratri Carolo archiepiscopo
Pragensi
Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

In Bohemia
regularis observantia labefactata.

§ 1. Cum, sicut accepimus, in regno Bohemiae diversorum Ordinum monaste-

¹ Istud comma quod uncinis inclusimus videretur sic esse emendandum: *per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum valeat quomodolibet impediri* prout alibi legitur (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

ria et loca reperiantur, in quibus observantia regularis iuxta illorum cuiusque regularia instituta non nihil labefactata videtur, ac divinus cultus, nec non omnis bene et catholice vivendi ratio tepescit, et quatenus plures dictorum monasteriorum monachi praetextu et clypeo exemptionis licentiose et scandalose vivunt;

§ 2. Nos huiusmodi incommodis de optimo remedio providere cupientes, ac de tuis integritate, experientia et circumspicione in his ac aliis specialem in Domino fiduciam obtinentes, et sperantes quod ea, quae tuae prudentiae duxerimus committenda, fidelibus studiis et exacta diligentia exequeris; motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, ac de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super interpretatione decretorum sacri Concilii Tridentini deputatorum consilio, te, quotiescumque superiores et visitatores regulares infrascriptorum Ordinum a visitatione suorum monasteriorum quolibet anno cessaverint, toties pro eis et quolibet anno visitatorem omnium et singulorum monasteriorum, domorum et religiosorum locorum, tam virorum quam mulierum, totius dicti regni Bohemiae quorumcumque Ordinum et a iurisdictione, visitatione et correctione tuis, ac illorum¹ Ordinariorum, etiam per quaevis privilegia, indulta apostolica, aut alias quomodolibet exemptorum, ac nobis et Sedi Apostolicae immediate subiectorum, apostolicam auctoritate, tenore praesentium, ad triennium proximum constituimus et deputamus.

§ 3. Ac tibi tamquam a dicta Sede delegato, ut in toto regno Bohemiae praedicto in quibuscumque civilibus et criminalibus vel mixtis causis contra quorumvis

Pontifex archiepiscopus Pragensem visitatorem apostolicum creat ad triennium.

Opportunasque tribuit facultates.

¹ Aptius forsitan legeretur *aliorum* (R. T.).

Ordinum regulares quomodolibet exemptos, auctoritate nostra, procedere, necnon causas ipsas ac illarum merita quaecumque cognoscere, sineque debito terminare, ac quidquid terminaveris exequi et observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes iuxta excessus et delicta punire, corrigere, ac omnem iurisdictionem in eos exercere, ipsaque monasteria, domos et religiosa loca, tam virorum quam mulierum, qualitercumque qualificata, totius regni praedicti, eorumque abbates, praepositos, priores, abbatissas, priorissas et praepositas personas, etiam, ut praefertur, exempta, ac nobis et dictae Sedi subiecta, per te, vel a te deputandum seu deputandos reformare, corrigere, emendare, punire, necnon abbates, et monachos, et religiosos vagantes, ut ad sua monasteria et loca huiusmodi redeant, ac habitum et observantiam regulares reassumant, requirere, necnon eorumdem monasteriorum abbatibus, prioribus et monachis, ac religiosis, ne illorum bona alienare, et quibusvis personis etiam laicis quacumque dignitate fulgentibus ne illa usurpare praesumant, inhibere, et ut ea sic usurpata seu ab eis alienata, dimittant et relaxent sive restituant, sub excommunicationis et aliis sententiis et censuris ecclesiasticis compellere, ac contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque, tam ecclesiasticae quam saecularis, dignitatis et excellentiae fuerint, per easdem censuras et poenas ecclesiasticas ac alia iuris opportuna remedia, appellatione postposita, compescere, et, si opus fuerit, auxilium brachii saecularis invocare, ac omnia et singula alia salubrem illorum directionem concernentia, quae de iure vel consuetudine ad officium visitoris spectant et pertinent, et quae circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet opportuna, facere, ordinare, constituere et exequi libere et

licite valeas [ita quod (iis, quae monasteriorum, domorum ac locorum huiusmodi decentiam offuscant, penitus remotis) salutare fructus, aut exemplares mores plantentur in eisdem, ac utriusque sexus regulares ad regularem observantiam reducantur, ac divinus cultus ubique restauretur, et restauratus perpetuo conservetur] auctoritate et tenore praedictis, plenam, liberam et omnimodam licentiam et facultatem concedimus.

§ 4. Decernentes quoad causas praedictas a tuis ordinationibus, interlocutionibus, decretis, ante definitivam vel vim definitivae habentem sententiam, et ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos et dictam Sedem Apostolicam posse appellari et nihilominus per appellationes quascumque contra praesentium tenorem quomodolibet interpositas, causas nemini devolvi, aut etiam per quasvis inhibitiones, etiam cum quibuscumque censuris et poenis, eis a quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsah faciendas, illarum ulteriorem cognitionem et expeditionem, ac, ubi de morum cognitione agetur, etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris et poenis huiusmodi ligari et irretiri censi;

§ 5. Sicque per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus felicis recordatio-

1 Edit. Main. legit *quod*; at indubie legendum esse *quoad* ex contextus ratione quisque sentiet (R. T.).

Ab eius sententiis in his, quae mores respiciunt, appellari non posse declarat.

Clausulae.

Derogatio contrariorum.

nis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas quis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasteriorum Ordinum quorumcumque, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, etiam *Mare Magnum*, aut alias nuncupatis, conservatorum deputationibus et eorum ac aliis inhibitionibus (quibus tu deferre minime teneris, sed, illis reiectis et non obstantibus, in dictis causis, ut praefertur, procedere et illas iure debito terminare possis), ac litteris apostolicis et exemptionibus monasteriis et Ordinibus huiusmodi, ac illorum conventibus, abbatibus et personis, necnon eorumdem definitioribus et quibusvis aliis cuiuscumque dignitatis, status et praeeminentiae existentibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, etiam talibus, quod illis nullatenus aut nonnisi modo et forma in illis expressis derogari possit, irritantibus et aliis decretis, etiam motu simili et ex certa scientia in contrarium concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod tu facultatem huiusmodi in his nostris litteris per nos tibi tribu-

tam et omnia in eis contenta eisdem superioribus regularibus intimare et publicare debeas, alioquin praesentes nostrae litterae nullius sint roboris vel momenti.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxii decembris mdcvii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 22 decembris 1607, pontif. an. iii.

Xcii.

Contra fratres Ordinis Praedicatorum, qui pro consequendo officio magistri generalis pro se vel aliis ad favores extra Religionem recurrunt, vel aliis minus legitimis modis illud obtinere quaerunt.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Admonemur pastoralis officii nostri debito, diligentius prospicere, ne religiosis ad dignitates et officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, per suas in forma Brevis litteras, die i junii mdlxxx, pontificatus sui anno ix datas, magistro generali ac provincialibus et reliquis Ordinis fratrum Praedicatorum praelatis, tunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae mandavit, ne ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum, extra supradictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore, et quacumque saeculari dignitate et excellentia etiam ducali, regali et imperiali fulgentium, cuius dicti Ordinis religioso ullam gratiam con-

Exordium.

Gregorius XIII praelatis Ordinis praedicatorum vauitullam gratiam cuius religioso facere vel poenam remittere ad instantiam personarum extra Ordinem existentium.

1 De hoc Ordine vide in Honorii III Const. II *Religiosam* tom. III pag. 309.

cedere, vel poenas aliquas remittere aude-
rent¹;

Veniit etiam
fratribus sic viis
aliquid sibi pro-
curare.

§ 2. Quinimo quoscumque dicti Ordinis
fratres et religiosos, qui, contra decreta
suarum constitutionum, hac² viâ et iis
mediis per conquisitos favores et suffra-
gia aliquid sibi procuraverint, ad talia
et similia, ac etiam maiora, in eodem
Ordine consequenda, perpetuo inhabiles
etiam declaravit;

Clemens VIII
dicti prohibiti-
onem ampliat.

§ 3. Et subinde, cum a nonnullis am-
bigeretur, an sub gratiarum vocabulo
gradus, honores, dignitates, officia et
munia Ordinis praedicti comprehenderen-
tur, similis memoriae Clemens Papa VIII
etiam praedecessor noster per alias si-
miles litteras die xxiii maii MDXCII, pon-
tificatus sui anno i datas, priores litte-
ras praedictas et in eis contenta quae-
cumque approbavit et confirmavit, ac
praedictam Gregorii de gratiis, ut praedi-
citur, per mendicatos favores minime
concedendis prohibitionem ad quoscum-
que gradus, honores, dignitates, officia,
administrationes, functiones, praelaturas
eiusdem Ordinis perpetuo extendit et ex-
tendi debere decrevit, et praeterea dilec-
tis filiis magistro generali, provincialibus
et aliis praelatis, superioribus eiusdem
Ordinis, ne imposterum aliquod prae-
missorum cuiquam, ad instantiam seu
requisitionem vel contemplationem per-
sonarum superius expressarum quarum-
cumque, quovis modo concedere, reli-
giosis vero ac fratribus eiusdem Ordinis
quibuscumque non solum in praemissis
omnibus saecularium favorem minime
procurare, sed nec etiam sponte oblatum
aut ab eis minime procuratum recipere,
et similiter ne ad hunc effectum munera
aliqua saecularibus impendere vel exhi-

here audent, vel praesumerent, in vir-
tute sanctae obedientiae, et sub poenis
in dictis Gregorii praedecessoris litteris
contentis praecepit et expresse interdixit
ac prohibuit⁴, prout in singulis litteris
praedictis plenius continetur.

§ 4. Cum autem, sicut accepimus, ad
electionem novi magistri generalis dicti
Ordinis brevi deveniendum sit, nos, quan-
tum intersit, ut electio huiusmodi, eli-
minatis procul favoribus, in sanctitate et
iustitiâ celebretur, probe cognoscentes,
et ideo dicti Ordinis fratres non solum
poenarum in dictis litteris contentarum
sed etiam censurarum ecclesiasticarum
metu in officio debito continere volentes,
motu proprio et ex certâ scientiâ, ac de
apostolicae potestatis plenitudine, dicto-
rum Gregorii et Clementis praedecesso-
rum praedictas litteras, et in eis contenta
quaecumque, eorum serie praesentibus
pro expressis³ habentes, apostolicâ au-
toritate, tenore praesentium, perpetuo
confirmamus et approbamus, ac illis per-
petuae et inviolabilis firmitatis robur
adiicimus.

§ 5. Et insuper omnibus et singulis di-
cti Ordinis fratribus, cuiuscumque con-
ditionis, gradus et praeeminentiae exis-
tentibus, in virtute sanctae obedientiae
districte praecipiendo mandamus, ne ad
quarumcumque personarum, tam laica-
rum quam ecclesiasticarum, extra supra-
dictum Ordinem constitutarum, etiam
cardinalatus honore ac quacumque sae-
culari dignitate et excellentiâ etiam du-
cali, regali et imperiali fulgentium fa-
vores, ad effectum consequendi dictum of-
ficium magistri generalis, pro se vel aliis,
recurrant, vel aliis minus legitimis viis
et modis illud obtinere queant⁵; hos⁴, qui

Hic Pontifex
eorum constitu-
tionem appro-
bat.

Contra venien-
tibus poenam
excommunicationis
latae sententiae
addit, si pro
obtinendo
officio magistri
generalis, pro se
vel aliis, ad fa-
vores huiusmo-
di recurrant.

¹ Vide ipsius Greg. XIII Constit. cxvi tom. viii
pag. 335 (R. T.).

² Edit. Main. legit. ac; ut emendatione opus
esse censuimus (R. T.).

¹ Vide Clem. VIII Constit. xx t. ix p. 561 (R. T.).

² Aptius leg.: *seriem... pro expressâ* (R. T.).

³ Fortasse legendum *quaerant* (R. T.).

⁴ Aptius legeretur *et eos* (R. T.).

Venerabili fratri
archiepiscopo Granatensi

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

mandato nostro huiusmodi contravene-
rint, ultra supradictas poenas, etiam vin-
culo excommunicationis latae sententiae,
a quo nisi per nos et Romanos Pontifi-
ces pro tempore existentes, praeterquam
in mortis articulo constituti, absolvi ne-
queant, annodamus.

Contrariisque
derogat.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis, dictique Or-
dinis statutis et consuetudinibus, etiam
iuramento, confirmatione apostolicâ, vel
quavis firmitate aliâ roboratis, caeterisque
contrariis quibuscumque: aut si Ordini
et fratribus praedictis communiter vel di-
visim ab Apostolicâ sit Sede indultum
quod interdicti, suspendi, vel excommu-
nicari non possint per litteras apostolicas
non facientes plenam et expressam ac de
verbo ad verbum de indulto huiusmodi
mentionem.

Transumptis
quoque credi
iubet.

§ 7. Volumus autem quod praesentium
litterarum exemplis, etiam impressis,
manu alicuius notarii publici, et sigillo
alterius personae in dignitate ecclesiasticâ
constitutae munitis, eadem fides ubique
adhiberi debeat, quae praesentibus adhi-
beretur, si exhibitae forent vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum,
die vii ianuarii MDCVIII, pontificatus nostri
anno III.

Dat. die 7 ianuari 1608, pontif. an. III.

XCH.

Archiepiscopo Granatensi conceditur fa-
cultas cogendi etiam Regulares exemptos
ad servanda decreta sua de tapetis et
pulvinaribus pro mulieribus in eccle-
siis non ponendis, nec sedibus quoties
sanctissimum Eucharistiae Sacramen-
tum expositum est¹.

¹ Ex Regest in Secret. Brev.

§ 1. Pro parte tuâ nobis nuper exposi-
tum fuit, quod tu, ut scandalis et discor-
diis, quae occasione sedium per saecu-
lares personas in ecclesiis poni solitarum
oriri solent, obviare, ne tapetes et pul-
vinaria mulieribus inservitura in dictis
ecclesiis ponantur, nec aliquis cuiuscum-
que conditionis et qualitatis in festivitate
sanctissimi Corporis Domini nostri Iesu
Christi, totâque eiusdem festivitatis octavâ,
ac aliis temporibus, quibus sanctissimum
Eucharistiae Sacramentum in ecclesiis
populo venerandum publice exhibetur,
sedilia et sitalia, vulgo nuncupata, in ipsis
ecclesiis habeat, praecepisti; necnon etiam
constitutionibus tuis synodalibus personis
saecularibus sedes intra pavimenta alta-
rium maiorum quarumcumque ecclesia-
rum habere vetuisti.

Archiepiscopi
decreta de qui-
bus in rubrica.

§ 2. Haec autem, sicut eadem exposi-
tio subiungebat, praecepta ac mandata,
et constitutiones synodales in ecclesiis
monasteriorum a iurisdictione tuâ ordi-
nariâ exemptorum, non tamen absque
discordiis et divini cultus detrimento,
minime observantur.

Quae non ob-
servantur a
regularibus o-
templis.

§ 3. Quare nobis humiliter supplicari
fecisti, ut in praemissis de apostolicae
potestatis plenitudine providere digna-
remur.

Archiepiscopus
PP. suppli-
cat pro oppor-
tuno remedio.

§ 4. Nos igitur volentes ut in ecclesiis,
quae orationis, non iurgiorum et litium,
domus sunt, qua decet reverentiâ Altis-
simo famulatus et sanctissimo Eucharis-
tiae Sacramento debitus cultus exhibea-
tur, tuis in hac parte supplicationibus
inclinati, de consilio venerabilium fra-
trum nostrorum S. R. E. cardinalium ne-

Paulus et ad
id delegati apo-
stolice concedit
facultatem.

golis Episcoporum et Regularium prae-
positorum, fraternitati tuae per praesen-
tes committimus et mandamus, ut tu,
tamquam Sedis Apostolicae delegatus,
praecepta et mandata ac constitutiones
synodales praedicta in quibuscumque tua-
rum civitatis et diocesis ecclesiis, etiam
utriusque sexus monasteriorum, etiam
exemptorum, ac Sedi Apostolicae imme-
diate subiectorum, sub arbitrio tuo in-
fligendis poenis, auctoritate nostrâ apo-
stolicâ, observari mandes et facias. Nos
enim tibi ad id plenam et amplam fa-
cultatem et auctoritatem, tenore prae-
sentium, concedimus et impertimur.

Derogat con-
trariis.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis, necnon ec-
clesiarum et monasteriorum ac Ordinum,
quibus illa fuerint, statutis et privile-
giis, illorum omnium et singulorum te-
nores, perinde ac si de verbo ad verbum
insererentur, praesentibus pro sufficien-
ter expressis et insertis habentes, caete-
risque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum,
sub annulo Piscatoris die ix ianuarii
MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 9 ianuarii 1608, pontif. an. III.

XCIV.

Committitur collectori generali regni Por-
tugalliae et Algarbiorum, ut visita-
torem Militiarum sancti Iacobi et de
Avis deputet, a cuius sententiis ap-
pellari non possit, non obstantibus
statutis dictarum Militiarum¹.

¹ Saltem ad syntaxim legendum esset quae-
vis; nisi forsan amplioris emendationis opus sit,
ex. g., quibus, quaecumque illa fuerint, dero-
gamus qui verba aptius transponerentur paulo
post (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

Dilecto filio spoliatorum et Iurium Camerae
nostrae Apostolicae debitorum in Portu-
galliae et Algarbiorum regnis collectori
generali

Paulus Papa V.

Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit charis-
simus in Christo filius noster Philippus
Portugalliae et Algarbiorum rex catho-
licus, quod certus visitator Militiarum
sancti Iacobi et de Avis regni Portugal-
liae et fratrum militum illarum, in visi-
tatione sua deprehendit, quod earumdem
Militiarum fratres milites regularium suo-
rum institutorum immemores in vitia pas-
sim prolabantur, et excessus committunt,
et huius mali non levis est causa, quod
iuxta privilegia Militiis huiusmodi a Sede
Apostolica concessa, non nisi praeviis tri-
bus conformibus sententiis puniri possunt.
Quare idem rex nobis humiliter suppli-
cari fecit, ut in praemissis apostolicâ au-
toritate providere dignaremur.

Causae com-
missionis.

§ 2. Nos volentes ne, praetextu huius-
modi privilegiorum, delicta remaneant
impunita, tibi per praesentes committi-
mus et mandamus, ut iudicem deputes,
qui de vitâ et moribus militum dictarum
Militiarum in praedicto regno existen-
tium ac de excessibus et delictis ab eis
commissis se diligenter informet, et ad
condignas poenas per eius sententiam
procedat, cuius exequutio per subse-
quentem appellationem, arbitrio tuo, mi-
nime retardetur.

Commissio de
qua in rubrica.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac di-
ctarum Militiarum, etiam iuramento, con-
firmatione apostolicâ, vel quavis firmitate
aliâ roboratis, statutis, privilegiis quoque,
indultis et litteris apostolicis eisdem Mi-
litiis, illarumque magistris et aliis supe-
rioribus et personis, sub quibuscumque

Derogatio con-
trariorum.

tenoribus et formis, ac cum quibusvis
clausulis et decretis in contrarium forsân
quomodolibet concessis, approbatis et in-
novatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis
eorumque totis tenoribus specialis, spe-
cifica et expressa mentio habenda foret,
tenores huiusmodi pro plene et sufficien-
ter expressis habentes, hac vice specia-
liter et expresse derogamus, caeterisque
contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum,
sub annulo Piscatoris, die xiv ianuarii
MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 14 ianuarii 1608, pontif. an. III.

XCIV.

Gratiae et indulta fratrum Ordinis san-
ctissimae Trinitatis Redemptionis Cap-
tivorum, ad partes infidelium pro
dictâ redemptione se transferentium,
in favorem ipsorum captivorum nec-
non aliorum christifidelium etiam non
captivorum ibi existentium¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ex omnibus christianae charitatis offi-
ciis, quibus aeterna salus per gratiam
Dei comparatur, illa Redemptori nostro
Iesu Christo maxime placere credimus,
per quae infelices captivi a terrâ impio-
rum et miserâ servitute revocantur, ac
eorum saluti prospicitur.

Facultas
fratrum Ordinis
sanctissimae
Trinitatis ad
partes infide-
lium se transfe-
rentium confes-
siones christi-
fidelium ibi de-
gentium audien-
di et in foro

§ 1. Supplicationibus igitur dilectorum
filiorum superiorum et Bernardi de Mon-
roy administratoris Ordinis sanctissimae
Trinitatis Redemptionis Captivorum nobis
humiliter porrectis inclinati, dicto Ber-
nardo (qui, ut asserit, forsân cum aliis

¹ Huius Ordinis institutionem et regulam
vide in Constit. xvii Innocentii III Operante,
tom. III pag. 133.

dicti Ordinis professis, superiorum prae-
dictorum iussu, brevi in Africam pro re-
dimendis captivis profecturus est) et aliis
professis ad huiusmodi munus obeun-
dum deputandis, ut Algerium, et ad alias
Africae et infidelium partes se transferre,
declinare ac migrare, ibique conversari
et commorari, ac in eisdem partibus
omnium et singulorum utriusque sexus
christifidelium captivorum et non capti-
vorum, ibidem nunc et pro tempore de-
gentium et commorantium, confessiones
audire, ipsosque in captivitate positos,
ac etiam liberos christifideles inibi com-
morantes (dummodo tamen animo in-
frascriptâ facultate fruendi ad partes illas
non confugerint) a quibusvis suis pecca-
tis, criminibus, excessibus et delictis,
quantumcumque gravibus et enormibus,
etiam Sedi apostolicae reservatis, ac etiam
contentis in litteris die Coenae Domini legi
consuetis (non tamen haeresis, laesae ma-
iestatis, apostasiae, idololatriae, iudaismi,
nec delationis prohibitorum ad partes in-
fidelium), scilicet semel in anno captivos
praedictos, liberos autem praedictos se-
mel tantum in vitâ, necnon a quibusvis
excommunicationis, suspensionis et in-
terdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis,
censuris et poenis, iniunctâ eis pro modo
culpa poenitentia salutari, in foro con-
scientiae tantum absolvere:

conscientiae ab-
solvendi.

§ 2. Necnon etiam cum presbyteris
captivis, super quacumque irregularitate,
per eos quomodolibet (praeterquam ex
homicidio voluntario et bigamia) con-
tractâ, cum liberis vero presbyteris in
dictis partibus commorantibus, super ir-
regularitatibus huiusmodi per eos dum-
taxat in illis partibus contractis (ex ho-
micidio et bigamia, ut praefertur, pro-
venientibus pariter exceptis) in eodem
foro tantum dispensare:

Presbyteros
ibidem degen-
tes super irre-
gularitate in fo-
ro conscientiae
dispensandi.

§ 3. Ac captivos etiam praedictos
utriusque sexus in eisdem partibus, nunc

Captivos om-
nes actus ab-
solvendi.

et pro tempore existentes, a quibuscumque votis, non tamen solemniter emissis, vel quae¹ captivi praedicti in eisdem partibus conversantes vel postea in libertate constituti commode adimplere poterunt, pariter absolvere;

Bonaque incerta et per eos captivos male parta condonandi.

§ 4. Praeterea sub² bonis incertis, quae captivi praedicti male parta habuerint (erogata tamen prius aliquâ portione in beneficium et usum redemptionis huiusmodi, Bernardi et professorum praedictorum arbitrio), disponere, illaque eis concedere et condonare;

Paramenta et ornamenta ecclesiastica benedicendi.

§ 5. Quodque Bernardus et professi praedicti, pro usu locorum et ministrorum ecclesiasticorum dictarum partium, paramenta et ornamenta ecclesiastica benedicere, eo tempore dumtaxat quo apud eosdem infideles commorabuntur, nisi ibi quispiam alius reperitur, qui ex officio illa benedicere valeat;

Religiosi et alii presbyteri etiam captivi, certis horis missam in illis partibus celebrare possint in locis etiam profanis cum ornamentis et in altare portatili.

§ 6. Quodque religiosi et alii presbyteri, etiam captivi, in illis partibus nunc et pro tempore existentes, per unam horam ante ortum diei, usque ad horam meridianam, et post meridiem per aliam horam, missam, in locis etiam profanis ad id eis commodioribus, cum ornamentis et altari portatili celebrare possint, etiamsi tempore celebrationis huiusmodi Mauri, Turcae, Iudaei, idololatrae, haeretici, apostatae, vel alii ab Ecclesia Catholica separati, ibidem praesentes existant (nisi adsit probabilis suspicio illos irridendi hoc sacrum mysterium vel aliquam aliam irreverentiam illi inferendi causâ ibidem ex professo adesse);

Et sacramentum Eucharistiae ad christifideles deferre valeant.

§ 7. Atque tam religiosi, quam alii presbyteri praedicti, sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, in aliquâ capsâ ad id per dictos religiosos benedicatâ in-

clusum, ad christifideles, qui ad locum, in quo missam celebrari contigerit accedere nequiverint, sine luminibus vel aliquâ exteriori pompâ, subtus vestes ordinarias, deferre possint;

§ 8. Quodque dicti religiosi, omnes et singulas pecunias, res et bona, quae ad eos transmitti contigerit, recipere et retinere, illaque penes se habere ac in necessarios dumtaxat usus, tam proprios quam eorundem captivorum, aut in praedictorum captivorum redemptiones convertere valeant, cum aliunde non habebunt, unde huiusmodi necessitatibus subvenire possint, ac cum quibusvis Turcis, Mauris, Iudeis, haereticis et aliis infidelibus communicare, pacisci et consuetudinem habere, iustâ subsistente causâ;

§ 9. Quodque dictus Bernardus et alii professi sacerdotes, nunc et pro tempore in illis partibus existentes, possint in qualibet hebdomadâ tres missas in refrigerium animarum in Christi charitate defunctorum dicere et celebrare, et in unaquaque illarum unam animam ex fidelibus in illis partibus decedentibus a poenis Purgatorii liberare possint;

§ 10. Denique, quod omnes utriusque praedicti sexus christifideles, tam liberi quam captivi, in dictis partibus pro tempore existentes, qui per unum aut duos dies ante festivitates Nativitatis, Resurrectionis, Ascensionis Domini nostri Iesu Christi, Pentecostes, Assumptionis, Nativitatis, Purificationis, Annunciationis beatissimae et gloriosissimae Dei Genitricis semperque Virginis Mariae, ac Omnium Sanctorum, Nativitatis beati Ioannis Baptistae, martyrii BB. Petri et Pauli Apostolorum, necnon sancti Iacobi Zebedaei, aut in ipsis festivitibus, peccata sua confessi, et sacra communione reffecti (si commode illâ reffecti possint, aliâs, si non si possint, saltem sacramentaliter confessi) pro exaltatione fidei catholicae

Bonaque fratribus data recipere pro eorum usu et redemptione captivorum.

Frater praedicti pro defunctis missam celebrare et animas a Purgatorio liberare.

Indulgentiae plenariae omnibus christifidelibus in illis partibus existentibus, confessis et sacra communione reffectis conceduntur.

ac Maurorum et infidelium conversione piâs ad Deum preces effuderint, in singulis festivitibus praedictis, in quibus praemissa peregerint, plenariam omnium et singulorum peccatorum suorum indulgentiam et remissionem consequantur;

Aliae indulgentiae pro eisdem.

§ 11. Ipsique fideles, qui aliquem ex captivis in eorum tribulationibus et angustiis consolati fuerint, seu aegrotum visitaverint, aut nudum vestiverint, aegenis quovis modo subvenerint, vel mortuum terrae commendaverint, qualibet vice qua id pro tempore fecerint, decem annos de iniunctis eis seu aliâs quomodolibet debitis poenitentis consequantur;

Praesertim die sabbati certo modo orantibus.

§ 12. Ipsique fideles, qui die sabbati cuiuslibet hebdomadae ad occasum solis congregabuntur in aliquo loco populoso, seu deserto, vel in mari, ac in honorem eiusdem intemeratae Virginis Matris Mariae antiphonam, quae incipit *Salve Regina*, semel recitaverint vel cantaverint, aut cum aliis illam pie recitantibus vel cantantibus affuerint, quolibet die sabbati, quo id egerint, quadraginta annos de iniunctis eis, ut praefertur, seu aliâs quomodolibet poenitentis debitis consequantur;

Indultum eorundem confitendi in periculo mortis, sacerdoti etiam captivo qui ens ab omnibus dilectis absolvat.

§ 13. Praeterea, quod supradicti christifideles in articulo vel periculo mortis (quando non dabitur accessus, vel spes accedendi ad ipsos religiosos) peccata sua cuilibet sacerdoti, etiam in huiusmodi captivitate detento, confiteri, dictique sacerdotes illos a quibuscumque peccatis, criminibus, excessibus et delictis, etiam Sedi predictae reservatis, etiam contentis in litteris die Coenae Domini, ut praefertur, legi solitis, etiam haeresis, apostasiae, idololatriae, iudaismi, absolvere, illisque plenariam omnium et singulorum peccatorum suorum indulgentiam et remissionem concedere et imperitari libere et licite valeant;

Alia plenaria

§ 14. Et praeterea, quod omnes et

indulgentia pro eisdem in articulo mortis.

singuli utriusque sexus christifideles praedicti, in dictis partibus infidelium nunc et pro tempore existentes, vere poenitentes et confessi, vel, qui sine culpâ suâ non potuerint ad confessarios accedere, in dicto mortis articulo constituti, qui pium nomen Iesu corde, si ore non potuerint, invocantes¹, similiter plenariam omnium et singulorum peccatorum suorum indulgentiam et remissionem consequantur².

§ 15. Praesentibus ad decennium proximum tantum valituris.

Declaratio quod concessio ista sit ad decennium.

Exemplum huius Bullae fides.

§ 16. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem fides adhibeatur, quae praesentibus adhibetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VIII februarii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 8 februarii 1608, pontif. an. III.

XCVI.

Quod rex Franciae perpetuus administrator Militaris Ordinis sancti Spiritus etiam ceteros catholicos ad militiam admittere possit. Et tam ipse, quam alii eiusdem militiae milites sacramentum Eucharistiae infra octavam ante generalem congregationem, et sui admissionem sumere debeant.

Paulus Papa V

Charissimo in Christo filio nostro Henrico Francorum regi Christianissimo, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit, quod statutis militaris

Statutus Ordinis Militaris Spiritus sa.

1 Nisi quis malit legere invocaverint (R. T.).
2 Haec subiungenda essent verba *concedimus et indulgemus* (vel alia similia) quae afficiant omnia praedicta in §§ praecedentibus (R. T.).

valur, quod ex-
tariis, qui habi-
litate et regni
Franciae incolae
non sunt non
recipiuntur et
tam rex quam
caeteri die con-
gregationem ge-
neralis Eucha-
ristiam sumere
teneantur.

Ordinis sancti Spiritus, cuius maiestas tua perpetuus administrator esse dignoscitur, inter alia cautum est, ne exteri, qui habilitati et regni Franciae incolae non sunt, in milites dictae Militiae recipiantur, die vero generalis congregationis dicti Ordinis, quando etiam aliquis ad habitus per eiusdem militiae milites gestari soliti susceptionem admittitur, ut tam maiestas tua, quam officiales dicti Ordinis, et milites, et quisquis ad habitum admittitur, sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumere teneantur.

Rex ad exte-
ros quoque mi-
litiam extendi
et Eucharistiam
ante congrega-
tionem genera-
lis sumi posse
petit.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, maiestas tua, quae sicut et praedicti officiales ac milites statuta huiusmodi observare voto et iuramento se adstrinxerunt, ad Spiritus Sancti gloriam et catholicae fidei exaltationem dictum Ordinem etiam extra regnum Franciae longius diffundi et in exteros fidei praedictae zelo conspicuos ac aliàs iuxta eiusdem Ordinis statuta qualificados extendi posse plurimum desideret: cumque etiam (eo quod dicto die generalis congregationis et admissionis ad habitus susceptionem, aliis negotiis et officiis, magnam cum mentis agitatione, potius quam orationi et spirituali contemplationi vacari soleat) sanctissimae Eucharistiae sacramentum aliquot diebus ante, longe maiori cum reverentia, et spirituali fructu sumi posset; idcirco eadem maiestas tua nobis humiliter supplicari fecit, ut in praemissis de benignitate apostolica providere dignaremur.

Conceditur
itaque, exteros
posse recipi;

§ 3. Nos igitur, qui illa, quae ad Spiritus Sancti gloriam et Catholicae fidei exaltationem cedunt, ac fidelium devotionem augent, eiusdem Sancti Spiritus gratia suffragante promovere desideramus, Ordinis praedicti propagationi et militum eiusdem animarum saluti quantum cum

Domino possumus consulere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, votum et iuramentum praedicta (illis in caeteris omnibus in iis contentis firmis remanentibus) auctoritate apostolica, tenore praesentium, relaxamus: utque maiestas tua et praedicti officiales ac milites exteros etiam non habitatos nec regni Franciae incolas (catholicos tamen, et gratiam et communionem Sedis Apostolicae habentes), dicto statuto non obstante, in milites dictae Militiae admittere, illique admitti (dammodo tamen in eorum admissione, aut aliàs quandocumque, qui non maiestatis tuae sed aliorum principum aut dominorum subditi et vassalli existerent, votum aliquod aut iuramentum non emittant aut praestent, quod potestati aut superioritati vel iurisdictioni aut alii' cuicumque iuri principum seu dominorum, quorum subditi ac vassalli erunt, quomodolibet adversetur) libere, et licite possint: necnon ut maiestas tua, officiales, et milites praedicti, et quisquis ad dictae Militiae habitus susceptionem admittitur, non ipso die congregationis generalis, et quo habitum suscipit, sed infra octavam praecedentem² sanctissimum Eucharistiae sacramentum suscipere valeant et teneantur (ita tamen, ut ante diem congregationis, et admissionis ad habitum huiusmodi, tam officiales, et milites, quam ad habitum admittendi se praedictum Sacramentum infra dictum tempus suscepisse legitime ostendant) eadem auctoritate concedimus, et indulgemus. Et votum, ac iuramentum praedicta ad hunc effectum commutamus, et pariter relaxamus, ac statuimus, et ordinamus.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac dictae Militiae statutis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis fir-

Quibuscumque
non obstantibus.

1 Edit. Main. legit ali (R. T.).
2 Ibid. legitur praecedente (R. T.).

1 Has voces eo quod nos addimus (R. T.).

mitate alia roboratis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die XVI februarii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 16 februarii 1608, pontif. an. III.

XCVII.

Erectio Ordinis Militaris sub titulo, habitu et regulae beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo, in Gallia ab Henrico IV Francorum rege ex bonis suis mere laicalibus instituti; nec non ordinationum praescriptio pro feliciore regimine eiusdem Ordinis.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, cuius principatum super omnes extulit divina maiestas, piis devotorum, et suis obsequentissimorum filiorum votis, qui maiorum suorum quamsimillimi evadere, et, quam nobilitatem a maioribus acceperunt, eandem posteris suis insigni aliqua accessione cumulatam tradere cupiunt, libenter annuit, et, quae ad id ac ad fidem catholicam sartam tectamque tuendam et illius inimicos propulsandos salutemque animarum procurandam tendere dignoscuntur, concedit, prout conspexit in Domino salubriter expedire.

Henricus IV rex Galliae Ordinem militare sub denominatione et regulae beatae Mariae de Monte Carmelo pro nobilibus et ingenibus Gallicae nationis viris de bonis suis more laicalibus institui cupiens Pon-

§ 1. Exposuit siquidem nobis nuper dilectus filius nobilis vir Carolus de Neufville, dominus in temporalibus d' Halincourt et eques utriusque ordinis regii, nomine charissimi in Christo filii nostri Henrici Francorum Regis Christianissimi, cuius ipse ad nos Sedemque Apostolicam orator existit, quod ipse Henricus

rex (pro singulari quo, etiam uti dictae Sedis Apostolicae filius primogenitus, tuendae et propagandae, augendaeque religionis catholicae desiderio fervet) ad sanctae Romanae Ecclesiae exaltationem et profectum, haeresumque extirpationem et haeticorum depressionem, aliaque¹, iam diu, et usque a primordio eius feliciter suscepti Francorum regni, in eodem regno et aliis ditioni suae subiectis locis consuevit adhibere remedia. Quare unam Militiam seu Ordinem militare ad ipsius Henrici regis arbitrium competenter de suis bonis mere laicalibus (non tamen beneficialibus seu redditibus ecclesiasticis) dotandam seu dotandum ex delectis Gallicanae nationis viris nobilibus et ingenue natis, denominatione seu titulo ac regula gloriosissimae semperque Virginis Dei Genitricis Mariae de Monte Carmelo (quam praedictus Henricus rex sui protectricem et advocatam singulari devotione semper habet ac veneratur) sub nostro et dictae Sedis beneplacito et auctoritate erigi et institui summopere desiderat, dictusque Carolus nomine ipsius Henrici regis nobis humiliter supplicavit, quatenus eundem Henricum regem specialibus favoribus et gratiis prosequi, aliisque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

utici pro oportuna provisione supplicat.

§ 2. Nos igitur hoc pium et nunquam satis laudandum desiderium promovere cupientes, ac dictum Henricum regem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutum fore consentes, huiusmodi sup-

¹ Intellige et ad alia huiusmodi; nam si aliaque referas ad remedia paulo post dicenda, oratio erit defectiva (R. T.).

plicationibus inclinati, Militiam seu Ordinem huiusmodi sub eadem regulâ (cuius Militiae suprema vel principalis sedes et conventus ad id per dictum Henricum regem in ipso Franciae regno seu alio ab eodem Henrico rege possesso dominio consistente loco assignando et statuendo existat et esse debeat) ac in Militiâ seu Ordine huiusmodi unum magistrum magnum vocandum, supremam seu principalem illius dignitatem pro uno magistro magno vocando, qui eiusdem Militiae vel Ordinis caput et supremus sit; cum conventu per dictum Henricum regem (sine alicuius praeiudicio) constituendo; nec non militum seu ministrorum numero eidem magistro beneviso; qui magister et milites cum unâ, et, eâ defunctâ, cum alterâ muliere, etiam viduâ, dumtaxat matrimonium contrahere possint, et aliâs ipsi castitatem coniugalem et obedientiam expresse profiteantur, cum signo eiusdem beatae Mariae Virginis, et habitu ab aliis aliarum Militiarum signis omnino diversis et dissimilibus non immutandis; ac mensâ magistrali, prioratibus, praeceptoribus, aliisque beneficiis et officiis, de bonis mere laicalibus, non tamen beneficiabilibus seu ex redditibus ecclesiasticis, ut praefertur, dotandis, ex nunc prout extunc, et e contra, postquam Militia seu Ordo huiusmodi competenter, ut praefertur, dotata vel dotatus fuerit, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo, et sine alicuius praeiudicio, erigimus et instituimus;

§ 3. Ita quod dicti magistratus, etiam a primaevâ illius erectione et institutione vacantis, et de caetero perpetuis futuris temporibus, quotiescumque illum quovis modo, et ex cuiuscumque et qualitercumque qualificatâ personâ, etiam apud Sedem praedictam, aut aliâs quocumque tempore, aut quandocumque vacare contigerit, provisio et omnimoda dispositio

Magistratus quoquo modo vacantis omnimoda dispositio regi Galliae assignatur.

ad dictum Henricum, et pro tempore existentem Francorum regem, perpetuo spectet et pertineat, spectareque et pertinere debeat.

§ 4. Et tam hac primâ vice, quam quotiescumque alia eiusdem magistratus vacatio evenerit, quicumque de eo per dictum regem provisus fuerit, ut praefertur, post provisionem huiusmodi factam, intra tres menses ex nunc proximos novam desuper ab eadem Sede provisionem seu confirmationem petere et impetrare, ac fidei catholicae professionem iuxta articulos a dictâ Sede traditos emittere, illamque sic emissam, et ab eodem magno magistro manu suâ subscriptam, ad eandem Sedem intra eosdem tres menses transmittere debeat et teneatur, cum eo tamen, quod dictus magnus magister in propriâ, et administratione dictae Militiae, nisi post obtentam novam provisionem et emissionem professionis huiusmodi, se nequeat intromittere. Necnon praedictae erectae Militiae dotem, per dictum Henricum regem de suis bonis mere laicalibus, non tamen ecclesiasticis, ut praefertur, dotandae, etiam perpetuo concedimus et applicamus.

§ 5. Ac insuper pro tempore existenti magno magistro huiusmodi, ut supremam seu principalem eiusdem Militiae vel Ordinis sedem post hanc primam vicem ad quemcumque locum, etiam maritimum, in regno seu locis per eundem regem possessis, de licentiâ tamen eiusdem Sedis Apostolicae, transferre et collocare, ac milites creare, qui eandem fidem profiteri et fidelitatis iuramentum tam Romano Pontifici quam dicto magno magistro praestare etiam teneantur et debeant.

§ 6. Stabilimenta quoque, statuta et ordinationes Militiae seu Ordinis huiusmodi, illiusque prosperum regimen concernentia, a Sede Apostolicâ praedictâ

Qui in fratres mentes confirmationem impetret et fidei professionem ad Sedem Apostolicam transmittat et interim in administratione magistratus se non intromittat.

Magnus magister principalem Ordinis sedem in locis a rege possessis collocare, et milites creare possit.

Statuta pro Ordinis regimen condere.

approbanda condere, ac condita pro temporum et rerum qualitate, si opus fuerit, mutare, et alia de novo edere (dummodo licita et honesta sint, ac sacris canonibus, et praesertim decretis Concilii Tridentini, ac constitutionibus apostolicis non contraria) eisdem auctoritate et tenore concedimus et indulgemus.

Prioratus etiam et beneficia quaecumque dicti Ordinis militibus conferre.

§ 7. Nec non praedicto magno magistro, ut perpetuis futuris temporibus per seipsum dumtaxat, et non alium, iuxta stabilimenta et decreta praedicta, de omnibus et singulis prioratibus, praeceptoribus et membris, caeterisque beneficiis ecclesiasticis eiusdem Militiae seu Ordinis, ut praefertur, erectae seu erecti, qui pro tempore, qualitercumque, et ex quorumcumque personis, etiam quaecumque reservationem inducentibus, ubique etiam apud Sedem Apostolicam praedictam vacaverint, militibus et personis dicti Ordinis providere possit.

Prioratus autem, praeceptoratus et capellanatus, habito magno magistro consensu et licentiâ Ordinariorum, in ecclesiis militariae ecclesiasticae sacramenta administrare possint.

§ 8. Prioribus vero et praeceptoribus, ac capellanis Militiae seu Ordinis huiusmodi (habito et obtento sui magistri consensu, ac licentiâ et approbatione a locorum Ordinariis) in ecclesiis etiam Militiae missas celebrare, nec non quibuscumque militibus et personis Militiae seu Ordinis huiusmodi, Extremae Uctionis, aliaque ecclesiastica Sacramenta, etiam in mortis articulo, et omni tempore (sine tamen parochialium ecclesiarum et illarum rectorum praeiudicio) administrare, et eorum confessiones praeviâ Ordinariorum approbatione audire, et illos in formâ Ecclesiae consuetâ, impositâ poenitentia salutare, absolvere.

Magno magistro ut pro summa mille quingentorum et militibus pro summa ducatorum quingentorum pensiones super beneficiis ecclesiasticis in locis a rege possessis auctoritate apostolica reser-

§ 9. Magistro autem ac militibus, presbyteris, ac capellanis praedictis, eorumque singulis, tam clericis quam laicis, etiam uxoris et bigamis (non tamen trigamis) ut unam vel plures pensiones annuas, magistri videlicet usque ad mille quingentorum, caeteri vero milites praedicti ad quingentorum ducatorum auri de Camerâ summas, super cathedralium etiam metropolitanarum et aliarum ecclesiarum, necnon monasteriorum etiam consistorialium, prioratum, canonicatum et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum et officiorum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum cum curâ et sine curâ saecularium et quorumvis Ordinum regularium, qualitercumque qualificatorum, in dominiis per dictum regem possessis dumtaxat consistentium, fructibus, redditibus et proventibus, iuribus et emolumentis universis, ac etiam distributionibus quotidianis, eis apostolicâ auctoritate reservatas et reservandas, vel loco pensionum annuarum huiusmodi omnia et singula fructus, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta, ac distributiones huiusmodi, sibi usque ad dictam summam, ut praefertur, reservata et reservanda, etiam si post illarum vel illorum reservationem uxorem duxerint et matrimonium contraxerint, ac, ut praefertur, bigami, non tamen trigami et ultra, dictoque matrimonio constante, ad eorum vitam, unâ cum quibusvis praeceptoribus et aliis beneficiis dictae Militiae percipere, exigere et levare et in suos usus et utilitatem convertere libere et licite valeant, eisdem auctoritate et tenore de speciali gratiâ etiam indulgemus, ac desuper cum eisdem magistro et militibus ac eorum singulis dispensamus.

§ 10. Praeterea Militiam praedictam, illiusque milites, res et bona, a quibusvis impositionibus, quaris, mediis, vel aliis quibuscumque gravaminibus impositis et quandocumque imponendis ac superioritate quorumcumque Ordinariorum etiam perpetuo eximimus et liberamus, illaque omnimodae iurisdictioni, 1 Perperam edit. Mann. legit aut (U. T.)

vandas una cum prioratibus, et aliis beneficiis dictae militiae habere possint indulget.

Militiam a quibusvis personis et bona ab omnibus impositionibus et Ordinariis superioritate eximit et magno magistro totaliter subicit.

superioritati, et obedientiae dicti magistri subiicimus et supponimus.

Magno magistro militibus et personis dicti Ordinis peccatorum remissionem elargitur.

§ 11. Postremo, ad augendam christifidelium devotionem et animarum salutem procurandam, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritate confisi, magistro, militibus et aliis personis praedictis vere poenitentibus et confessis, ac sacra Communionem refectis, tam in die, qua in dicta militia professionem emisissent, quam singulis annis in festo eiusdem beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo die decimasexta iulii celebrari solito, a primis vesperis usque ad occasum solis eiusdem festi, et etiam in eorum mortis articulo saltem contritis ac nomen Iesu corde, si ore nequiverint, invocantibus, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, dicta apostolica auctoritate, earundem tenore praesentium, misericorditer in Domino perpetuo concedimus et elargimur.

Exemptores huius constitutionis deputat.

§ 12. Quocirca dilectis filiis Aviciensi et Damascensi ac Parisiensi officialibus per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta, ubi et quando opus fuerit, publicari, et ab omnibus ad quos spectat et spectabit in futurum firmiter observari, non permittentes milites praedictos desuper a quoquam quomodolibet molestari; contradictores quoslibet et rebelles, ac praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Contrariis derogat.

§ 13. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum praedictarum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris aposto-

licis, illis illarumque praesulibus, capitulis, conventibus, superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiamsi de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede praedicta indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 14. Nulli, etc., nostrae absolutionis, erectionis, institutionis, applicationis, indultorum, dispositionis, exemptionis, liberationis, suppositionis, concessionis, mandati, derogationis et elargitionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, xiv kalendas martii, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 16 februarii 1608, pontif. an. III.

Sequuntur pontificiae ordinationes, de quibus in rubrica.

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Militantium Ordinum institutio, reipublicae christianae utilis et catholicae fidei tutelae et propagationi proficua futura

Saetionem poenalem addit.

Exordium.

esse dignoscitur, si certae regulae praescribantur, sub quarum felici auspicio et regimine Militiis huiusmodi nomen daturi et recte vivere et catholici nominis hostes debellare valeant.

Ut militia praedicta piis regulis ordinata feliciter in dies procedat, hic Pontifex haec statuit, videlicet:

§ 1. Hinc est, quod nos, qui nuper piis charissimi in Christo filii nostri Henrici Francorum regis Christianissimi nomine supplicationibus nobis humiliter porrectis inclinati, ad omnipotentis Dei et eius gloriosissimae Matris Virginis Mariae gloriam, et sanctae Romanae Ecclesiae exaltationem, haeresumque extirpationem et haereticorum depressionem, Militiam ex delectis Gallicanae nationis viris nobilibus, et ingenue natis, sub denominatione, seu titulo, ac regula eiusdem gloriosissimae semper Virginis Dei Genitricis Mariae de Monte Carmelo, ereximus et instituimus; cupientes, ut illa, piis et opportunis regulis ordinata et innixa, religioso gradu iugiter et feliciter incedat, eiusdem Henrici regis nomine nobis humiliter porrectis precibus annuentes:

Milites fidei professionem emittant.

§ 2. Quod perpetuis futuris temporibus dictae Militiae milites fidei professionem, iuxta articulos tempore felicis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri a Sede Apostolica propositos et approbatos, in manibus magni magistri eiusdem Militiae, seu ab eo deputandi, emittere, illamque manu propria subscriptam ei, qui curam archivii ipsius Militiae habeat, consignare;

In susceptione habitus Eucharistiae sacramentum sumant.

§ 3. Eoque die, quo habitum militarem suscipiunt, ante illius susceptionem, peccata sua sacramentaliter confiteri, et sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumere;

In palliisque crucem fulvi co.

§ 4. Necnon in palliis crucem fulvi seu

1 Praeintellige statuimus et ordinamus, quae verba prope finem § 13 leguntur (R. T.).

2 Haec et deinceps semper subintellige verba debeant et teneantur, quae sequuntur ad finem § 12 (R. T.).

3 Apud Cherubin. legitur sericea (R. T.).

impluviati coloris, imaginem dictae Virginis Mariae in medio habentem, gestare, aliam quoque crucem auream, cui ab utroque latere eiusdem gloriosissimae Virginis imago sit vincta serica eiusdem coloris, e collo pendente deferre;

loris imaginem beatae Virginis in medio habentem, et aliam crucem cum dicta imagine e collo pendente gestent.

§ 5. Insuper Deo, et eidem gloriosissimae Matri Mariae, et dictae Militiae magno magistro, iuxta tenorem praedictae erectionis creato, obedientiae et castitatis coniugalis vota emittere;

Vota obedientiae et castitatis coniugalis emittant.

§ 6. Ac (quotiescumque a nobis et Sede Apostolica, aut Francorum rege christianissimo pro tempore existente praedicto magno magistro praecipietur) contra Romanae Ecclesiae hostes pugnare;

Contra Romanae Ecclesiae hostes pugnare promittant.

§ 7. Ad haec singulis diebus officium beatae Mariae, seu coronam, quantum maiori poterit devotione, recitare;

Officium beatae Mariae seu Coronam singulis diebus recitent.

§ 8. Festis quoque, et, legitime non impediti, sabbati diebus sacrum Missae sacrificium audire;

Festis et sabbati diebus missam audiant.

§ 9. Necnon feria tertia cuiuslibet hebdomadae ab esu carniarum abstinere;

Feria tertia ab esu carniarum se abstineant.

§ 10. Quolibet vero ipsius gloriosissimae Virginis Mariae festivitatis die, et praecipue de Monte Carmelo quae die xvi iulii celebrari solet, peccata sua sacramentaliter confiteri et sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumere;

Festis beatae Mariae Eucharistiam sumant.

§ 11. Eodemque die festivitatis beatae Mariae de Monte Carmelo in loco per dictum magnum magistrum designando ad devote celebrandam huiusmodi festivitatem simul congregari;

Die festo beatae Mariae ad eum celebrandum conveniant.

§ 12. Denique ratione commendarum, quae iuxta tenorem erectionis praedictae fundabuntur, quasque obtinebunt, solita iura, et responsiones aerario dictae Militiae, prout aliarum Militiarum milites persolvere solent, etiam solvere debeant, et teneantur.

Militiae aerario solitas responsiones persolvant.

§ 13. Quia vero ex Francorum regis christianissimi subditis dictae Militiae mi-

Sub quibusvis ducibus absque licentia marci

magistri non mi-
litent.

lites iuxta praedictae erectionis tenorem esse debent, sub quibuscumque ducibus, absque expressâ dicti magni magistri licentiâ, sub poenâ privationis habitus dictae Militiae, nullo modo militare possint, perpetuo statuimus et ordinamus; sicque a militibus praedictis observari praecipimus et mandamus;

Quibuscum-
que non obslan-
tibus.

§ 14. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XXVI februarii MDCVIII, anno III.

Dat. die 26 februarii 1608, pontif. anno III.

XCVIII.

*Innovatio taxae Pii Papae IV servandae in officiis criminalibus Urbis cum nova declaratione*¹.

Paulus Papa V,

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Inter graves apostolatus nostri curas, quibus assidue premimur, dum regimini Ecclesiae universalis tenuitati nostrae nullo nostrorum meritorum suffragio, a Domino creditae invigilare nitimur, postrema illa non est, ut almae Urbis nostrae tribunalia, quae prae oculis quotidie habemus, et in quibus inter tam multos etiam remotissimarum nationum christifideles ius dicitur, ita sint ordinata, ut iustitiae, integritatis, et moderationis aliis sint speculum et exemplar. Quapropter, si quos abusus, praesertim ex omnium radice malorum cupiditate exortos, illa deformare² cognovimus, eos pastorali vigilantia recidere, ac penitus evellere debemus.

Pius IV taxam

§ 1. Alias siquidem felicis recordatio-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Edit. Main. habet *reformare*; quam inepte, quisque intelliget (R. T.).

a tribunalibus
criminalibus Ur-
bis observan-
dam praescri-
psit.

nis Pius Papa IV praedecessor noster, constituendo taxam mercedum notariorum causarum criminalium gubernatoris, auditoris Camerae, vicarii, senatoris Urbis, et iudicis Burgi, inter alia¹ statuit, et praecipit, quid² ipsi notarii pro eorum mercede pro notâ sententiae absolutoriae definitivae, seu Decreti vim definitivae habentis, quidque pro cassatione processus tam in causis, in quibus capitalis, quam in aliis, in quibus non capitalis, sed corporalis, ac etiam in quibus, nec capitalis, nec corporalis poena imponenda erat, accipere deberent³; ex qua quidem constitutione, et taxa sic distincte praescripta⁴, licet iidem notarii decreti notam, et processus cassationem praetendere nullo pacto possent, nisi in casu, in quo inquisiti rei, seu carcerati, ab illis imputato crimine absolvuntur.

§ 2. Tamen, sicut accepimus, nec sine animi nostri molestia, complures inquisiti, seu carcerati, et forsitan pro levi crimine vix examinati, et quandoque etiam non examinati, absque ullâ eorum causae discussione, habentes decretum de relaxando, seu de non molestando, vel modicâ solutâ, aut commutatâ, vel etiam (aliquâ ex causâ iudici benevisâ) nullâ solutâ poenâ, a notariis coguntur ipsis solvere et decreti notulas et processus cassationes, perinde ac si formaliter tamquam reperti non culpabiles, prout eadem Pii taxa loquitur, forent absoluti, sub praetextu, quod in eodem relaxationis, seu non molestationis, vel absolutio- nis decreto, ut plurimum a iudice non subscripto, et forsitan etiam eodem iudice in scio, ad effectum extorquendi indebitas

Eam vero no-
tarii non obser-
vantes pauperi-
bus erant gra-
vamin.

¹ Edit. Main. habet *inter alias* (R. T.).

² Ibid. legitur *quod* (R. T.).

³ Vide eiusdem Pii IV Constit. LXII in tom. VI pag. 180 et signanter pag. 182 b et 183 a (R. T.).

⁴ Hic me fateor non intelligere; an aliquid deest iudicet prudens lector (R. T.).

pecunias, apponunt clausulam, *mandavit cassari, et amplius non molestari*, quam nec carcerati, nec inquisiti et non carcerati apponi petunt nec curant, credentes¹ sic locum esse exactioni dictae notae, et cassationi, quasi illae clausulae absolutionem importent, idque saepissime contingit, praesertim in carceratis pro praetensâ contraventione exilii, vel praeepti pro delatione armorum non prohibitorum, pro rixâ cum modico vulnere, aut similibus causis, quae sine plenâ causae cognitione brevi manu expediendae sunt; unde interdum evenit, quod pauperes carcerati, non habentes unde solvant, in carceribus detineantur, nec relaxari possunt, nisi in die visitationis carcerum, in quo petunt et obtinent gratis relaxari. Adducunt autem, sicut etiam accepimus, ad eorum excusationem notarii, quod ita in praeteritum fuit observatum, et quod ab hac observantia sic eadem taxa interpretationem recipit: ignorantes, seu potius ignorare volentes, quod talis non observantia, sed corruptela et mala extorquendi alienas pecunias consuetudo dicenda est, quod constitutio et taxa praedictae interpretatione minime indigebant, cum earum verba clara, non autem dubia sint. Quin etiam iidem notarii frequenter reos inquisitos et processatos, non tamen unquam carceratos, vel etiam iam carceratos, et sub obligatione, vel fideiussione de se repraesentando, vel aliâ ante causae expeditionem relaxatos, ad eiusmodi processus cassationem, sententiaeve, seu decreti absolutorii prolationem a iudicibus obtinendam (ut exinde indebitum quaestum notulae sententiae, vel decreti, et cassationis processus faciant) variis artibus, et fallaciis, praesertim per citationes ad

¹ *Credentes*, ut videtur, ipsi inquisiti decepti ab illis notariorum formulis, vel *credentes* malâ fide ipsi notarii (R. T.).

se repraesentandum, vel sententiam audiendum, in maximum pauperum reorum dispendium, invitos trahunt et inducunt.

§ 3. Volentes igitur huiusmodi extorsionibus, et indebitarum pecuniarum exactionibus pro pastoralis officii debito occurrere, omnesque id genus abusus et corruptelas de medio tollere, ac pauperes carceratos, seu inquisitos, vel quae-relatos, quantum fieri potest, sublevare; idcirco, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex merâ deliberatione nostrâ, ac ex certâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, reformationem et taxam Pii IV praedecessoris praedictas, omniaque et singula in eis contenta, ac prout ibi continentur, pro insertis habentes, auctoritate apostolicâ confirmamus, approbamus et innovamus.

§ 4. Et insuper, eidem reformationi et taxae inhaerentes, et, quatenus opus sit, eas declarantes, hac nostrâ perpetuâ valiturâ constitutione statuimus, decernimus, ac districte praecipiendo mandamus omnibus et singulis nostri et sanctae Romanae Ecclesiae camerarii, vice camerarii, gubernatoris, auditoris camerae, vicarii, et clericorum etiam camerae nostrae praesidentium, senatoris, conservatorum, curiae Burgi, de gabellis, Ripaeque, et Ripettae, et aliarum quarumcumque etiam piorum locorum almae Urbis nostrae curiarum, vel ius dicentium notariis, actuariis, scribentibus, aut quoquo modo criminales causas exercentibus, ne (sub poenâ privationis officiorum eorumque proprietatis ipso facto incurrendâ, et camerae nostrae apostolicae applicandâ, aliisque gravioribus et corporalibus arbitrio iudicis imponendis in casu contraventionis poenis) de caetero audeant vel praesumant mercedes notulae sententiae, aut etiam decreti, aut

Paulus praedictam taxam confirmat.

Prohibet quominus notarii quidquam accipiant pro notulis sententiarum

processus cassationis in relaxatione carceratorum, seu abolitione quaerelarum non carceratorum, etiam a sponte dantibus, nec etiam quid minimum accipere, nisi quando ipse carceratus, quaerelatus, seu inquisitus (fabricato processu, et praecedente plenâ causae cognitione et discussione, fisco, aut parte, si aderit, citatis) in ipsâ sententiâ, seu decreto vim definitivae habente a iudice subscripto, fuerit a crimine, pro quo detinebatur, seu non detentus quaerebatur, vel definitive tamquam innocens, vel ex hactenus deductis tamquam non repertus culpabilis expresse absolutus:

Exceptis causibus hic expressis.

§ 5. Pro compositionibus vero easdem notulas decretorum et cassationes¹ accipere minime possint, nisi in causis et criminibus gravibus, gravemque poenam merentibus, et in quibus non solum intervenerit plena causae cognitio, sed etiam discussio, et decreta fuerint nedum iudicis, sed manu etiam procuratoris nostri fiscalis subscripta. Remissiones tamen gratiosas hannitorum in contumaciam condemnatorum, nec non exilii, et triremium poenarum de ordine nostro, et pro tempore existentis Romani Pontificis, excipimus, in quibus iidem notarii notulas decretorum, et cassationis processuum accipere licite possint.

Mercedem pro causis accipiendam praescribit.

§ 6. In aliis autem quibuscumque causibus, si carcerati fuerint, contenti esse debeant solâ mercede mandati de relaxando iuxta dictam taxam Pii praedecessoris; si vero non fuerint carcerati, pariter contenti esse debeant eâ mercede, quae, si carcerati fuissent, ipsis deberetur pro mandato de relaxando, reprobata omnino, prout reprohamus, illâ seu omni aliâ pravâ consuetudine et observantiâ notariorum, qui, ad effectum extorquendi notulam decreti, in omnibus

¹ Forsan legendum *cassationis* (R. T.).

fere decretis de relaxando (sub gratiae, aut commutationis poenae, aut alio quocumque praetextu) apponunt clausulas: *mandavit cassari, amplius non molestari, silentium imponi, aut similes.*

§ 7. Et insuper sub eisdem poenis praedictis omnibus notariis prohibemus, ne, per se, vel alium, carceratos, inquisitos, vel processatos ad processus cassationem, aut cuiuscumque sententiae vel decreti absolutorii impetrationem vel postulationem, per citationem ad se repraesentandum, aut ad sententiam, vel aliâ quavis viâ, directe vel indirecte, aut quoquo modo cogere, inducere aut invitare audeant vel praesumant, sed omniâ, et quaecumque contenta in dictâ reformatione et taxâ Pii IV praedecessoris praedicti, et iuxta hanc nostrae declarationis formam, ad unguem omnino observent.

Prohibet quoque quominus cogant reos ad petendam processum cassationem, etc.

§ 8. Decernentes sic in praemissis omnibus, et singulis per quoscumque iudices etiam ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere: irritum quoque et inane, quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, stylo ac etiam consuetudine, quocumque temporis cursu, etiam immemorabili, roboratis statutis, usibus, privilegiis et indultis quibuscumque Urbis praefatae tribunalibus et curiis, earumque collegiis, et superioribus, praesidentibus, officialibus, notariis, aliisque ministris, et quibuscumque personis, quacumque speciali notâ et expressione dignis, et quomodocumque et qualitercumque privilegiatis, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine simili-

Derogatio contrarium.

bus, etiam consistorialiter, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis decretis, in genere vel in specie, et aliâs quomodolibet etiam per nos concessis, approbatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, et quibuslibet aliis privilegiis, indultis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, de quibus quorumque totis tenoribus specifica, individua, et expressa, ac de verbo ad verbum habenda esset mentio specialis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Praesentium publicatio.

§ 10. Ut autem praesentes nostrae litterae ad omnium notitiam deducantur, ac omnes, quorum interest aut interesse poterit, afficiant, nec earum possint ignorantiam allegari¹, volumus et mandamus illas in Cancellariae Apostolicae², et in acie campi Florae affigi, et ibi relictâ copiâ aliquandiu detineri, sicque, ad effectum incurrendi omnes et singulas poenas in eo contentas, perinde ac si personaliter intimatae fuissent, omnes afficere.

¹ Vel hic lege *allegare*, aut paulo antea *possit ignorantia* (R. T.).

² Aptius leg. in *Cancellaria Apostolica* (R. T.).

§ 11. Volumus etiam, quod earum exemplis, etiam impressis, ac notarii publici manu subscriptis, et alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae sigillo signatis, plena et indubitata fides, eaque prorsus adhibeatur in iudicio et extra, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Fides danda transumptis.

§ 12. Utque tam ipsis notariis et scribentibus, quantum petere valeant, quam partibus litigantibus, quantum solvere debeant, iugiter innotescat, ut singuli notarii praedicti dictam taxam Pii IV praedecessoris et hanc nostram declarationem impressam tabellae affixam in suo quisque officio in loco publico, quo ab omnibus inspici, legi et intelligi possint, omnino teneant.

Taxa Pii IV et praesens declaratio in officii tenenda.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 1 martii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 1 martii 1608, pontif. an. III.

XCIX.

Quod sacrum opus, agnusdei, in cerâ signandi, et fractum renovandi, perpetuo spectet ad monachos dumtaxat Congregationis beatae Mariae Fulviensis in Urbe Cisterciensis Ordinis sancti Benedicti.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem in supremo Sedis Apostolicae solio divinâ dispositione constitutum, ad ea munera, in quibus sacra et sancta ex catholicae religionis ritu tractanda sunt, viros ex delectu peculiari curâ et sollicitudine assumere, qui aeque vitae integritate, ornatu¹, ac usu et peritiâ praediti, in muneribus huiusmodi hinc cum utilitate et fide,

Proemium.

¹ Mallem legi *integritate ornati* (R. T.).

illinc cum rerum dignitate versari possint et velint.

Clemens VIII delegit hos religiosos ad signandum in cera Agnum Dei, toto tempore sui Pontificatus.

§ 1. Quod prudenti consilio a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro factum fuit. Nam cum animo destinasset ad opus sacrum agnusdei in cera signandi, et fractum renovandi, certas et idoneas personas deputare, quae ad hoc pium et devotum munus deligerentur, Religiosos Congregationis Beatae Mariae Fuliensis dignos et idoneos iudicavit, ac etiam pro insigni sua pietate toto suo pontificatus tempore delegit.

Ipsi dictum munus plene impleverunt.

§ 2. Religiosi autem ipsi delatum munus aggressi, expectationi dicti Clementis praedecessoris abunde responderunt.

Leo idcirco XI eisdem dictum munus confirmavit.

§ 3. Quod permovit piae memoriae Leonem Papam XI, etiam praedecessorem nostrum, ut ipsos religiosos in eo munere confirmaret.

Hic modo Pontifex eisdem dumtaxat illud perpetuo mandat.

§ 4. Cuius vestigiis nos inhaerentes, ac existimantes ipsos religiosos in praedicto munere retinendos, ac speciali aliquo Sedis Apostolicae privilegio et decreto in eam sententiam¹ cohonestandos, motu proprio, non ad ipsorum religiosorum vel alicuius alterius nobis pro eis oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia, meraque deliberatione nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine dictae Congregationi illiusque religiosi nunc et pro tempore existentibus munus et officium sacrum agnusdei in cera signandi, et fractum renovandi in monasterio sanctae Pudentianae et prioratus sancti Bernardi de Urbe dictae Congregationis, ac quolibet eorum, vel alibi, (si ita nobis et Romano Pontifici pro tempore existenti visum fuerit) per religiosos, ad id a moderno et pro tempore existente eiusdem Congregationis generali deputandos, debitis temporibus obeun-

dum et exercendum], auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo committimus et mandamus, ac etiam concedimus et assignamus; ipsosque religiosos ad opus, munus, et officium huiusmodi, ab illis modo et forma praemissis obeundum et exercendum, cum plena, libera, et omnimoda facultate et auctoritate omnia et singula circa illud necessaria faciendi et exequendi, perpetuo constituimus et deputamus.

Ceterisque omnibus prohibet.

§ 5. Districtius propterea praecipientes et inhibentes omnibus et singulis, quorumcumque Ordinum, congregationum, societatum, et hospitalium, monachis, fratribus et religiosis, ac quibuscumque aliis personis, tam ecclesiasticis, quam saecularibus, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, et auctoritatis fuerint, in virtute sanctae obedientiae, ne in opere, munere, et officio huiusmodi, perse, vel alium, seu alios, se ingerere, vel immiscere, seu religiosos dictae Congregationis Fuliensis desuper quoquo praetextu vel causa molestare, perturbare, seu inquietare quovis modo audeant seu praesumant.

Decretum irritans.

§ 6. Ac irritum decernentes et inane, quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 7. Non obstantibus praemissis, et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die xxviii martii mdcviii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 28 martii 1608, pontif. an. iii.

C.

Revocatio provisionis factae de baiulivatu Turcopilerii cum nova illius unione magisterio hospitalis sancti Ioannis

¹ Sic legitur in edit rom.; an recte, videat prudens lector (R. T.).

Hierosolymitani, donec regnum Angliae ad obedientiam Sedis Apostolicae revertatur¹.

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolicae Sedis providentia circumspecta, personarum Religioni adstrictarum quieti invigilans, nonnumquam disposita mutat, et concessa revocat, prout ex ipsa conspicit salubriter in Domino expedire.

Gregorius XIII hunc baiulivatum magisterio univit.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster baiulivatum Turcopilerii hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, qui caput Linguae Anglicanae existit, quovis modo vacantem magisterio dicti hospitalis, donec regnum Angliae ad obedientiam Sedis Apostolicae reductum foret, univit et incorporavit.

Paulus V hanc unionem dissolverat.

§ 2. Ac postmodum nos, certis de causis animum nostrum tunc moventibus, unionem et incorporationem huiusmodi dissolventes baiulivatum Turcopilerii praedictum cum magna Cruce, ac omnibus et singulis eius honoribus et dignitatibus, aliisque pertinentiis suis, dilecto filio Francisco de Spinay, alias Sanlucas fratri militi dicti hospitalis, nondum tamen professo (quem charissimus in Christo filius noster Henricus Francorum et Navarrae rex christianissimus nobis per suas litteras plurimum commendaverat) ex tunc, prout ex eo tempore postquam professionem praedictam emisisset, contulimus et de illo providimus.

Et Francisco Spinay dictum baiulivatum contulerat.

Ac deinde suas litteras suspenderat.

§ 3. Deinde vero, nonnullis rationabilibus causis animum nostrum similiter moventibus adducti, litteras nostras earumque vim et effectum ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum suspendimus: prout in dicti Gregorii praedecessoris, et nostris desuper confectis litteris plenius continetur¹.

§ 4. Cum autem, sicut nobis fide dignorum relatione constitit, ad tranquillum statum et concordiam Religionis praedicti hospitalis maxime intersit, praedictam nostram provisionem, et unionis dissolutionem, effectum nunquam sortiri, sed in pristinum omnia restitui, et dilectus etiam filius Alphonsus de Wignacourt dicti hospitalis magnus magister praedicto Francisco (licet ille professionem per fratres milites dicti hospitalis emitti solitam non emisit, minusque debitam in conventu eiusdem hospitalis residentiam et solitas caravanas fecerit) commendam gratias des Expaulx nuncupatam prioratus Aquitaniae eiusdem hospitalis contulerit: propterea nos, pro nostri pastoralis officii munere, ne inter personas religioni adscriptas discordiarum zizania irrepat providere volentes, dictarumque litterarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, provisionem dicti baiulivatus Turcopilerii praedicto Francisco per nos, ut supra factam, revocamus, cassamus et annullamus; ac eundem baiulivatum quovis modo vacantem (etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius collatio iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipseque baiulivatus dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservatus existat, et ad eum consueverit quis per electionem assumi, super eo quoque inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa), dummodo tempore datae praesentium non sit in eo alicui alii, quam praedicto Francisco, ut praefertur, specialiter ius quaesitum, dicto magisterio,

Nunc collationem de se factam revocat.

Baiulivatum Turcopilerii magisterio univit donec Angliae regnum ad Sedem Apostolicam obedientiam revertatur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Neutras puto in Bullario esse (R. T.).

donec regnum praedictum ad obedientiam dictae Sedis reductum fuerit, de novo unimus, annectimus, et incorporamus, ita ut liceat pro tempore existenti magistro dicti hospitalis, per se, vel alium, seu alios, possessionem baiulivatus, annexorum, membrorum, possessionum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum retinere, seu, quatenus opus sit, propria auctoritate apprehendere, et, donec dictum regnum ad obedientiam praedictam reductum fuerit, similiter retinere.

Derogatio
contrariorum.

§ 5. Non obstantibus priori nostrâ voluntate praedictâ, ac Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri et aliis constitutionibus apostolicis, necnon regulâ nostrâ de non tollendo iure quaesito, ac dicti hospitalis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indulgis et litteris apostolicis pro tempore existenti magistro praedicto, conventui, ac fratribus dicti hospitalis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam ad imperatoris, regum, ducum, vel aliorum principum instantiam, seu etiam motu et scientiâ similibus, et potestatis plenitudine, etiam concistorialiter, vel per viam statuti perpetui, seu contractus, aut aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis, et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc ser-

vanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de dignitatibus dicti hospitalis speciales vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum (quas quidem litteras et processus habitos per easdem, et inde sequuta quaecumque, ad dictum baiulivatum volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem dignitatum seu beneficiorum aliorum praedictorum generari); et quibuslibet aliis privilegiis, indulgis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quoruscumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quâ, cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

§ 6. Volumus autem, quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi dictus baiulivatus propterea debitis non fraudetur obsequiis, sed eius congrue supportentur onera consueta;

§ 7. Quodque, postquam dictum regnum ab obedientiam praedictam reductum fuerit, unio, annexio et incorporatio praedictae dissolutae sint et esse censeantur, ipseque baiulivatus in pristinum statum revertatur eo ipso; et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

1 Aptius de quibus, quarumque.

Præcipit dicti baiulivatus oneribus satisfieri.

Irritamque hanc reddi unionem si Anglia ad dictam obedientiam reductatur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xxix martii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 29 martii 1608, pontif. an. III.

CI.

Facultas christianissimo regi Franciae, perpetuo administratori militaris Ordinis Sancti Spiritus, statuta pro illius prospero regimine necessaria et utilia edendi, corrigendique et immutandi.

Paulus Papa V

Charissimo in Christo filio nostro Henrico Francorum regi christianissimo, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Maiestatis tuae votis, quae ex catholicae religionis zelo prodire conspiciamus, libenter annuimus.

Facultas datur christianissimo regi Galliae edendi, corrigendi et immutandi statuta militaris ordinis Sancti Spiritus, licita tamen et honesta, Concilio Tridentino et Apostolicis Constitutionibus non contraria.

§ 1. Hinc est, quod nos, supplicationibus eiusdem maiestatis tuae (quae militaris Ordinis Sancti Spiritus perpetuus administrator existit) nomine nobis humiliter porrectis inclinati, tibi, et pro tempore existenti dicti Ordinis administratori, seu magno magistro, ut quaecumque statuta praedicti Ordinis, prout rerum et temporum qualitas et ratio exegerit, ac tibi et administratori seu magno magistro pro tempore existenti expediens videbitur, corrigere, seu in meliorem formam reducere, reformare, alterare, mutare et interpretari, ac alia dicti Ordinis, illiusque militum, rerum et bonorum prosperum statum, regimen et gubernium, felicemque directionem et administrationem concernentia, ac aliâs Ordini et militibus praedictis necessaria et utilia (licita tamen et honesta, sacrisque canonibus et Concilii Tridentini decretis, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis non

contraria) de novo ac ex integro condere, edere et facere libere et licite possis et valeas, ac possit et valeat, plenam et liberam facultatem et licentiam ac auctoritatem, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et largimur.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xvii aprilis MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 17 aprilis 1608, pontif. an. III.

CII.

Facultates cardinali Ioanni Garziae Millino Sedis Apostolicae in Germaniam et Hungariam legato conceduntur.

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei.

Dilecto filio nostro Ioanni Garziae, tituli sanctorum Quatuor Coronatorum, S. R. E. presbytero cardinali, Millino nuncupato, nostro et Apostolicae Sedis ad charissimum in Christo filium nostrum Rhodolphum Hungariae et Boemiae regem illustrem, Romanorum imperatorem electum, et principes Germaniae, et ipsam Germaniam et Hungariam universas de latere legato, salutem et apostolicam benedictionem.

Solemne est Romanis Pontificibus huius Sedis legatos, qui praesertim ad summos reges et remotas procul provincias e latere destinantur, privilegiis apostolicis, quantum fert temporis et locorum ratio, cumulate prosequi, ut et ipsi illis suffulti possint in functione muneris sui benignitatem huius Sedis erga eius fide-

Mox concedendi facultates legatis Sedis Apostolicae.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

les et devotos, cum venerit usus, liberally impertiri.

Cardinale Mil-
linus Legatus in
Germaniam et
Hungariam.

§ 1. Proinde, cum te ad charissimum in Christo filium nostrum Rodolphum Hungariae et Boemiae regem illustrem et imperatorem electum, ac Germaniae principes, et universam Germaniam et Hungariam, omnesque illius provincias, civitates, et terras, ac quaecumque eis adiacentia, et caetera alia earum loca, ad quae te declinare contigerit, ad componendas huius temporis discordias, nostrum et dictae Sedis de latere legatum de fratrum nostrorum consilio destinaverimus;

Facultates ei
conceduntur.

§ 2. Nos, ut Germaniae et Hungariae provinciarum, civitatum, terrarum et locorum praedictorum, eorumque personarum saluti, operam tuam consulatur, hoc tuum munus specialibus favoribus prosequendum censuimus, ut illis suffultus, iuxta datam tibi a Domino sapientiam, utaris provide ac prudenter, sicut ad Dei gloriam, populorum solamen et aedificationem, ipsiusque Sedis decorem videris expedire.

Ecclias om-
nes, Capita et
Regularium do-
mos visitandi.

§ 3. Itaque (ut tu et personis Germaniae et Hungariae provinciarum, civitatum, terrarum et locorum praedictorum ad te undecumque confluentibus, ubicumque domicilium habuerint et undecumque originem trahent, opportune consulere, teque erga illos utilem et benignum exhibere possis) circumspeditioni tuae¹, per te, vel alium, seu alios viros probos et idoneos, patriarchales, primatiales, metropolitanas, et alias cathedrales et collegiatas, ac parochiales ecclesias, necnon monasteria, tam virorum quam mulierum, prioratus, praeposuras, et loca saecularia, etiam Cluniacensis, Cisterciensis,

¹ Nempe facultatem committimus (ut postea dicetur) visitandi, per te, vel alium... patriarchales, primatiales... ecclesias, nec non monasteria, etc. (R. T.).

sis, Praemonstratensis, ac quorumvis aliorum Ordinum etiam Mendicantium regularia, necnon hospitalia, etiam exempta dictaeque Sedi immediate subiecta, vel quocumque alio privilegio suffulta, eorumque capitula, conventus, universitates, collegia et personas, tam saeculares quam regulares, etiam, ut praefertur, exemptas et subiectas, quoties tibi videbitur, Apostolicam auctoritate visitandi¹; ac in illorum statum, formam, regulas, instituta, regimen, statuta, consuetudines, vitam, ritus, mores, et disciplinam, tam coniunctim quam divisim, ac tam in capite quam in membris, diligenter inquirendi, necnon (evangelicae, et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis, ac sanctorum Patrum traditionibus, atque institutis inhaerendo, et aliis, prout occasio, rerumque qualitas exegerit) quaecumque mutatione, correctione, emendatione, revocatione et renovatione, vel etiam ex integro editione indigere cognoveris, reformandi, mutandi, corrigendi, et etiam de novo condendi, condita sacris canonibus non repugnantia confirmandi, abusus quoscumque tollendi, regulas, institutiones, observationes et ecclesiasticam disciplinam, ubicumque illae exciderint, modis congruis restituendi et reintegrandi, praedicti Concilii Tridentini decreta, ubi nondum introducta sunt, proponendi et custodiri praecipendi, ipsasque personas, tam saeculares, quam regulares, etiam exemptas, ad debitum et honestum vitae modum revocandi, ac, quidquid inde statueris et ordinaveris, perpetuo observari faciendi;

§ 4. Contra inobedientes, ac etiam contra falsarios, usurarios, raptos, incen-

¹ Haec et semper deinceps subintellige plenam et liberam facultatem et auctoritatem concedimus et indulgemus, prout dicetur in fine § 16, nam eo usque oratio manet suspensa (R. T.).

Contra re-
procedendi.

diarios, et alios criminosos, et delinquentes quoscumque, etiam exemptos, eorumque fautores et receptatores, cuiuscumque dignitatis, ordinis et conditionis fuerint, per viam accusationis, vel denunciationis, et etiam ex officio, etiam summarie, simpliciter, et de plano, ac sine strepitu et figura iudicii, inquirendi et procedendi, reosque, prout canonicae requirunt sanctiones, et aliis tibi videbitur expedire, puniendi;

Causas eccle-
siasticorum co-
goscendi.

§ 5. Necnon horum criminum¹, et beneficiale, ac matrimoniales, et quascumque alias causas ecclesiasticas, profanas, civiles, criminales et mixtas, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes (sine praeiudicio Ordinariorum, quoad causas huiusmodi in prima instantia coram eis, iuxta Concilii Tridentini decretum, ubi illud receptum et in usu est, cognoscendas²), tam per viam simplicis querelae, quam etiam quarumcumque appellationum a quibuscumque iudicibus ordinariis et etiam a Sede praedicta delegatis interpositarum et dicta durante legatione interponendarum, motas et inchoatas ac interim movendas, cum omnibus earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, etiam summarie, simpliciter, et de plano, ac sine strepitu et figura iudicii, sola veritate inspecta, terminisque substantialibus unico contextu vel etiam non servatis³, sed illo-

¹ Subintellige ex sequentibus causas (R. T.).

² Edit. Main. legit cognoscendi; sed vel aliquid deest, ex. g., quoad ius quod habent (Ordinarii) cognoscendi coram eis causas huiusmodi in prima instantia; vel correctione opus erat quam adhibuimus ut sensus sit: sine praeiudicio Ordinariorum quoad causas huiusmodi in prima instantia coram eis... cognoscendas. Vide Concil. Trid. sess. XXI, cap. XX De Reform.: causae omnes ad forum ecclesiasticum pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum cognoscantur (R. T.).

³ Sensus videtur esse: terminis substantia-

rum loco praefixo termino arbitrio tuo, procedendi, audiendi et sine debito terminandi, et, ad hunc caeterorumque contingentium effectum, quoscumque etiam per edictum publicum (constituito prius, etiam summarie et extrajudicialiter, de non tuto ad illos accessu) citandi et monendi, eisque, et etiam quibusvis iudicibus, caeterisque personis, quibus et quoties opus fuerit, etiam per simile edictum (ac etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, necnon pecuniariis, tuo vel delegatorum tuorum arbitrio moderandis et applicandis) inhibendi, ac contra inobedientes, et rebelles quoslibet, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravandi, interdictum ecclesiasticum apponendi et relaxandi, auxiliumque brachii saecularis invocandi, seu causas ipsas alii vel aliis idoneis, modo et forma praemissis, ac cum simili vel limitata potestate pariter audiendas et terminandas delegandi; quascumque personas adversus sententias, res iudicatas, et contractus quoscumque, prout iuris fuerit, in integrum restituendi; iuramenta quaecumque, ad effectum agendi dumtaxat, quibuslibet relaxandi; quoscumque a quibusvis censuris et poenis simpliciter, vel ad cautelam, prout iuris fuerit, absolviendi;

§ 6. Praeterea quoscumque ad te re-currentes¹, qui homicidium etiam voluntarium, necnon sacrilegium, simoniam et periurii reatum quomodocumque commiserint, qui bellis interfuerint, qui manus violentas in clericos et presbyteros (non tamen episcopos) iniecerint, et qui ratione beneficiorum ecclesiasticorum, per eos obtentorum, horas non dixerint,

libus servatis unico contextu, vel etiam omnino non servatis, sed, loco illorum, praefixo termino arbitrio tuo (R. T.).

¹ Haec et deinceps subintellige absolviendi quod postea subditur (R. T.).

Ab irregulari-
tibus dispen-
sandi.

et intra tempus a iure statutum vel fundatione aut aliis requisitum se ad sacerdotium promoveri non fecerint, quive beneficia ecclesiastica contra Constitutionem felicis recordationis Ioannis Papae XIII praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*¹, aut aliis indebite retinuerint, etiamsi ipsi, ac etiam alii quicumque ex aliis quibuscumque causis, fructus ecclesiasticos indebite, et quomodocumque perceperint; et praeterea eos, qui adulterium, incestum, sacrilegium, fornicationem et aliud quodcumque peccatum carnis perpetraverint; necnon litterarum et supplicationum apostolicarum falsarios, usurarios, raptores, incendiarios, et aliorum quorumcumque criminum ad forum ecclesiasticum pertinentium reos, tam clericos quam laicos, si hoc a te humiliter petierint; homicidas voluntarios, videlicet, ac in susceptis ordinibus simoniacos clericos, eis ab altaris ministerio perpetuo suspensis, alios vero simoniae laebe occasione beneficiorum infectos, beneficiis ipsis prius realiter dimissis, et, qui fructus ecclesiasticos indebite perceperint, illis, pro facultate impetrantium, arbitrio tuo ecclesiis et locis, unde profecti sunt, restitutis, vel in pauperes erogatis, vel etiam ipsis impetrantibus in toto vel in parte remissis; necnon apostatas, postquam ad ovile redierint, vel, si necessitas aut utilitas postulaverit, ad alios Ordines pares vel strictiores transierint; et prorsus quoscumque alios in omnibus et quibuscumque aliis casibus, etiam dictae Sedi reservatis (non tamen aliis contentis in litteris die Coenae Domini legi consuetis), necnon excommunicationis, aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, et temporalibus, quas propterea quomodolibet incurrerint, etiam in utroque foro

¹ Quae in *Bullario* non est (R. T.).

absolvendi: ac cum eis, et prorsus cum quibusvis aliis clericis et personis ecclesiasticis super quacumque irregularitate, per eos (non tamen occasione homicidii voluntarii vel bigamiae) quomodolibet contracta¹, etiamsi ipsi censuris huiusmodi sic ligati missas et alia divina officia (non tamen in contemptum clavium) celebraverint, vel aliis se se divinis immiscuerint [ita ut nondum promoti omnes etiam sacros et presbyteratus ordines suscipere, ac tam ipsi quam alii in susceptis etiam in altaris ministerio ministrare, ac quaecumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica cum cura et sine cura, qualitercumque qualificata (quae tamen plura non sint, quam quae a Concilio Tridentino permittuntur) recipere, illaque et per eos obtenta retinere libere et licite valeant]; ac super male ablati, et retentis incertis (facta prius, si et prout poterit, debita satisfactione) dispensandi; et ab eis aliisque praedictis omnem inhabilitatis et infamiae maculam sive notam, contra eos insurgentem, penitus abolendi, et in pristinum statum restituendi.

§ 7. Ac quibusvis in aetate legitimam constitutis, ac aliis idoneis², ut ad omnes, et, qui competenter beneficiati fuerint vel etiam (ubi et ecclesiarum et locorum necessitas aut utilitas id suaserit) ad titulum patrimonii, etiam ad sacros et presbyteratus ordines a suo Ordinario in unitate fidei et dictae Sedis obedientia persistente, vel, cum eiusdem aut vicarii sui testimonio, alioquin a quocumque maluerint catholico antistite, gratiam et communionem dictae Sedis habente extra Romanam Curiam et in propria dioecesi residente, etiam quoad

¹ Haec subintellige *dispensandi*, quod sequetur postea (R. T.).

² Subintellige *licentiam tribuendi*, ut paulo post dicetur (R. T.).

Alias hic indicatas dispensationes concedendi.

sacros ordines, quibusvis tribus dominicis vel aliis festis diebus, etiam extra tempora a iure statuta; ac etiam quibusvis aliis iuxta canonicas sanctiones qualificatis earum civitatum et dioecesium, in quibus similes antistites non fuerint, ut pariter a quocumque alio voluerint catholico antistite clericali characterem insigniri, et ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines, ut praefertur, promoveri, et in illis sic promoti etiam in altaris ministerio ministrare possint, licentiam tribuendi: insuper cum patientibus defectum natalium (si consideratis diligentibus circumstantiis universis, quae citra idoneitatem personarum fuerint attendendae¹, et si paternae non sint incontinentiae imitatores, sed bonae conversationis et vitae, aliaque eis merita suffragentur ad dispensationis gratiam obtinendam), cum corpore vitiatis (dummodo tanta non sit deformitas, quae scandalum in populo debeat generare²), ut pariter ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines promoveri, ac quaecumque beneficia ecclesiastica cum cura et sine cura (etiamsi parochiales ecclesiae, vel earum perpetuae vicariae, aut canonicatus, et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus, vel metropolitanis, vel collegiatis ecclesiis, et dignitates ipsae, non tamen, quoad defectum natalium patientes, si in cathedralibus etiam metropolitanis post pontificales maiores, vel collegiatis ecclesiis huiusmodi principales fuerint) si eis aliis canonice conferantur, aut eligantur, praesententur, vel aliis assumantur ad illa, et instituantur in eis, recipere, et, dummodo plura simul non sint, retinere: ac etiam cum quibusvis

Etiam matrimoniales.

¹ Haec aliquid deesse puto, ex. g., *id fieri conveniat*, vel aliquid huiusmodi (R. T.).

² Subintellige *dispensandi*, quod prope finem huius § legitur (R. T.).

personis tertio, seu tertio et quarto a communi stipite, aut quarto etiam duplicibus, vel multiplicibus consanguinitatis vel affinitatis gradibus invicem coniunctis, vel se se attinentibus (videlicet si vir vel alius aliter non obligatus mulierem nullam dotem habentem dotare, aut vir ipse eam cum dote minus competenti ducere voluerit, seu si locus angustus, et contrahere volentes, aut nobiles, aut illic principales fuerint, seu quia ipsi, in civitatibus vel oppidis insignibus primarii, paris conditionis personas invenire nequiverint, vel ubi mulier in proprio castro vel loco virum sibi non attinentem, cui honeste nubere possit, minime invenerit, et, si extra nubere cogeretur, dotem ad id in bonis stabilibus competentem non habuerit, ac etiam pro sedandis inimicitis utriusque parentum, fratrum, cognatorum, vel affinium ante contractum matrimonii ex alia causa intercedentibus, et pace ineunda, aliosque huiusmodi casus, et aliis quibuscumque causis, quae tibi videbuntur, ac etiam sine earum expressione, et pro tuae voluntatis libito) et simili modo in publica honestate iustitiae, ubi solum sponsalia intercesserint, ac cognatione spirituali (non tamen inter levatum et levantem), ut matrimonium inter se contrahere, et in facie Ecclesiae solemnizare, ac, postquam contractum fuerit, in eo remanere: ac pariter cum iis qui, huiusmodi impedimenti non obstantibus, illud scienter vel ignoranter contraxerint, prolemque exinde susceperint, ipsos ab incestus reatu, et excommunicationis poena, aliisque censuris ecclesiasticis in forma Ecclesiae consuetam (iniunctam inde eis, pro culpa modo, poenitentiam salutari, et aliis, quae de iure fuerint iniungenda, absolvendo¹), ut etiam matrimonium de

¹ Videretur legendum: *iniuncta inde eis pro culpa modo, poenitentia salutari, et ab aliis*

novo inter se contrahere, et, ut praefertur, solemnizare, ac pariter in eo remanere libere et licite valeant, dispensandi, prolem exinde susceptam et suscipiendam legitimam decernendi atque nunciandi:

§ 8. Ad haec, resignationes¹ quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum cum curâ et sine curâ, saecularium nec non Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Grandimontensis et Fontisebrandi, et quorumcumque aliorum Ordinum regularium, intra limites tuae legationis consistentium (etiâsi saecularia dignitates, canonicatus, et praebendae, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus etiam metropolitanis, vel collegiatis ecclesiis, et dignitates ipsae in cathedralibus etiam metropolitanis post pontificales maiores, vel collegiatis ecclesiis huiusmodi principales, aut parochiales ecclesiae, vel earum perpetuae vicariae; regularia vero beneficia huiusmodi prioratus, etiam conventuales et electivi, praepositurae, praepositatus, dignitates, personatus, administrationes, et officia, etiam curata et electiva, aut de iure patronatus laicorum, vel eorum et² ecclesiasticorum mixtim, et aliâs qualitercumque qualificata, ac etiam dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata vel affecta, et cuiuscumque annui valoris illorum fructus, redditus et proventus fuerint) simpliciter, vel ex causâ permutationis, ac cessiones commendarum, nec non litis, et causae beneficiorum, tam in dictâ Curia, quam extra eam litigiosorum, ac iurium quorumcumque, recipiendi et admittendi, causas desuper pendentes, quoad ipsos cedentes tantum, avocandi, litesque huiusmodi penitus ex-
quae de iure fuerint iniungendae absolvendo (R. T.).

¹ Subintellige *recipiendi et admittendi* (R. T.).

² Particulam *et adiungendam duximus* (R. T.).

tinguendi; uniones, annexiones et incorporationes, ex causis quae tibi iustae videbuntur, dissolvendi; dictaque beneficia, tam simpliciter quam ex causâ permutationis resignata, per resignationem, seu dissolutionem huiusmodi, ac quaecumque alia per obitum, aut aliâs quibusvis modis, et ex quorumcumque personis extra dictam Curiam intra limites dictae legationis, sive provinciae, et locorum eiusdem, ad quae eundo et redeundo te declinare contigerit, vacantia (dummodo illa, quae per obitum vacaverint, ratione familiaritatis continuae, commensalitalis nostrae, seu alicuius cardinalis viventis, praedictae dispositioni reservata vel affecta non fuerint) personis idoneis, ac etiam (pro ecclesiarum et locorum necessitate et utilitate presbyterorumque saecularium proborum et peritorum penuriâ) parochiales ecclesias vel earum perpetuas vicarias quibusvis fratribus Mendicantium Ordinum professoribus ad instruendum plebes et huiusmodi munera idoneis conferendi, et de illis etiam providendi; ac cum eisdem professoribus, ut dictas parochiales ecclesias seu vicarias recipere et retinere possint, dispensandi; monasteriis tam virorum, quam mulierum Ordinum quorumcumque legationis praedictae (quorum tamen virorum¹ fructus, redditus, et proventus ducentorum florenorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedant) nunc et pro tempore vacantibus, de abbatibus, et abbatissis, seu praelatis providendi; seu monasteria, et alia regularia beneficia huiusmodi commendari solita, vel saltem commendis de illis antea ad vitam factis tunc cessantibus vacantia, personis saecularibus per eas, quoad vixerint, vel ad tempus, tenenda, regenda et gu-

¹ Vehementer suspicor non esse legendum *virorum, sed, quid substituam, nescio* (R. T.).

bernanda; ita quod liceat eis, debitis et consuetis illorum supportatis oneribus de residuis eorum fructibus redditibus et proventibus disponere et ordinare, sicuti illa in titulum pro tempore obtinentes de illis disponere et ordinare potuerunt seu etiam debuerunt (alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium, et pretiosorum mobilium, monasteriorum, et beneficiorum regularium commendandorum praedictorum eis penitus interdictâ) commendandi; et ad sententiarum rei iudicatae executionem, et censurarum per resignantes seu cedentes in auditorio causarum Palatii Apostolici seu alibi ubicumque habitaram prosecutionem, illos, in quorum favorem resignaverint vel cesserint, admittendi, seu admitti faciendi; et ad ulteriorem executionem usque ad realem partitionem contra quoscumque, etiam pontificali dignitate praeditos, procedendi; ac iuri patronatus, etiam si laicorum tantum, etiam nobilium sit, ad effectum provisionum et commendarum huiusmodi eâ vice dumtaxat pro medietate, et, si ex causâ permutationis fiant, vel beneficia huiusmodi litigiosa fuerint, aut ius patronatus huiusmodi etiam patronis laicis tantum aliter quam ex fundatione vel dotatione competat, seu laicorum et clericorum mixtim existat, in totum specialiter et expresse derogandi; necnon verum et ultimum vacationis modum (etiâsi ex eo quaevis generalis reservatio resultet) pro expresso habendi; et, ad effectum validitatis provisionum et commendarum per resignationem seu ex cessione iurium huiusmodi vacantium, quascumque reservationes, uniones, annexiones, incorporationes, absque consensu coadiutorum, deputationes, nominationes, ac nominandi, conferendi, et alias, citra accessus et regressus, facultates et mandata etiam per nos et di-

ctam Sedem illiusque legatos quibusvis personis, ecclesiis, hospitalibus, et locis (non tamen seminariis), sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, ac quaecumque consideratione, intuitu et contemplatione factas et concessas, ac faciendas et concedendas, illorumque¹ omnium vim et effectum, quoad resignationes et cessiones in manibus tuis pro tempore faciendas dumtaxat, omnino suspendendi, et in huiusmodi vacatione effectum sortiri aut locum sibi vindicare non posse neque debere, decernendi; ac etiam super praedictorum beneficiorum resignatorum seu cessorum fructibus, redditibus et proventibus, quatenus id ferre commode poterunt, quascumque pensiones annuas (non tamen medietatem fructuum, reddituum et proventuum huiusmodi excedentes) ac fructus, redditus, et proventus huiusmodi usque ad dictam medietatem, loco pensionis, resignantibus vel cedentibus, quoad vixerint, per² praedicta beneficia pro tempore obtinentes et eorum successores annis singulis, in locis et terminis, ac sub privationis, et aliis sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, necnon vinculis, clausulis et cautelis in talibus apponi solitis, persolvendos, etiam cum regressu ad resignata vel cessa beneficia huiusmodi ob non solutionem vel invalidam assignationem earum in formâ solitâ, de consensu illorum, qui dictas pensiones persolvere habebunt, reservandi, constituendi et as-

¹ Ex lege cohaerentiae aptius legeretur *illarumque* (R. T.).

² Praeposit *per censuimus esse addendam, et paulo post legimus persolvendos, dum edit. Main. legit persolvendi; utrum difficilem hunc locum recte intellexerimus iudicet prudens lector* (R. T.).

signandi; ac easdem, et alias hactenus reservatas, et deinceps reservandas pensiones de consensu, etiam anticipatâ solutione aliquorum annorum, cassandi, extinguendi, et annullandi;

Concordias confirmandi.

§ 9. Quasumque concordias licitas et honestas approbandi et confirmandi, omnes et quoscumque iuris et facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplendi, easque ab omnibus firmiter observari debere decernendi;

Canonatus, dignitates, hospitalia, etc., erigendi.

§ 10. Ac in quibusvis cathedralibus, etiam metropolitanis, ac collegiatis ecclesiis canonatus et praebendas, dignitates, personatus, administrationes, et officia; necnon monasteria, tam virorum quam mulierum, cuiuscumque Ordinis, et prorsus quaecumque alia beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, saecularia et regularia, etiam, ut praefertur, qualificata, cum omnibus iurisdictionibus, et insignibus consuetis, ac etiam cum eo, quod in titulum perpetui beneficii ecclesiastici erigi numquam possint, hospitalia, confraternitates, et alia religiosa loca erigendi, et instituendi; ac bona, pro eorum dote assignandâ quae competens sit, perpetuo applicandi et approbandi: necnon in huiusmodi erectionibus dumtaxat ius patronatus et praesentandi Ordinario loci personas idoneas ex fundatione vel dotatione dumtaxat reservandi et concedendi; ac uniones, annexiones, translationes, separationes, dismembrationes, et alias huiusmodi dispositiones beneficiorum, et honorum ac fructuum ecclesiasticorum, in omnibus casibus Concilii Tridentini, et alias, prout tibi, iuxta rerum et personarum exigentiam, expedire videbitur, perpetuo vel ad tempus faciendi: ac quaecumque statuta et ordinationes, licita et honesta ac sacris canonibus non contraria, condendi;

Ecclesiasticis facultatem concedendi bona permutandi, etc.

§ 11. Praeterea quibusvis personis, ecclesiis, capitulis, monasteriis, conventi-

bus, confraternitatibus, et locis dictae legationis, ut bona immobilia monasteriorum, prioratum, dignitatum et aliorum beneficiorum ac locorum ecclesiasticorum, in evidentem illorum utilitatem vel necessitatem, permutare seu vendere aut in emphytheusim etiam perpetuam concedere possint, licentiam concedendi; seu permutationes, aut venditiones, vel concessionem huiusmodi, sic iam factas, in formâ consuetâ approbari et confirmari, ac etiam quoscumque defectus in illis suppleri, mandandi;

Non residentibus indultum perceptionis fructuum elargiendi.

§ 12. Necnon quibusvis cathedralium, etiam metropolitanarum, et collegiatarum canonicis, aut dignitates, personatus, administrationes, officia, et alia beneficia ecclesiastica in eis obtinentibus¹ (non tamen curam animarum parochianorum habentibus) infra trigesimum annum constitutis, ut litterarum studio² in loco, ubi illud vigeat, generali³ insistendo, et actu studendo, omnes fructus, redditus, et proventus suorum canonatuum et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum et beneficiorum praedictorum⁴ cum eâ integritate (quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis) cum qua illos perciperent, si praesentes interessent, et ad residendum interim apud illas minime teneantur (ita tamen, ut, intra primum annum dicti quinquennii, si saltem subdiaconi fiant, qui ratione suorum beneficiorum ad aliquem seu aliquos ex sacris ordinibus promoveri teneantur), eisdem et aliis, etiam presbyteris, ac etiam in dignitate ecclesiasticâ constitutis, ut leges et alia

¹ Hanc vocem *obtainentibus* necessario adiungendam esse duximus (R. T.).

² Heic videretur subdendum *per quinquennium* ut ex sequentibus constat (R. T.).

³ Heic adde *percipere*, nempe, valeant (R. T.).

⁴ Hanc vocem *generali* me fateor non intelligere; fors. dicit studiorum universitates (R. T.).

iura civilia, etiam in scholis publicis, usque ad quinquennium audire, in illis versari, et studere, et ad gradus omnes eius facultatis promoveri licite et libere valeant, indulgendi;

Notarios, comites, equitesque creandi, etc.

§ 13. Caeterum (ut virtutes et meritis praestantes dignioris nominis et titulo decorentur) viros aliquot (quos videris, sive nobilitate, sive gradu, vel doctrinâ et moribus laudabiles), alios, videlicet clericos, in nostros et dictae Sedis notarios (recepto prius ab eis solito iuramento), alios vero, laicos, in Palatii et Aulae nostrae Lateranensis comites, et alios auratae Militiae milites, cum insignibus debitis et consuetis (factâ ab eis Fidei professione) iuxta formam novissime a Sede praedictâ propositam creandi, recipiendi et instituendi, ac eos etiam aliorum notariorum necnon comitum et militum numero et consortio favorabiliter aggregandi, ipsisque (etiâsi notarii habitum et rochetum non ferant), nihilominus, ut omnibus et quibuscumque privilegiis, honoribus, praerogativis, favoribus, gratiis, et indultis aliis notariis, etiam de numero participantium, necnon comitibus, et militibus concessis (sine tamen praedictis diectorum notariorum de numero participantium, et citra exemptionem a Concilio Tridentino sublatam) utantur, concedendi;

Celebrandi vel celebrari faciendi in locis interdicto ecclesiastico suppeditis licentiam dandi.

§ 14. Necnon quibuscumque utriusque sexus, ecclesiasticis et saecularibus, quos ad loca, ecclesiastico interdicto etiam apostolicâ auctoritate supposita¹, declinare contigerit, ut in eis (ianuis clausis, non pulsatis campanis, excommunicatis et interdictis prorsus exclusis), dummodo ipsi causam non dederint huiusmodi interdicto nec eis id contigerit specialiter interdicti, in suâ et domesticorum fami-

¹ Nempe ad loca quae fuerint interdicto supposita, quantumvis sententia lata fuerit ex apostolicâ auctoritate (R. T.).

liarium suorum praesentiâ celebrare et celebrari facere licite possint, facultatem tribuendi;

Indulgentias concedendi.

§ 15. Postremo omnibus utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui quascumque saeculares vel regulares ecclesias seu cappellas¹, unâ die et unâ vice tantum plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, in unâ vero vel duabus anni festivitibus dumtaxat, a primis vesperis usque ad secundas vespere et occasum solis cuiusque diei festi visiterint et pro unione principum et fidei catholicae propagatione preces Altissimo effuderint, quo die festo id fecerint, decem annos et decem quadragenas, et infra de iniunctis eis poenitentis, seu quae merito iniungi debuissent, misericorditer in Domino relaxandi; ita ut relaxatio huiusmodi semel tantum pro unâ ecclesiâ vel cappellâ fiat; et, si pro duobus diebus festis concedatur, triennium, pro uno vero festo concessa, quinquennium tantum debeat perdurare;

Alioquin licet accessu facientibus.

§ 16. Necnon vota quaecumque (ultramarino, visitationis liminum beatorum Petri et Pauli apostolorum de Urbe, sancti Iacobi in Compostella, castitatis, et religionis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutandi; denique, ut omnibus utriusque sexus personis ecclesiasticis et saecularibus, non tamen regularibus, ut, propter adversam valetudinem et infirmitates, ovis, butyro, caseo, lacticiis et carnibus tam, quadragesimae quam aliis anni temporibus ac diebus quibus horum usus prohibetur (secreto tamen et sine scandalo ac de utriusque medici consilio), uti et vesci licite possint, in-

¹ In hac § turpe hyperbaton irrepsit: sensus est pro visitatione ecclesiarum indulgentiam dari posse plenariam unâ die et unâ tantum, et partialem duabus ad summum anni festivitibus pro qualibet ecclesiâ (R. T.).

dulgenti; ac etiam omnibus, et quibuscumque personis ecclesiasticis, etiam praelatis, ut de bonis et rebus ecclesiasticis, iuxta formam in quinterno Cancellariae Apostolicae adnotatam, testari et disponere libere et licite valeant, facultatem concedendi; tempus quoque praefixum exequutoribus ultimarum voluntatum ad illas exequendum prorogandi, ipsasque ultimas voluntates in alios pios usus commutandi; et (ut concessionem, gratiae, ac litterae per te vigore praesentium concedendae, sublatis obstaculis, suum sortiantur effectum) quascumque personas (ad effectum omnium, et singulorum praemissorum dumtaxat consequendum) ab omnibus et quibuscumque excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati fuerint (dummodo in eis per annum non insorduerint) absolvendi, et absolutos fore censendi; vicesque tuas in praemissis, sive universis sive singulis, committendi, iudices assistentes, commissarios, et exequutores praedictorum et litterarum tuarum executione et observatione delegandi, mandata, prohibitiones, et monitoria, etiam sub censuris et aliis poenis praedictis, caeterisque tibi benevisis remediis, et etiam appellatione postposita, decernendi; ac omnia et quaecumque alia in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, decernendi et exequendi, etiam per alium, seu alios, auctoritate apostolica praedicta, tenore praesentium, plenam et liberam facultatem et auctoritatem concedimus et indulgemus.

§ 17. Decernentes te omnibus facultatibus et concessionibus praedictis, etiam cum derogationibus, suspensionibus, indultis, irritantibus, aliisque decretis et clausulis necessariis et opportunis, ac in

litteris apostolicis concedi et extendi solitis, eundo, stando et redeundo in quibuscumque partibus, regnis, provinciis, terris, civitatibus et locis praedictis, ad quae te declinare ac etiam morari contigerit, et cum personis illorum, etiam alienigenis, undecumque ad te venientibus, necnon familiaribus tuis, libere et licite uti posse, ac in concessionibus, provisionibus, et aliis dispositionibus, etiam de beneficiis, aliisque gratiis per te auctoritate praesentium tuaeque legationis faciendis, soli narrativae tuae, et etiam solis concessionibus et litteris tuis, absque alia praesentium insertionem seu exhibitionem, aut notarii testiumve adhibitionem, stari, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane si secus super his a quocumque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 18. Non obstantibus defectibus, et aliis praedictis, ac de certo notariorum numero, etiamsi ad illud nondum devenit sit, ac quorumcumque conciliorum universalium, provincialium et synodalium, necnon pia memoriae Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, etiam de una et de duabus dietis, ac aliis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon Cancellariae Apostolicae regulis, nullis prorsus exceptis, et quae singillatim in quaque re exprimi et extendi possint, statutis quoque et consuetudinibus ecclesiarum, monasteriorum, capitulorum, conventuum, necnon uni-

Derogatio
contrariorum.

versitatum, collegiorum, civitatum et locorum quorumcumque, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis (etiamsi de illis servandis, et non impetrandis litteris apostolicis contra illa, et illis etiam ab alio vel aliis impetratis seu aliis quovis modo concessis, non utentibus¹, personae praestiterint eatenus, vel imposterum praestare contigerit iuramentum), ac quibusvis privilegiis et indultis apostolicis, generalibus et specialibus, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemostratensis et aliorum praedictorum, caeterorumque Ordinum (et alias in omnibus aliis, quae praemissis quovis modo obstat videantur, quae, quoad haec, nullatenus cuiquam in aliquo suffragari volumus, aliisque omnibus, et caeteris contrariis quibuscumque, ubi et quando expediet secundum rei et casus exigentiam, in genere et in specie, ac tam coniunctim quam divisim, prout tibi placuerit, valeas derogare, et super his indulgere); quodque² aliqui super provisionibus seu commendis sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus personas, in quorum favorem per te de beneficiis praedictis providebitur, aut alias disponetur, in eorum assequutione volumus anteferri, sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; seu³ si locorum Ordinariis, et collatoribus, ac praedictis, vel quibusvis aliis,

¹ Legere oportet non utendi, vel non utentibus; nempe iuramentum non utendi vel de non utentibus illis litteris apostolicis, quando fuerint ab alio vel ab aliis impetratae aut concessae (R. T.).

² Nempe: et non obstante quod, etc. (R. T.).

³ Nempe: seu non obstante si, ut patet ex huius formulae adiectione in aliis bullis (R. T.).

communiter vel divisim, ab eadem Sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut, quod interdicti vel excommunicari non possint, quodque de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel separatim, spectantibus, nulli valeant provideri, seu commenda fieri, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et qualibet alia dictae Sedis indulgentia, generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam, praesentibus necnon litteris per te earumdem vigore concedendis non expressam vel omnino non insertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in eisdem litteris mentio specialis.

§ 19. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu regentis cancellariae tuae, ac sigillo tuo obsignatis, eadem illa prorsus fides in iudicio et extra illud ubique locorum adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, tertio nonas maii, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 5 maii 1608, pontif. an. III.

Concessio ecclesiae Beatae Mariae de Catena, in civitate Panormitana existentis, fratribus Ordinis Eremitarum sancti Augustini Discalceatorum Congregationis Siciliae.

¹ Hanc Paul V Constitutionem Cocquelines dedit in tomo sequenti ad calcem Constit. XLIX Greg. XV; nos huc eam tamquam in locum suum transposuimus (R. T.).

Transumptis
danda fides.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Collapsae regularis disciplinae restitutioni pro pastoralis officii nostri debito assidue invigilantes, omnem adhibemus operam, ut Religioni primaevis sanctitatis ordo restituatur.

§ 1. Cum itaque (sicut accepimus) dilectus filius Dionysius de Neapoli in sacra theologia magister et nonnulli eius socii Ordinis sancti Augustini fratrum Eremitarum expresse professi reformationem et observantiam regularem, ad praescriptum regulae beati Augustini et decretorum felicis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri super reformatione dicti Ordinis Eremitarum sancti Augustini editorum, in Siciliae regnum introducere intendant;

§ 2. Et nos, dicti Ordinis decus, integritatem, suique pristini candoris restitutionem sincero desiderantes effectum, Dionysio et aliis fratribus sub reformatione et observantia praedictis vitam acturis ecclesiam sanctae Mariae, de Catena nuncupatam, Panormitanam, quae (ut accepimus) per beneficiatos, ad nominationem communitatis et hominum civitatis Panormitanae quolibet anno mutari solitos, regi consuevit, cum illius aedibus rectoralibus, ac iuribus et pertinentiis suis universis, ad effectum aedes praedictas ad formam domus regularis Observantium Eremitarum Ordinis sancti Augustini nuncupandae reducendi (accedente tamen consensu Ordinarii et quorumcumque interesse habentium) perpetuo concedimus.

§ 3. Ac Dionysio et fratribus praedictis, ut, iuxta regularia instituta Ordinis huiusmodi, novitios absque licentia Ordinariorum ad habitus susceptionem et professionis emissionem, servatis in reliquis decretis dicti Clementis praedecessoris desuper editis, admittere,

§ 4. Et in quibusvis regnis et provinciis ecclesias et aedes quascumque eis oblatas de licentia Ordinariorum pro fabricandis novis domibus Reformatorum, iuxta formam similiter constitutionis dicti Clementis praedecessoris, et non aliis, non autem domos iam fundatas seu constructas alterius provinciae vel congregationis absque expressa dicti prioris generalis licentia, accipere possint et valeant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, permitimus et licentiam damus.

§ 5. Cum declaratione tamen, quod priori generali praedicto subiecti remaneant, et aliquem gradum quovis nomine nuncupatum suscipere non possint, sed iuxta tenorem constitutionum apostolicarum habeant gradus absolute ad ius exponendum, legendum, interpretandum, et concionandum, et nomen regentis, respondentis, magistri, studentium, et lectoris solus ipse actu legentibus, disputantibus respondentibus, et argumentandibus fratribus tribuat, et eo in actu tantum huiusmodi nominibus frui et gaudere possint, sed omnes communi nomine fratrum Reformatorum nuncupentur, et, si magisterii aut alio gradu insigniti dictam Reformationem seu Observantiam ingredi petierint aut voluerint, nomine tantum fratris appellentur.

§ 6. Insuper perpetuo statuimus et ordinamus, quod superiores ipsorum Reformatorum seu Observantium ab ipsismet Reformatibus seu Observantibus tantum, servata tamen forma constitutionum Ordinis praedicti, eligantur, ac a priore generali totius Ordinis pro tempore existenti confirmentur; quodque, si numerus domorum Reformatorum seu Observantium huiusmodi exereverit, vicarius huius Reformationis iuxta constitutiones praedictas eligatur, et in quibusvis capitulis eorum prior primae domus, in quam primum Reformatio seu

Novasque recipiendi domos.

Nullos tamen titulos ab eis vult usurpari.

Eorum superiores ab ipsis reformatibus eligi statuit.

Nonnulli fratres huius Ordinis regulam observantiam in Sicilia inducere curant.

Paulus V eis concedit Panormi ecclesiam sanctae Mariae de Catena.

Datque facultatem novitios admittendi.

Observantia regularis introducetur, vel primus definitur, et eorum quilibet pro suo biennio, quod a priore generali confirmabitur, praesidens existat; liberum autem sit priori generali in certis casibus praesidentem nominare, et mittere non solum ex praedicta Reformatione, sed quemcumque alium, non tamen regni Siciliae, cum pro quiete fratrum Reformationis huiusmodi ita expedire in Domino visum fuerit.

§ 7. Omnes autem calceati incedant, ac panno crasso et vilis pretii, seu ferendina, ut vocant, etiam crassa, iuxta formam constitutionum Ordinis praedicti, non autem alio panno subtiliori utantur, et in reliquis constitutiones, decreta et ordinationes a dicto Clemente praedecessore edita, praesertim quae fratres dicti Ordinis nominatim concernunt, observent.

§ 8. Denique, ut reformatio huiusmodi cum puritate cordis introducatur, fratribus Reformatibus praedictis, ut ea die, qua possessionem dictae ecclesiae accipient, sese invicem a quibusvis peccatis, erroribus, et excessibus etiam Sedi Apostolicae reservatis, non tamen haeresis, iniuncta pro modo culpae poenitentia salutare, absolvere possint et valeant, auctoritatem et facultatem concedimus.

§ 9. Ac tam ipsis, quam aliis utriusque sexus christifidelibus, vere poenitentibus et confessis ac sacra communione relectis, qui eodem die eandem ecclesiam visitaverint, ac ibi pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, ac sanctae matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

§ 10. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam iuramento, confirma-

tione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et constitutionibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Ordini, illiusque superioribus, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac etiam motu proprio, vel concistorialiter, ac aliis quomodolibet in contrarium praemissorum concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, ac individua, et de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIII maii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 23 maii 1608, pontif. an. III.

Sequitur vivae vocis oraculum datum cardinali Saulio protectori ab eodem Paulo V super unione, atque incorporatione Congregationum Italiae et Siciliae.

Antonius cardinalis Saulius Congregationis Reformatorum Ordinis Eremitarum sancti

1 Alibi de stylo legitur consuetudinibus (R.T.).

Definitque formam habitus.

Gratias spirituales nonnullas fratribus elargitur.

Derogat obstantibus.

Augustini Discalceatorum Italiae nuncupatorum protector.

Cum reverendus pater frater Ioseph a Messana, unus ex congregatione Discalceatorum illius regni, qui fratres Reformati Discalceati Ordinis Eremitarum sancti Augustini sanctae Mariae de Succursu nuncupantur, Romam ex Panormo venerit, mandatum procurae secum afferens, ut fratrum illorum omnium nomine unionem et incorporationem cum Reformatorum eiusdem Ordinis Eremitarum sancti Augustini Discalceatorum Italiae nuncupatorum congregatione (ut sic uniti ac incorporati Deo humiliter et ferventius possent inservire) peteret; nos, nostrae protectionis munere fungentes, eorumque huiusmodi piae petitioni favere volentes, verbum hac de re cum SS. D. N. Paulo Papa V fecimus: sua vero Sanctitas cum annuerit, nos auctoritate ob nostram eandem protectionem nobis a Sanctitate sua concessa supradictos Siciliae fratres Reformatos Discalceatos cum fratrum Italiae Discalceatorum Reformatorum congregatione omnibus cum clausulis necessariis atque opportunis unimus atque incorporamus. Deum optimum maximum precantes, ut hoc fidelium honore, et sui ipsius nominis fieri cum gloria velit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Romae in aedibus nostris die VII mensis maii MDCXI.

Antonius cardinalis SAULIUS
Ordinis protector.

Sequitur aliud vivae vocis oraculum super unione confirmatorium primi cum supplemento quorumcumque defectuum, si qui desuper intervenerint.

Antonius cardinalis Saulius totius Ordinis sancti Augustini protector.

Novem iam prope abierunt anni, cum, sic volentibus atque poscentibus reverendis nobis dilectis fratribus in Sicilia Reformati Discalceatis Eremitis sancti Augustini sanctae Mariae de Succursu nuncupatis, eos nos cum Reformatorum eiusdem Ordinis Eremitarum sancti Augustini Discalceatorum Italiae nuncupatorum congregatione, facto hac de re verbo cum sanctissimo domino nostro Papa Paulo V, qui annuit, univimus atque incorporavimus. Nuper extitere tamen ex Siculis fratres nonnulli, qui istam congregationum¹ coniunctionem dirimere, atque etiam tollere cogitarint, invalidam illam, ac nullam esse iactantes. Aiunt namque procurationis mandatum ad ipsam hanc congregationum unionem atque incorporationem obtinendam ex Siciliae aliarum² non rite, neque eo quo debuit modo, hoc est, non omnibus convocatis fratribus neque per campanae (ut dicitur) sonum fuisse confectum: propterea nullas etiam esse habitus susceptiones, et professiones ab incorporatis ante lapsum probationis annum emissas. Nos omnia haec SS. D. N. narravimus: sua vero Sanctitas dissensiones et lites tollens omnes tam praesentes quam futuras, et defectus (si qui fuerunt) tam iuris quam facti super praemisso procurationis mandato, super etiam habitus susceptionibus, ac professionibus praedictis ab incorporatis emissis³, aliisque omnibus, nobis satis cognitis iustis de causis hic non expressis supplevit, ipsarumque congregationum unionem atque incorporationem manere voluit; itaque nos ex auctoritate nobis, qui totius Ordinis Eremitarum sancti Augustini protectoris munus gerimus, a

¹ Edit. Main. legit *congregationem* (R. T.).

² An errata sit lectio, nescio (R. T.).

³ Edit. Main. legit *emissas* (R. T.).

Sanctitate sua vivae vocis oraculo concessa eam confirmamus, et, quatenus opus sit, denuo facimus, perpetuisque futuris temporibus in omnibus iuxta voluntatem ac iussum Sanctitatis suae observari mandamus. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

Romae die V martii MDCXI.

Antonius cardinal SAULIUS protector.

*Subsequuntur decretum ac litterae, quibus conceditur facultas dictis fratribus in domibus sancti Nicolai ac sancti Gregorii Panormitanensis ante dictam unionem professis transeundi ad alias domos conventuales extra dictum regnum per priorem generalem assignandas infra sex menses a notitia praesentium decurrendos.**

Ex Audientia Sanctissimi,
die ultima novembris MDCXI.

Sanctissimus dominus noster confirmationem huiusmodi unionis ab illustrissimo cardinali Saulio factam probavit, ac (quatenus opus sit) denuo uniri mandavit, cum decreto, quod religiosi, qui in sancti Nicolai de Tolentino ac sancti Gregorii Panormitani domibus ante supradictam unionem professionem emisserunt, si congregationem Italiae ingredi, illiusque reformationem ac regularia instituta accipere noluerint, ad alias domos conventuales, etiam extra dictum regnum Siciliae, eis per priorem generalem eiusdem Ordinis designandas, ad sex menses dumtaxat a die notificationis praesentium inchoandos, transire possint et valeant, litterasque sub annulo Piscatoris desuper expediri mandavit.

Ex Audientia Sanctissimi,
die IX decembris MDCXXI.

Sant' Agostino Scalzi d'Italia

Al Generale. Napoli.

Avendo fatto supplicare alla Santità di nostro signore li Scalzi di cotesta Religione, che sono in Sicilia, e che si trovarono professi prima che da noi col vivo oracolo della Santità sua fossero uniti alla congregazione delli Scalzi d'Italia del medesimo Ordine, di passare ad alcune di quelle congregazioni dell'istess'Ordine, che più piacerà loro: m'ha la Santità sua ordinato di scriverne a V. P. che a tutti quelli Scalzi suddetti, che dentro a sei mesi da cominciarsi dalla notizia della presente vorranno passare a qualsivoglia delle congregazioni di cotesta Religione, dia loro licenza di poterlo fare, con pigliare l'abito della medesima congregazione, alla quale passeranno, e restando ferma nel resto l'unione suddetta, conforme al decreto della Sagra Congregazione per quelli che non si curano di fare simile transito, e per quelli, che hanno professato dopo la suddetta unione, a' quali resteranno anco li conventi di Palermo. E Dio, ecc.

CIII.

Canonizatio sanctae Franciscae Romanae, ex Oblatis Sororibus Ordinis sancti Benedicti Congregationis Montis Oliveti.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Caelestis aquae flumen, quod ab inexhausto vitae fonte procedens perpetuo fluit impetu qui laetificat Civitatem Dei.

cum abundantius effunditur et hortos plantationum supernae Sapientiae, hoc est fidelium mentes, septem charismatum donis felici inundatione foecundat, tunc sane, qui magnus est semper, magnus nimis apparet et mirabilis in altis Dominus, in sanctis suis videlicet, qui, terrena abnegantes desideria, ac solem iustitiae induti Dominum nostrum Iesum Christum, vitae puritate sine reprehensione nitidi, virtutum luminibus, igne charitatis accensis, quasi stellis ornati, excelsi spiritu in carne ambulantes, et secundum carnem non militantes, caeli pretiosi Domino et Dei sedes sufficiuntur. Quae sane dexterae Excelsi opera multo illustriora resplendent, multoque cernitur admirabilior magnificentia Domini, cum, erga vascula infirmiora et sexum consilii imbecillioris apponens cor suum, misericordiarum suarum divitias superabundanter elargitur. De quo caelesti dono merito omnis Ecclesia, sed Romana praecipue in Domino gloriatur. Quae cum inenarrabili Dei beneficio, cunctis praelata Ecclesiis, principatum acceperit Ecclesiarum et beatorum Principum Apostolorum doctrinam fuerit unam cum sanguine irrigata, in hoc etiam agnoscit felicitatem suam, quod, ut fortissimorum martyrum purpuratis populis, ut venerabilium sacerdotum beatis coetibus, castissimarumque virginum splendidis choris, ita etiam sanctarum mulierum caelestibus numeris, quasi multiplici rutilantium honore gemmarum corona decora Orbi universo praefulget.

Beatae Franciscae laus et qualitates.

§ 1. In hac igitur Ecclesia, matre Ecclesiarum et magistrā sanctitatis, renovans Dominus castitatis et multarum excellentium virtutum vetusta Romanarum mulierum infidelium exempla, ducentis ferme ab hinc annis, in ornamentum totius domus suae Ecclesiae universae, suscitavit mulierem, verā fortitudine fortem, Franciscam nomine. Haec enim, per gra-

tiam Spiritus Sancti, naturae usum et sexus infirmitatem transgrediens, accincta robore et in spiritu ambulans, desideria carnis non perfecit, sed odit animam suam in hoc mundo, ut in vitam aeternam custodiret eam; et per altissimam humilitatem elegit abiecta esse in domo Domini, ac propter verba labiorum eius custodire vias duras, currens per arduas christianae perfectionis semitas in odorem unguentorum sponsi: quamobrem introduxit illam rex in cellaria sua, ubi exultat et laetatur in eo, ubi non occidet ultra sol eius, et luna eius non minuetur. Huius virtutes, fidei puritas, vitae morumque sanctitas, aliaque huiusmodi caelestia dona, miraculorum insignibus comprobata testimoniis, adeo excellentia fuerunt, ut Ecclesiae catholicae autoritatis illustratione diutius destitui plane non deberent, sed proponenda aliquando essent imitanda fidelibus, ut glorificaretur per illam Dominus Pater misericordiarum.

§ 2. Quam etiam ob rem nonnulla de eiusdem virtutibus, et miraculis hic diximus ex legitimis actis referenda. Dilecta Dei filia Francisca ex Paulo Buxio et Iacobella de Broffedeschis Romanis, nobilibus genere, sed longe nobilioribus prole, coniugibus nata, et e Laurentii mariti familiā de Pontianis vocata, data est Ecclesiae suae a Domino circa annum MCCCXXXIV. Quae, ut erat sorte gratiae Spiritus Sancti sortita animam bonam, vel in infantia sua signa futurae sanctitatis dabat. Aversabatur gaudia huius saeculi, eiusque aetatis ludos, et illecebras abhorrens, solitudine magnopere capiebatur. Crescens confortabatur spiritu, et, quam amabat, solitudine fruebatur, in dies magis orationi vacando.

§ 3. Undecimum annum nata, ut iugum Domini cito portare inciperet, Christo virginitatem consecrare, et monasterium

Eius nativitas et infantia.

Nupta virum habuit tamquam non haberet.

ingredi proposuit, sanctoque proposito huiusmodi convenienter vivendo, quasi solitariam vitam agebat, et iam in caelis conversari incipiebat. Verum, quia voluntas Dei erat, ut coniugalis status perfectionis grande documentum daret, parentes, quibus subdita erat, nubere viro diviti et nobili eam voluerunt: illa vero haud desiit nupta cogitare quae Dei sunt, sed in sancto et immaculato coniugio virum habuit tamquam non haberet, et quemadmodum Sara obediebat Abrahae, sic illa viro semper obediens fuit.

Meditationibus, aliisque sanctis operibus studuit.

§ 4. Curis familiaribus a spiritualibus minime distrahebatur, sed rebus domesticis dispositis, non egrediebatur foras cum Dina, ut videret filias alienigenas, sed ipsas horas in secreto cubiculi sui devote orando et meditando quotidie transigebat. Abstinebat spectaculis, nuptiarum celebritatibus, non ingrediebatur domum convivii, neque etiam cognatorum, eiusque oblectamenta et deliciae erant ecclesias et hospitalia frequentare, verbi Dei praedicationibus, et divinis officiis cum devotione intendere.

Religiosam domum pro Oblatis congregationis Montis Oliveti in Urbe instituit.

§ 5. At qua ratione in dies magis Christo placeret indagans, quod sibi viro alligatae non licebat, id, ut sorores suae in Christo Romanae mulieres praestarent, curavit. Itaque complures a saeculari ad arctioris vitae institutum revocans domum religiosam Oblatarum in regulā beati Benedicti congregationis Montis Oliveti in Urbe instituit. Et cum dedisset Domino innupta, dedisset nupta fructus suos, multiplicans Deus cum illa misericordiam suam, fructificare etiam eam voluit in sancta viduitate.

Et inter eas post viri obitum adscribitur.

§ 6. Itaque defuncto marito, paucis annis ante suam dormitionem, variis servitutis obsequiis non destitit Christo famulari. Proinde sanctum claustralis vitae propositum sollicitè adimplere volens, absque morā Oblatas, quas ipsa Christo

pepererat, nudis pedibus adit, ac vinculo de collo pendente, prona in terram, multisque cum lacrymis, quasi peccatrix indigna, non tamquam earum parens, suppliciter illas orat, ut se ipsarum numero adscribant. Adscripta, verbo et exemplo magnopere, ut par erat, in sororibus profecit, donec, consummato curriculo, ad coronam iustitiae accipiendam de manu Dei, aetatis suae anno LVI, virtutum donis onusta, et signis ac prodigiis clara a Domino evocata est.

§ 7. Cuius ex multis ac praeclaris virtutibus humilitas in primis, per quam ad solidam, veramque celsitudinem pervenitur, maxime enituit. Non illi, etiam dum in coniugio vixit, quamquam nobili et opulento viro collocatae, serica, non auro contexta, sed vilis, et lanca vestis. In claustrali vita, esset licet omnium Oblatarum mater, item domi, quasi domina ministrari numquam, sed, memor Domini verbi, ministrare omnibus amabat: ac tamquam ancilla tractari, et ancilla videri delectabatur: alioque honoris titulo, quam peccatricis, immunditiae vasculi, foeminaeque vilissimae et abiectae se minime insignivit. Nec verbis tantum, sed re etiam propter Christum, ut abiecta esset, sedula curabat: ita ut saepe e suburbanā vineā suā revertens, lignorum fascies in capite pauperibus portaret, interdum asellum lignis et sarmentis in usum similiter pauperum onustum per Urbem ageret, ostendens videlicet, omnia esse facilia charitati. Qua etiam beatam mulierem abunde fuisse a Spiritu Sancto donatam, praeter huiusmodi perfectionis opera, cuius est vinculum charitas¹, illi² praeterea declarant: super egenos, et pauperes benigne, et multifariam respiciebat: largas eleemosynas, hospitalium praesertim infirmis, erogabat: visitabat

Humilitate et in proximum charitate eximia claruit.

1 Edit. Main. legit *charitatis* (B. T.).

2 Videretur legendum *illa* (B. T.).

eos frequenter, neque solum afferebat corporis cibaria, sed monita etiam salutis, et ad Ecclesiae sacramenta suscipienda illos inducebat: pium afflictos consolandi officium, ad amorem Dei et mundi contemptum cohortando, assidue praestitit: orabat frequenter pro peccatoribus ferventi spiritu, maximeque in id incumberebat eius sollicitudo, ut Romanas matronas a pompis saeculi et ornatus vanitate abduceret.

Patentia et fortitudine multa claruit.

§ 8. Et quoniam, ut beatus inquit Gregorius, poena interrogat, si quietus veraciter amat, sicut non extollebatur prosperis, sic, tribulationibus agitata, non solum aequo animo patienterque ferebat, sed novit etiam, sanctorum emulando virtutem, Domino gratias agere. Nam exilio mariti, honorumque magnam iacturam, et domus universae moerore aliquando graviter tentata, eius querelae benedictiones illae frequentes fuere; *Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.* Potuit similiter in eo, qui illam confortabat, non solum adversa mundi huius, sed principis quoque tenebrarum visibilibus insultibus fortiter resistere. Saepae enim inter orandum a diabolo verberibus affecta, ad terram allisa, caesaque in facie; induta lorica iustitiae, et sumpto scuto fidei, tentatorem sic imperterrita elusit, ut illi formidabilis evaderet: sed et angeli praesidio, quem familiarem protectorem et comitem singulari Dei beneficio habebat, ab huiusmodi inimici tentationibus defensam in actis consignatum apparet. Unde factum putatur, ut, post beatae Franciscae dormitionem, statim eiusdem imagines cum angelo pingerentur, et usu retentum fuerit.

Asperitate vitae et maxima obedientia notuit.

§ 9. Nec minori virtute in Christo Iesu cum hoste domestico pugnavit; sed exemplo electorum Dei admirabilem in modum castigavit corpus suum, et in

servitutem redegit. Cibum illi semel in die herbae et legumina, aqua potum praebuerunt. Sive vigilaret, sive dormiret, asperum laneum indusium non exuebat, duroque cilicio ac ferreo cingulo super nuda membra mortificabat; accedebant flagella ferreis aculeis aspera, quibus, corpusculum, quamquam aliunde attritum, severissime atterebat. Sed quoniam tanta illi erat obedientia, ut iussa ageret etiam quod nolebat, confessarii mandato ab huiusmodi corporis cruciatibus modice temperavit. His autem modis cum, qui foris est, hominem affligens, ex quo ille, qui intus est, firmior redditur, magno mentis ardore divina omnia, praesertim Domini Passionem contemplabatur, tantumque lacrymarum profundebat, ut doloris sensu acerbissimo confici putaretur. Saepae cum oraret, maxime sumpto sanctissimo Eucharistiae sacramento, spiritu in Deum elevata, ac caelestium contemplatione raptam immobilis persistebat.

§ 10. Huiusmodi virtutes, ardentis fidei munere stabilitas, miraculorum clarissimis luminibus manifestare volens mirabilis Dominus, multa grandia signa, multaque mirabilia operari per Sanctam suam, etiam viventem, et dormientem dignatus est.

§ 11. Nam, ut ex multis pauca referantur, primum super aegros manus imposuit, et bene habuerunt. Siquidem comitiali morbo gravissimo quinque annorum aegrotus adolescens, Menicus nomine, Tartagliae cuiusdam filius, cum illum ad sanctam mulierem Rentius avunculus duxisset, ut orationibus eius iuvaretur, et illa, manu super aegroti caput imposita, bene sperare iussisset, quando divina bonitate confideret amplius morbum non passurum, confestim sanatus est.

§ 12. Eiusdem manus contactu puerum Lelii de Cinque Romani filium, herniam cum rupturam laborantem, et mox chi-

Divinorumque contemplatione.

Miraculis vivens illustris tur quorum aliqua referuntur.

Exom a comitiali morbo sanavit.

Herniam liberavit.

rurgo tradendum extrema remedia adhibituro, statim similiter ancilla Christi sanavit.

Brachii usum mulieri reddidit.

§ 13. Ac Sanctae auxilium implorando obviam illi facta foemina quaedam, Angelella nomine, quae ex articulari morbo brachii usum absque spe sanitatis perdidit, illico convaluit.

Panes multiplicavit.

§ 14. Dedit quoque admirabiliter per illam Dominus escam esurientibus, et opera, quae ipse fecit, innovavit. Cum in monasterio ageret Oblatam, contigit aliquando, ut sororibus, tunc numero undecim, sub refectionis horam panis paucula solum fragmenta, quae vix tribus reficiendis sufficerent, esse cognosceret, quamobrem, caeteris valde sollicitis, sola ipsa inmota Dominum provisorum inquit, positisque fragmentis super mensam benedixit, et comederunt omnes agentes gratias Deo, ac saturatae sunt, tantumque panis superfuit, ut canistrum impleretur.

Ea orante uvae sitientibus sororibus apparuit.

§ 15. Ad haec, cum ex iisdem sororibus complures extra Urbem, ligna parandi causa, mense ianuario essent, ac prae labore sitirent, et ad aquam hauriendam ullam ex iis procul ire Franciscam honestum non duceret, in Domino sperare illas iubet, Dominumque provisorum pariter affirmat: tum vero statim ad vicinam arborem conversae, vitem, et in ea tantum uvae adspiciunt, ut suum unaquaeque botrum, iussu Franciscae gratias Deo agentis, decerpere, ac sitim extinguere potuerit.

Super aquas orans siccis vestibus egreditur.

§ 16. Elementa quoque non semel beatae Franciscae sanctitatis testimonium dederunt. Primum enim, cum in vigilia sanctorum apostolorum Petri et Pauli a visitanda apostoli Pauli basilica, nonnullis ex sororibus comitata, reverteretur, in proximam vineam suam cum stisset, ibique ad aquae rivum sedisset, mentemque levasset ad Deum, in extasim raptam,

super labentem aquam, minime advertens, genua flexit, nec modico tempore aqua circumsepta perstitit: postquam vero ad se rediit, siccis vero vestibus ex aqua egressa est, non secus ac si illam non attigisset. Simili deinde miraculo eodem anno, et loco B. Virginis Mariae horas recitans, Ancilla Dei honorificata est, maximo enim imbre in aperto oppressa, orare nihilominus perseveravit, et comitibus omnibus madidis, sola madefacta non est.

Cordium secreta agnoscit et aperit.

§ 17. Potens etiam fuit, caelestis gratiae dono, secreta cordium cognoscere. Etenim Laurentium Tuccii filium adolescentem a proposito occidendi gladio linguae Franciscum Slavium educatorem suum revocavit, christianam charitatem illum corripiendo, et a concepto peccato dehortando, quod nulli revelaverat.

Infantis obitum praevidebat.

§ 18. Simili spiritu mortem inopinatam incolumis infantis, quasi praevidens, vitam illi aeternam procuravit. Nam hora secundam noctis, quae diem natalem eiusdem infantis sequuta est, domo praeterea egressa, stimulo charitatis et gratia Spiritus Sancti, quae tarda nescit molimina, impellentibus, intempestiva sollicitudine, ut caeteris videbatur, cum nulla accelerandi baptismi appareret causa, ut statim baptizaretur curavit: post baptismum vero subitus infantem morbus, quem mors consequuta est, occulto Dei iudicio invasit. Et his quidem signis inter caetera clarificavit Dominus famulam suam in servitute corruptionis vitae huius degentem.

Mortuae corporis suavitatem fragrat.

§ 19. Postquam vero ab hac servitute in libertatem gloriae liberata est, ipso die dormitionis eius, quae Urbem universam commovit, et duobus sequentibus, quibus diebus eius corpus inhumatum fuit in ecclesia sanctae Mariae Novae nuncupata, simili miraculo, quo Sanctorum suorum corpora non semel hono-

ravit, Franciscæ etiam corpus honorare dignatus est Dominus. Tantis enim odoribus fragravit, ut omnia odoratis floribus referta visa fuisset, acta testentur.

Miraculisque multis claruit, quorum pauca hic referuntur.

§ 20. Multa exinde Ancillæ Dei sanctimonie præclara miracula fidem fecerunt. Complures enim gravissimis et extremis morbis opem, quam in medicina auxiliis invenire non potuerunt, in eius vel libri horarum B. Mariæ Virginis vel vestium contactu, per eius merita et intercessionem, præsentaneam invenerunt.

Mulierem visum restituit.

21. Constat enim inter caetera Viterbiensem foeminam Augustinam Angeli lippitudine, quæ visum illi ademerat, panno oculis admoto, quo sacrae Franciscæ corpus contactum fuerat, subito sanatum.

Peste infirmitatem liberavit.

§ 22. Et Hieronymum quemdam aromatarium, qui peste laborabat, in articulo mortis, eiusdem Sanctæ veste superiniectâ, ac voto eidem facto, subito similiter convaluisse.

Febri alteram brevi morbitum sanavit.

§ 23. Aliam vero foeminam febrim cum pleuritide ad perniciem procedente affectam, cui medicus neque ad sequentem diem vitam promittebat, Franciscæ vel lateri imposito, dolore statim liberatam, et postridie lecto sanam consurrexisse.

Morbo simili alteram laborantem sanam reddidit.

§ 24. Multi etiam, sanctæ mulieris auxilio et intercessione devote solum invocatis, e morbis similiter variis et gravibus divinâ gratiâ evaserunt. In his mulier quaedam, nomine Magdalena de Clarellis, peste et ipsa laborans, quæ, quamquam chirurgi scalpello laesa brachii dolore ita cruciaretur, ut non putaretur a morte procul abesse, eadem horâ convaluit, qua mater ad Franciscæ sepulchrum pro filiae sanitate oravit.

Puero gravissimum restituit.

§ 25. Insigni quoque miraculo crurum sanitate, B. Franciscæ intercessione, a Domino donatus fuit puer annorum qua-

1 Subde laborantes (R. T.).

tuor, Pauli Totti filius, qui, cum gravibus ulceribus incessu prohiberetur, mater, quod puerum minime sanescere medicinae remediis cerneret, illo in ulnis suscepto, cum ad Sanctæ imaginem in ecclesiam beatæ Mariæ Transtyberim pro eius sanitate devote oratum venisset, nondum finitâ oratione, ecce ex ulnis deponi puer rogat, depositus ambulare incipit, ac domum pedibus redit, solitisque ligaminibus et emplastris emotis, non solum sanis cruribus, sed etiam ut divina magis per Sanctæ suæ merita eluceret potentia, sine cicatricibus invenitur.

§ 26. Huius itaque tam excellentis sanctitatis lucernam, quoniam sub modio esse volebat Dominus, sed aliquando super candelabrum apostolicæ auctoritatis decreto constituendam præordinaverat, factum est, vel paucis mensibus post felicem Sanctæ obitum, ut bonæ memoriæ Andreas episcopus Auximanus felicis recordationis Eugenii Papæ IV, prædecessoris nostri, tunc in Urbe in spiritualibus vicarius examen testium super eius vitâ et miraculis committeret episcopo Bovensi, ac priori monasterii Sanctæ Crucis in Hierusalem Ordinis Carthusiensis, qui, multorum testimoniis susceptis, summariam inquisitionem egerunt.

Vicarius itaque Eugenii IV super eius vitam et miraculis, statim post obitum, inquisitionem fieri iussit.

§ 27. Deinde vero biennio ac nonnullis mensibus elapsis, et causâ bonæ memoriæ cardinali de Albertis delegatâ, instantibus procuratore et syndico monasterii sanctæ Mariæ Novæ, anno MCDXLIII, processu causæ huiusmodi coram bonæ memoriæ Dominico cardinale Firmano nuncupato, subdelegato cardinalis de Albertis, rite instituto, triginta et octo testes super octoginta articulis recepti sunt.

Processus per cardinalem ad hoc deputatum habuit.

§ 28. Defuncto Eugenio prædecessore prædicto, anno MCDLI, meritis beatæ Franciscæ exigentibus, felicis recordationis Nicolaus Papa V pariter præde-

Duo postea Episcopi, Insuper Nicolaus V ab eodem desuper processum fecerunt.

cessor noster, qui Eugenio in apostolatu successerat, canonizationis eius negotium aggressus, inquisitionem peragi per Spoletanum et Mindonensem episcopos mandavit, coram quibus a procuratore et syndico prædictis testes ad numerum centum et triginta duorum sunt producti, et super novis articulis rite et recte recepti, ac processus accurate et legitime formati.

Dies obitus beatæ Franciscæ festus habitus est usque ad Clementem VIII, qui dictam canonizationem terminare volens

§ 29. Ac licet rem transigi, et beatam Franciscam Sanctam declarari, nec tunc temporis, neque postea tot annis successerit; tamen Dominus, Sanctæ suæ summum honorem in terris debitum ad hanc usque diem occultâ dispensatione differri volens, non permisit interea aliis honoribus destitui: numquam enim devotio fidelium erga ancillam suam refrixit in Urbe, quinimo die transitus eius, auctoritate apostolicâ, et populi Romani piâ sollicitudine in honore, et in Curia Capitolinâ festus habitus fuit, donec felicis recordationis Clemens Papa VIII prædecessor noster, pro sui pastoralis providentiâ, spiritu Dei motus, piis eiusdem populi Romani precibus benigne aures præbens, canonizationis beatæ Franciscæ opus, ad decorem et utilitatem domus Dei iamdiu coeptum, consummandum censuit.

Tribus Rolæ Auditoribus negotium commisit.

§ 30. Itaque bonæ memoriæ Seraphino sancti Salvatoris in Lauro, necnon dilectis filiis nostris Hieronymo sancti Blasii de Annulo Pamphilio et Joanni Garziæ Ss. Quatuor Coronatorum titulis S. R. E. presbyteris cardinalibus Millino nuncupatis, tunc sacri Palatii Apostolici causarum auditoribus commisit, ut viderent: an secundum sacrorum canonum decreta et Ecclesiæ Romanæ receptum morem canonizatio huiusmodi celebrari posset. Illis vero et in eorum locum, iisdem ad cardinalatus honorem eorum exigentibus meritis promotis, postea subrogati dilecti

etiam filii Franciscus Pennia, Horatius Lancellottus et Ioannes Baptista Pamphilius eiusdem sacri Palatii causarum pariter auditores, processus, et acta omnia ab exordio causæ, ut res postulabat, recensentes, probationes diligenter perpendunt, novoque processu rite confecto, sanctitatis et miraculorum beatæ Franciscæ ab eius obitu ad annum usque MDCIV, quo anno hæc agebantur, continuam constantemque famam probari voluerunt.

§ 31. Verum, viam universæ carnis ingresso Clemente prædecessore, et humilitate nostrâ ad summum Apostolatus gradum nullo suffragio meritorum a Domino vocatâ, nec cessante populo Romano sanctâ sedulitate instare, ut causa canonizationis huiusmodi absolveretur; nos ex officii debito pastoralis, quæ ad Dei laudem et fidelium aedificationem sunt, quantum in Domino possumus, promovere cupientes, ac non ambigentes, id genus esse triumphalem canonizationis honorem, per quem sapientiam Sanctorum narrant populi, et laudem eorum nunciant Ecclesiæ, patriæque nostræ inclitæ Urbis charitate cogente, ne filiae suæ meritâ veneratione quasi novâ coronâ destitueretur, prædecessorum nostrorum vestigiis insistentes, rei tantæ in nomine Domini perficiendæ consilium coepimus. Quapropter cognitâ, eorumdem ex auditorum relatione, illorum pro canonizatione sententiâ, illam et universam causam a venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus sacris ritibus et caeremoniis præfectis accuratissime recognosci et examinari mandavimus.

Eo defuncto, Paulus habitâ relatione et sententiâ dictorum Auditorum, canonizationis definitionem cardinalibus præfectis sacris ritibus commisit.

§ 32. Qui re dicit multumque discussâ ac disputatâ, beatæ Franciscæ vitæ excellentem cum fide sanctitatem, et præclara miracula ex omnibus processibus, primo excepto, satisque legitime ad rem

quæ eadem beatam Franciscam canonizari iam esse consuevit.

de qua agebatur, probata, ad canonizationem procedi recte posse censuerunt.

Hic Pontifex horum omnium relationem in Consistorio secreto habuit, et etiam sententiam cardinalium, quos ipse omnes hortatus est ad piis operibus divinum de super auxilium implorandum.

§ 33. Itaque eorum sententiâ unâ cum omnibus, quae in causâ erant, in consistorio nostro secreto a venerabilibus fratre nostro Dominico episcopo Hostiensi S. R. E. cardinali Pinello nuncupato, sacri collegii decano, et eorumdem cardinalium antiquiore, summatim et apposite relatis, cum reliqui cardinales, qui adfuerunt, idem censuissent, in publico frequenti consistorio auditâ dilectorum filiorum Camerae Urbis nostrae conservatorum pro canonizatione huiusmodi, per dilectum filium Hieronymum de Rubeis P. R. advocatum habitâ disertâ oratione, ac de re tantâ nos, ut oportebat, cum iisdem cardinalibus et episcopis deliberaturos responso dato, eosdem cardinales et episcopos ad implorandum elemosynis, ieiuniis, et orationibus divinum auxilium in Domino hortati sumus.

Tandem sententiam in Consistorio praelati comprobarunt.

§ 34. Deinde eorumdem cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in Urbe praesentium, consistorio semipublico indicto, in quo etiam nostri, et apostolicae Sedis notarii et sacri Palatii Apostolici causarum auditores vocati adfuerunt, iidem cardinales, patriarchae, archiepiscopi omnes, beatam Franciscam ex iis, quae a nobis proposita et ex processu relata fuerant, iure canonizandam esse censuerunt.

Et Pontifex diem canonizationis praefigendam sibi reservat.

§ 35. Quorum sententiis auditis, nos gratias Deo agentes, quod ancillam suam per ministerium nostrum honorificari velle dignaretur, canonizationis diei declarationem nobis reservavimus, omnesque ad devote interim nobiscum orandum, et elemosynis, ieiuniis ac sacrificiis caelestem Spiritus Sancti favorem in eam rem infirmitati nostrae procurandum, iterum adhortati sumus.

Tandem ser-

§ 36. Ac tandem, rite peractis omni-

vatis servandis beatam Franciscam Sanctam esse pronunciat et canonizat.

bus, quae sanctorum patrum auctoritas, sacrorum canonum statuta, sanctaeque Romanae Ecclesiae antiqua consuetudo in re huiusmodi peragendâ praescribunt, hodie in sacrâ beati Petri principis apostolorum basilicâ, ad quam unâ cum iisdem fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, necnon patriarchis, archiepiscopis, episcopis, aliisque Romanae Curiae praelatis, officialibus, ac familiaribus nostris, clero saeculari ac regulari, hymnum *Ave maris stella* beatæ Mariae Virginis cantorum coetu resonante, solemnî ritu processimus, maximâ populi frequentiâ. Post praedictorum conservatorum, pro canonizationis decreto, per eundem advocatum consuetas petitiones repetitas, post sacras litanias, hymnosque decantatos, precibusque in spiritu humilitatis praemissis, ac Spiritus Sancti gratiâ rite imploratâ: ad honorem Sanctae et individuae Trinitatis, ad Fidei Catholicae exaltationem et Religionis Christianae augmentum, auctoritate eiusdem Sanctissimae Trinitatis Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostrâ, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in Urbe praesentium consilio, et unanimi consensu, beatam Franciscam Romanam, ex Oblatis monasterii Turris speculorum Urbis, Ordinis sancti Benedicti congregationis Montis Oliveti, cuius corpus Romae in Ecclesiâ sanctae Mariae Novae nuncupatâ in pace quiescit, de cuius sanctitate vitae, fidei sinceritate, et miraculis plene constabat et constat, Sanctam esse definivimus, ac Sanctarum mulierum catalogo adscribendam decrevimus, prout praesentium tenore definimus, decernimus et adscribimus, illamque omnes fideles venerari mandavimus et mandamus.

† Edit. Main. legit *procurandam* (n. r.).

Eiusque in honorem ecclesiae construi et festum die 9 martii celebrari iubet.

§ 37. Statuentes, ut ab universali Ecclesiâ in eius honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, aedificari et consecrari possint, et singulis annis die ix martii festum ipsius, et officium Sanctarum nec virginum nec martyrum ad Breviarii Romani praescriptum devote celebretur.

Indulgentias eiusdem sepulchrum visitantibus elargitur.

§ 38. Praeterea eadem auctoritate, omnibus vere poenitentibus et confessis, ac sacrâ communionem refectis, qui annis singulis eodem die festo, ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, devote accesserint, nec non ecclesias et altaria in ipsius honorem constructa devote pariter visitaverint, easdem indulgentias et peccatorum remissiones concessimus, et elargiti sumus, prout concedimus, et elargimur, quae caeteris dicti Ordinis ecclesiis in diebus festis eiusdem congregationis Montis Oliveti Sanctorum iam concessae sunt.

Praesentibus hinc canonizationi peccatorum remissionem concedit.

§ 39. Denique, exactis omnibus, quae canonizatio huiusmodi postulabat, ac Deo Patri immensae maiestatis venerandoque eius vero et unico Filio, Sanctoque Paraclito Spiritui laudibus sacro hymno cantatis, Ecclesiae communi prece oravimus Dominum, ut quoniam beatæ Franciscæ festivitatem gaudebamus, eius exemplo piæ devotionis erudiremur affectu, ac sacrosanctis sacrificiis ad altare Principis Apostolorum pontificali ritu, cum eiusdem Sanctae commemoratione oblatis, plenariam omnibus christifidelibus ibi praesentibus, ad Dei laudem, et gloriam Sanctae eius, peccatorum indulgentiam et remissionem concessimus.

Sanctaeque Franciscæ praesidium implorat.

§ 40. Confiteamur igitur Domino dominorum, per quem amici eius honorificentur nimis, et a quo gloria et honor omni operanti bonum. Et quoniam Sanctae etiam huius praesidium iam cernimus nobis divinitus comparatum, aequum est, nos sempiternam clementiam orare, ut cuius in terris voluit his nostris cala-

mitosis temporibus gloriam manifestari, illam etiam in tribulationibus nostris nobis adesse, et obsecrationes pro Ecclesiae sanctae exaltatione, haeresum extirpatione, principum christianorum unione, patrocinio suo promovere sentiamus per Christum Dominum nostrum.

§ 41. Caeterum, quia nimis difficile foret, praesentes nostras literas ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus, si exhibitae vel ostensae essent, haberetur.

§ 42. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum decreti, definitionis, adscriptionis, mandati, statuti, concessionis, elargitionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo octavo, iv kalendas iunii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 29 maii 1608, pontif. an. iii.

✠ EGO PAULUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

- ✠ Ego Dominicus episcopus Ostiensis card. Pinellus.
- ✠ Ego Fr. Hieronymus episcopus Portuensis card. Asculanus.
- ✠ Ego Antonius Maria episcopus Praenestinus card. Gallus.
- ✠ Ego Antonius episcopus Albanensis card. Saulius.
- ✠ Ego Marianus episcopus Tusculanus card. de Camerino.

Huius bullae transumptis crediti mandat.

Sanctionemque poenalem apponit.

- † Ego Evang. tit. S. Laurentii in Lucina presb. card. Cusentinus.
 † Ego Gregorius tit. S. Mariae Transt. presb. card. de Monte Elpero.
 † Ego Franc. Maria tit. S. Mariae in Ara-Caeli presb. card. a Monte.
 † Ego Octavius tit. S. Alexii presbyt. card. Paravicinus.
 † Ego Octavius tit. S. Praxedis presb. card. Aquaviva.
 † Ego Octavius tit. S. Sabinae presb. card. Bandinus.
 † Ego Lauren. tit. S. Laurentii in Pane et Perna presbyter card. Blanchettus.
 † Ego Bartholomeus tit. S. Mariae in Porticu presb. card. Caesius.
 † Ego Franciscus tit. S. Mariae de Populo presb. card. Mantica.
 † Ego Pompeius tit. S. Balbinae presb. card. Arignonus.
 † Ego Bonifacius tit. S. Hieronimi Iliricorum presb. card. Bevilaqua.
 † Ego Dominicus tit. S. Honufrii presb. cardinalis Tuscus.
 † Ego Robertus tit. S. Mariae in Via presb. card. Bellarminus.
 † Ego Dominicus Ss. Duodecim Apostolorum presb. card. Gymnasius.
 † Ego Antonius tit. S. Crucis in Hierusalem presb. card. Zapata.
 † Ego Innocentius tit. Ss. Nerei, et Achillei presb. card. Bubalus.
 † Ego Ioannes tit. S. Marci presb. card. de Vicentia.
 † Ego Iacobus tit. S. Stephani in Monte Coelio presb. card. Sannesius.
 † Ego Hieronymus tit. S. Blasii de Annulo presb. card. Pamphilius.
 † Ego Ferdinandus tit. S. Eusebii presb. card.
 † Ego Scipio tit. S. Chrysogoni presb. card. Burghesius.
 † Ego Ludovicus tit. S. Pancratii presb. card. Montis Regalis.

- † Ego Mapheus tit. S. Petri in Monte Aureo presb. card. Barberinus.
 † Ego Ioannes Garzia tit. Ss. Quatuor presb. card. Millinus.
 † Ego Marcellus tit. Ss. Quirici et Iulitae presb. card. Lantes.
 † Ego Franciscus Sfortia diac. card. in Via Lata.
 † Ego Alexander S. Laurentii in Damaso diac. card. Montaltus S. R. E. Vicecancellarius.
 † Ego Andreas S. Angeli in foro Piscium diac. card. Perettus.
 † Ego Ioannes Baptista S. Mariae in Cosmedin, diac. card. Detus.

CIV.

Suspensio abrogationis poenae excommunicationis contra ecclesiasticos Indiarum Occidentalium illicitae negotiationi vacantes inflictae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Alias per nos accepto, quod in Indiarum occidentalium partibus inoleverat abusus, seu potius corruptela, ut clerici, etiam in sacris ordinibus constituti, ac etiam ecclesiarum parochialium rectores, aliaeque personae ecclesiasticae, partim sub praetextu, quod redditus sufficientes ad congruam sustentationem non haberent, partim aliis frivolis causis, sed potius avaritiâ adducti, diversis illicitae negotiationis generibus se se involvebant in ecclesiastici Ordinis dedecus, eorumque animarum perniciem et scandalum plurimorum; nos, talem abusum de medio tollere ac ecclesiasticas personas praedictas ab eorum erroribus ad rectam ecclesiasticae disciplinae normam revocare

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Illicitam negotiationem ecclesiasticis interdixerat Paulus, abrogata tamen excommunicationis poena.

volentes, per nostras in simili formâ Brevis litteras¹ sub datum die septimâ maii pontificatus nostri anno II, motu proprio et ex certâ scientiâ nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, detestabilem huiusmodi abusum improbant, ecclesiasticis quibuscumque personis, et praesertim sacerdotibus, ne quodvis illicitae negotiationis genus quovis praetextu, causâ et occasione exercere auderent vel praesumerent, sub poenis a sacris canonibus et apostolicis constitutionibus contra illicitos negociatores inflictis per eos ipso facto incurrendis, expresse interdiximus et prohibuimus, et contra eosdem illicitos negociatores imposterum per easdem poenas cum omni rigore et severitate procedi volumus, statuimus et ordinavimus, excommunicationis tantum poenam contra sacerdotes illarum partium illicitas negotiationes exercentes, per quascumque provinciales aut synodales constitutiones praesertim in Synodo Limanâ editas quomodolibet impositam et inflictam ex tunc perpetuo abrogavimus et annullavimus, prout in dictis litteris, quarum tenorem praesentibus haberi volumus pro expresso, plenius continetur.

Nunc huiusmodi abrogationem suspendit.

§ 2. Nunc autem, iustis de causis animi nostrum moventibus, motu et scientiâ ac potestatis plenitudine similibus, abrogationem et annulationem excommunicationis poenae, per nos, ut supra, factas, ad nostrum et Sedis apostolicae beneplacitum suspendimus, ac suspensas esse decernimus et declaramus, ita ut interim excommunicationis poena sacerdotes praedictos illicitae negotiationi vacantes, prout ante abrogationem et annulationem praedictas, arceat et afficiat, ac synodales constitutiones praesertim synodi Limanae praedictae in suo robore permaneant, perinde ac si huiusmodi abro-

gatio et annullatio non emanasset¹, dictis tamen litteris in suo robore permansuris. Non obstantibus priori nostrâ voluntate, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris die IX iunii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 9 iunii 1608, pontif. anno IV.

CV².

Facultas superioribus Religionum transmittendi religiosos in Indias Occidentales³ per aliam viam, quam per Lusitaniam⁴.

Paulus Papa V.

Universis et singulis praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sedis Apostolicae providentia circumspecta, quae ratione suadente aliquando decrevit, experientiâ deinde comperto mutatione indigere, nonnumquam immutat, prout re mature discussâ in Domino iudicat expedire.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster, certis tunc expressis causis adductus, per suas in simili formâ Brevis litteras sub datum die XXVIII ianuarii MDLXXXV, pontificatus sui anno XIII⁵, omnibus pa-

¹ Edit. Main. habet *emanasset* (R. T.).

² Hanc Constitutionem iterum Cocquelinus edidit in sequenti volumine edit. Main. pag. 293 sub numero CCCXIV: nos semel edimus, nam secunda recensio Cocqueliniana nil habet diversi ab hac prima (R. T.).

³ Vel potius, uti postea dicemus, *Orientales* (R. T.).

⁴ Ex Regest. in Secret. Brev.

⁵ Hae litterae in *Bullario* non sunt (R. T.).

¹ Quas vide supra pag. 405 (R. T.).

Exordium.

Gregorius XIII prohibuit, quominus quis ad Chinam, Japoniamve ad missiones exercendas proficisceretur sine licentia Sedis Apostolicae.